

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeeling
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f12.50 per jaar. Losse Nummers f1.50

101ste JAARGANG

No. 7

JULI 1932

INHOUD

	Blz.
Aan den zelfkant der Ontwapeningsconferentie	498
Het offensief der geallieerden op het Westfront in 1918, door W. J. K. BAAIJ	504
Resultaten met den geluidmeetdienst verkregen, door Ir. M. TANS	514
Lessen uit de Krijgsgeschiedenis, door M. R. H. CALMEIJER	522
De Waarde van den Groepscommandant	529
Toelatingsexamen Hoogere Krijgsschool in 1932	533
Gegevens vreemde legers	541
Adviezen en Inlichtingen	543
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	547
Uit de Vakpers	554
Boekbesprekingen	540, 542 en 546

AAN DEN ZELFKANT DER ONTWAPENINGSCONFERENTIE

VI.

Spronggewijze evolutie.

Terwijl de Ontwapeningsconferentie na de indiening van de rapporten der Commissies voor landmacht, zeemacht en luchtmacht vrijwel op een dood punt was gekomen,

— terwijl de leidende delegaties er blijkbaar mede inzaten hoe verder schot in de behandeling te brengen,

— terwijl een drietal hunner ter zake nauw overleg pleegden tot het overwinnen van enkele van de belangrijkste tegenstellingen en als reactie hierop blijkbaar belangrijke besprekingen gaande waren in een groep van 8 andere staten, waarbij Nederland,

— wordt, nadat sedert den 10den Mei geen algemeene zitting meer had plaats gevonden, op 22 Juni ten 16.30 de Centrale Commissie onverwacht bijeengeroepen om uit den mond van den gedelegeerde der Vereenigde Staten, den ambassadeur GIBSON, de nieuwe, min of meer radicale voorstellen, geformuleerd door President HOOVER, te vernemen.

Wordt daarmee in de geschiedenis van den ontwapeningsarbeid sedert de instelling in Mei 1926 van de Voorbereidende Ontwapeningscommissie wederom een nieuw hoofdstuk aangesneden, dat in menig opzicht verrassende perspectieven opent, wederom blijkt hoezeer de ontwikkeling van dien arbeid als het ware spronggewijze plaats vindt, met rukken, maar ook met horten en stooten.

In het najaar van 1926 komen de militaire en andere deskundigen van de Voorbereidende Commissie gereed met omvangrijke rapporten op vraagpunten, hun door den Raad van den Volkenbond door tusschenkomst dezer Commissie voorgelegd. Maar op deze basis wordt niet doorgewerkt, er zijn te weinig gedeelten in, welke zich voor overbrugging der tegenstellingen leenen.

Eenige maanden later, begin 1927, komen daarvoor plotseling en vrijwel tegelijk voorstellen voor een ontwapeningsconventie, zoowel van Fransche als van Britsche zijde. In moeizamen arbeid wordt stuk voor stuk als compromis een, zij het niet door alle delegaties aanvaarde, ontwerp-conventie in eerste lezing opgezet. Doch een belangrijke stagnatie treedt ten aanzien van het zeemachtgedeelte in. Een nieuwe poging wordt gewaagd, maar de drie-zeemogendheden-conferentie van Genève van 1927 brengt de moeilijkheden voor het oogenblik niet dichterbij de oplossing.

De beraadslagingen der Voorbereidende Commissie worden in 1928 en 1929 hervat, teneinde in tweede lezing tot meer overeenstemming te komen ten aanzien van den tekst der ontwerp-conventie, doch zij worden wederom geschorst ten einde opnieuw te trachten op zeemachtgebied een afzonderlijken

sprong voorwaarts te doen. Dit gelukt te Londen in het voorjaar van 1930 en in den winter van dat jaar komt ten slotte de ontwerp-conventie, alweer geenszins onder algemeene instemming, tot stand.

Het is met dit ontwerp dat de groote conferentie 2 Februari 1932 in zee gaat. Maar nauwelijks van wal bereiken haar van verschillende zijden geheel nieuwe, veel radicaler voorstellen, dan in de ontwerp-conventie ter beperking en „zooveel als mogelijk” vermindering der bewapeningen tot uiting komen. Er is vooral sprake van het afschaffen van allerlei oorlogstuig.

Aanvankelijk worden deze voorstellen in een tabellarisch overzicht, overeenkomstig de opzet der ontwerp-conventie, gerangschikt, teneinde bij hun behandeling, nog zooveel mogelijk aan het bestaande kader te kunnen vasthouden. Maar nauwelijks is ook deze aanpassende arbeid gereed en de behandeling van de, aldus met amendementen doorweven, ontwerp-conventie aangevangen, nauwelijks komen daarbij weer de groote principieele tegenstellingen naar voren of men tracht daaruit door verplaatsing van den opzet te geraken. De Vereenigde Staten, Engeland en Italië komen als het ware tot een simultaan spel, waarbij de kwalitatieve, de soortelijke ontwapening troef is.

Een nieuwe, hoogst belangwekkende poging om wat meer te bereiken dan het in een conventie bevrozen, hoogstens oppervlakkig ontdooien van het bestaande is gedaan. Maar ook deze denkbeelden en voorstellen vereischen peiling van de daaruit voortvloeiende mogelijkheden. En nauwelijks is deze arbeid in gestaag vergaderen van commissies en comité's verricht en daarbij opnieuw gebleken, dat de ontwapeningsidee ook in dit opzicht niet overal veld wint, zoodat ook hier de bron, althans ten deele, dreigt in te drogen of een nieuwe sprong wordt gedaan door de Hoover-voorstellen, op den voet gevolgd door die van de Britsche regeering.

De geschiedenis herhaalt zich.

De tegenstrijdigheid, tot uiting komende in de militaire rapporten van 1926, was oorzaak om deze schijnbaar te negeeren en als het ware zonder meer tot het opmaken van een ontwerp-conventie te besluiten. Gelijksoortige tegenstrijdigheden, voorkomende in de rapporten van de commissies van land- en zee- en luchtmacht van 1932 en de daaruit voortgesproten aarzeling daarover wellicht eidelooze en weinig hoopvolle algemeene beraadslagingen aan te vangen is oorzaak, dat de beide genoemde Regeeringen het over een anderen boeg gooien.

Naast de Fransche voorstellen, slechts aangevende de grondslagen voor internationalisatie en wederkeerige bijstand vóór alles, naast de Duitsche en aanverwante Italiaansche op de basis van de ontwapeningsparagrafen der vredesverdragen, naast de Sovjet-Russische van proportioneele en progressieve ontwapening, naast tal van andere, min of meer verspreide voorstellen, welke grootendeels eerder bespreking vonden in *De Militaire Spectator*, zijn het thans de Britsche, doch vooral de Amerikaansche, welke als het ware aan de Conferentie een impuls tot verderen arbeid geven.

In hoeverre deze vruchtdragend zal kunnen zijn, moet nog blijken, doch in ieder geval ontwikkelt zich een proces dat de perspectieven vergroot.

De Hoover-voorstellen.

Deze beoogen niet slechts het bewapeningspeil te doen dalen door vermindering van de wereldbewapeningen met ongeveer één derde, maar mede de verdedigingsmiddelen naar verhouding in waarde te doen stijgen, door de

aanvalsmiddelen te besnoeien, welk beginsel vooral van belang is voor de kleine mogendheden wier bewapening uitsluitend en alleen en dikwijls daarbij nog in zeer beperkte mate op de verdediging is ingesteld.

Nochtans is dit beginsel met name voor wat de effectieven betreft, welke zich richten naar de sterkte der bevolking, niet geheel doorgevoerd.

Reeds dadelijk valt het op, dat de Vereenigde Staten met één slag het steeds tegenover Frankrijk bestreden beginsel van de *onderlinge* afhankelijkheid van de bewapeningen te land, ter zee en in de lucht hebben aanvaard niet alleen, maar zelfs als leidend motief in hun voorstellen voorop laten gaan. Naast de volslagen ommekeer, welke Italië in zijn ontwapeningspolitiek in 1930 te zien gaf is een dergelijke meeningsverandering kenmerkend voor de dikwijls verrassende ontwikkelingsgang der groote staten op dit gebied.

Ten aanzien van de *landmacht* is het verder opmerkelijk, dat — waar nog in de landmachtcommissie de politieke gedelegeerde met de Engelsche delegatie samenging om de bovengrens van de toelaatbare tanks (vechtwagens) op 20 ton te stellen en aldus althans de Amerikaansche tank van 18 ton te kunnen behouden naast de Britsche van 16 ton — thans wordt voorgesteld een radicale afschaffing van alle tanks.

De arbeid van die deskundigen, die, zooals in het Juni-nummer blz. 441 van *De Militaire Spectator* was opgemerkt, de hand aan den ploeg hadden geslagen om door het trechterveld heen een bruikbaren weg te traceeren, wordt, wat de tanks betreft, al wel verrassend snel beloond. Dat dit intusschen voor de Vereenigde Staten met groote opofferingen gepaard gaat, bewijst wel de mededeeling, dat aldus hunnerzijds niet minder dan 900 tanks zullen moeten worden vernietigd.

Daarnaast zouden het 1000 stukken zware mobiele artillerie boven de 155 mm moeten ontgelden, overeenkomstig de denkbeelden reeds in de landmachtcommissie door de Vereenigde Staten ondersteund.

Ten aanzien van de chemische oorlogvoering is ook een belangrijke vooruitgang verkregen. Zooals bekend is, was het de Amerikaansche gedelegeerde ter conferentie van 1925, nopens de contrôle op den handel in wapens, die een algemeen verbod van het gebruik der chemische en bacteriologische strijdmiddelen voorstelde. Dit voorstel gaf aanleiding tot het bekende Protocol van 1925, hetwelk door 33 staten is geratificeerd en in Februari 1928 in werking trad. Evenwel heeft de Amerikaansche Senaat zijn ratificatie aan dit protocol onthouden. In de Hoover-voorstellen nu wordt zelfs de *afschaffing* van alle chemische krijgstoerusting beoogd, hetgeen een waardevol behoedmiddel tegen het gebruik vormt.

Uitdrukkelijk en zulks blijkbaar om hierin de Fransche legerleiding tegemoet te komen, wordt in de voorstellen de aanleg en zelfs de uitbreiding van permanente versterkingen van iederen aard ten behoeve van de grens- en de kustverdediging vrijgelaten. Zelfs wordt — en terecht — opgemerkt, dat, door het beperken van het zware bewegelijke geschut de verdedigende kracht dezer versterkingen tegenover den aanval toeneemt.

De vermindering van de effectieven der landmacht zal volgens het Amerikaansche voorstel één derde bedragen van hetgeen een Staat thans *meer* bezit dan voor politioneele doeleinden noodzakelijk is, welk surplus als zuivere „verdedigingsmacht” wordt aangemerkt, zij het dat beide aldus onderscheiden categorieën ten slotte een geheel (kunnen) vormen en dat de onderscheiding

slechts is gemaakt ten einde een aannemelijke basis voor de berekening van het te besnoeien gedeelte te verkrijgen.

In de eerste plaats zij opgemerkt dat het hier slechts gaat om de *vredes-effectieven*. De officieele cijfers dezer effectieven zijn — zij het niet volgens dezelfde grondslagen berekend — door de verschillende Staten ter voorbereiding dezer Conferentie verstrekt. Zij kunnen worden gevonden in Bijlage I van een studie van den Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf VAN VOORST TOT VOORST, verschenen in het Januari-nummer 1932 van *De Militaire Spectator*.

Ten einde nu te komen tot hetgeen voor politioneele doeleinden noodig wordt geacht, d.i. zooals het voorstel zegt „het handhaven van de binnenland-sche orde in samenwerking met de gewone politie”, zou diensvolgens moeten worden uitgegaan van de legersterkten, welke Duitschland, Hongarije, Oostenrijk en Bulgarije bij de vredesverdragen ten behoeve van deze taak mogen onderhouden.

Zoo is aan Duitschland bij een bevolking van 65 miljoen zielen een gewapende macht te land van 100.000 man gelaten, d.i. $1,54\%$ van de bevolking. Het voorstel beoogt nu om voor alle Staten te aanvaarden een strijdmacht, welke evenredig is aan het *gemiddelde* hetwelk aldus aan Duitschland en de andere genoemde Staten is gebleven.

Een berekening van deze coëfficiënt aan de hand van vorenaangehaalde bijlage geeft de volgende verhoudingsgetallen in duizendsten van de bevolking van ieder land:

Duitschland als gezegd 1,54, Oostenrijk 3,20, Hongarije 4,03 en Bulgarije 4,77. Gerekend als gemiddelde over de bevolking dier landen te zamen zou men komen tot $2,13\%$.

Nu is het duidelijk dat bij een nadere berekening voor vele Staten blijkt, dat de vredessterkte der landmacht aanmerkelijk uitgaat boven den door de Vereenigde Staten beoogden, hiervoren in het kort berekenden norm van $2,13\%$. Zelfs de min of meer blootgestelde kleine Staten blijven aanmerkelijk boven dezen norm zooals uit onderstaande staat is te zien. *Nederland echter zou een te kort hebben*, zelfs wanneer men de landmacht vredessterkte in haar geheel als politioneele macht beschouwt, om van de overzeesche gewesten maar niet te gewagen.

Land.	Legersterkte (moederland)	Bevolking moederland in millioenen	Politie- sterkte $2,13\%$	Boven politie- sterkte aanwezig	Toe te passen vermindering
België	68.920	8,13	17.317	51.603	17.200
Finland	31.575	3,37	7.178	24.397	8.100
Zweden	24.869	6,14	13.078	11.791	3.900
Zwitserland .	12.290	4,07	8.684	3.606	1.200
Nederland ...	16.293	7,92	16.869	min 576	nul

Zooals uit de berekening blijkt zouden op den grondslag van de Hoovervoorstellen België, Finland, Zweden en Zwitserland hun gemiddelde vredessterkten vrij sterk moeten verminderen.

De Finsche, Zweedsche en Zwitsersche delegaties hebben er reeds op gewezen, dat de integrale toepassing van het plan Hoover ten aanzien van de effectieven voor hun land een te groot risico met zich zou brengen. Daarbij liet de Zwitsersche uitkomen dat men, ter berekening van de politionele sterkte, welke het uitgangspunt vormt, niet den *gemiddelden* coëfficiënt (hiervoren berekend op 2.13%) moet toepassen op alle Staten, maar uit de 4 coëfficiënten toegepast op de ontwapende Staten zou moeten nemen, die coëfficiënt, welke voor een bepaalden Staat het rechtvaardigste zou zijn. Blijkbaar is hierbij door de Zwitsersche delegatie bedoeld de coëfficiënt geldende voor Bulgarije, hiervoren berekend op 4.77% .

Maar zooals uit het staatje blijkt zou Nederland, zelfs berekend naar den gemiddelden maatstaf van 2.13% , niets hebben te verminderen maar feitelijk hier te lande 576 man aan zijn sterkte kunnen toevoegen, hetgeen wel geheel iets anders is dan de contingentsverlaging met 2150 man als voorgesteld door de Commissie Welter.

Ten aanzien van de *luchtmacht* stelt President HOOVER voor alle bombardevliegtuigen af te schaffen, zoomede ieder luchtbombardement, ook derhalve dat met ontplofbare stoffen, pijlen, e.d., absoluut te verbieden.

Het is ook op deze belangrijke aangelegenheid dat de gedelegeerden van de in het hoofd dezer bedoelde groep van 8 mogendheden en vooral Nederland den nadruk hebben gelegd.

Voor de *zeemacht* komen de voorstellen neer op vermindering:

van aantal en totale tonnemaat van de slagschepen, vastgesteld in de verdragen, met $\frac{1}{3}$;

van de totale tonnemaat der vliegtuigmoederschepen, kruisers en torpedojagers, vastgesteld in de verdragen, met $\frac{1}{4}$;

van de totale tonnemaat der onderzeebooten, vastgesteld in de verdragen, met $\frac{1}{3}$, terwijl geen enkele Staat een tonnemaat aan onderzeebooten van meer dan 35.000 ton zal mogen bezitten, noch meer dan 40 onderzeebooten, waarvan geen enkele meer dan 1200 ton mag meten.

Daarmede zijn de Vereenigde Staten bereid meer dan 300.000 ton aan bestaande oorlogsvaartuigen te vernietigen en van het recht van aanbouw van meer dan 50.000 ton af te zien.

Volgens een mededeeling van de Delegatie der Vereenigde Staten hebben in den loop der declaraties over het betrokken voorstel, waarbij 46 van de 59 Staten vertegenwoordigd waren, zich 34 Staten ten minste in beginsel voorstanders van de Hoovervoorstellen verklaard, hebben 6 geen bepaalde meening geuit en ten slotte eveneens 6 hun houding voorbehouden. Het geeft te denken dat tot deze laatste 6 Japan en Frankrijk behooren.

De Britsche voorstellen.

Veertien dagen later, 7 Juli, werden de Amerikaansche voorstellen gevolgd door nieuwe, een geheel vormende Britsche voorstellen.

Ook hierin wordt thans het beginsel van de *onderlinge* afhankelijkheid van de bewapeningen te land, ter zee en in de lucht aanvaard.

Ten aanzien van de *landmacht* blijft de Britsche regeering zich verzetten

tegen de algeheele afschaffing van de tanks; zij houdt vast aan het behoud van de vechtwagens van een gewicht van 20 ton en minder. Zij beschouwt deze niet als wapens, welke kenmerkend offensieve eigenschappen hebben in verband met hun betrekkelijk lichte pantsering en hun beperkt vermogen tot het overschrijden van verschaningen. In een voorafgaande beschouwing is reeds medegedeeld, dat een groot aantal delegaties en in het bijzonder de Nederlandsche dit standpunt niet aanvaardt.

Een andere quaestie is dat de Britsche Regeering deze vechtwagens beschouwt als een daadwerkelijke compensatie tegenover de zwakke effectieven van het Britsche vrijwilligersleger. En categorisch voegt zij er aan toe, dat het „onmogelijk zou zijn van deze compensatie afstand te doen.” Dat een dergelijke compensatie overbodig zou zijn bij sterke vermindering van de effectieven der landlegers van de groote continentale mogendheden voegt zij er evenwel niet bij.

Voor wat aangaat de mobiele artillerie komt het Britsche voorstel overeen met het Amerikaansche, strekkend tot een verbod van alle stukken van een kaliber van meer dan 155 mm (6,1 duim). Daaronder vallen blijkbaar o.m. een groot aantal houwitsers van 8 en van 9,2 duim.

De voorstellen van de Vereenigde Staten betreffende de chemische oorlogvoering worden ten volle aanvaard.

Ten aanzien van de effectieven der landmacht beschouwt de Britsche Regeering de bestaande sterkte daarvan als vallende beneden die, noodig voor het handhaven van de binnenlandsche orde, zoodat zij blijkbaar niet genegen is tot eenige vermindering in dit opzicht over te gaan.

Wel is waar vereenigt de Britsche Regeering zich op *luchtmachtgebied* met een volledig verbod van het luchtbombardement, doch zij wenscht hier toch enkele uitzonderingen open te houden, terwijl zij, wat de militaire vliegtuigen betreft, de gewichtsbepanking daarvan niet wenscht te zien toegepast op vliegtuigen bestemd voor troepentransport, noch op watervliegtuigen voorzien van een scheepsromp.

Van belang is, dat in het voorstel ook een vermindering van het aantal vliegtuigen van iedere soort wordt voorgesteld zonder dat daarvan, als in de Ontwerp-Conventie 1930, de zich in reserve bevindende of in onderdeelen opgelegde vliegtuigen worden buitengesloten.

Natuurlijk zijn ten aanzien van de *zeemacht* de Britsche voorstellen zeer gedetailleerd. In afwijking van de Amerikaansche, zoekt de Britsche regeering de vermindering op tonnagegebied met $\frac{1}{3}$ voor wat slagschepen en kruisers betreft niet in beperking van het aantal of van de gezamenlijke tonnemaat, maar in vermindering van de maximumafmetingen en van het kaliber der vuurmonden van elk scheepstype op zich zelf, wat grootere besparing in den aanbouw en de bemanning zou geven. De maxima zouden worden: slagschepen 25.000 of 22.000 ton met geschut van 12 of 11 duim, kruisers 7.000 ton met geschut van 6,1 duim, vliegtuigmoederschepen 22.000 ton.

De onderzeebooten vormen in de Britsche voorstellen weder een bijzonder punt. De Admiraliteit blijft op volledige afschaffing staan, hetgeen de vermindering van de tonnemaat der torpedojagers met een derde zou mogelijk maken. In ieder geval zouden de „ocean going” onderzeebooten moeten worden afgeschaft door de afmetingen van iedere onderzeeboot te houden beneden 250 ton.

HET OFFENSIEF DER GEALLIËERDEN OP HET WESTFRONT IN 1918

DOOR

W. J. K. BAAIJ,

Eerste-Luitenant der infanterie.

Vervolg en slot van blz. 392.

Plan van 24 Juli 1918.

Nog tijdens den tweeden Marneslag had FOCH zijn plannen gereed om het reeds behaalde succes uit te breiden en om over te gaan tot het tweede gedeelte van zijn algemeen strategisch plan.

De grondslagen van het plan van 24 Juli 1918 waren:

1. Het tot 24 Juli bereikte resultaat aan de Marne;
2. de tijdens den slag tot uiting gekomen daling van het moreel der Duitschers en de materiele verzwakking van het Duitsche leger;
3. de overmacht aan middelen, waarover FOCH beschikte en waarvan alleen een vermeerdering kon worden verwacht;
4. de moeilijkheden tusschen de centrale mogendheden, welke steeds duidelijker aan den dag traden.

De onder 3 genoemde overmacht aan middelen teekende zich door:

- a. de zeer geringe sterkte van vele Duitsche divisiën;
- b. de meerderheid aan direct beschikbare reserves;
- c. de grootere hulpbronnen, waaruit FOCH kon putten.

FOCH beoordeelde den toestand als volgt: „Les armées alliées arrivent donc au tournant de la route: en pleine bataille elles viennent de reprendre l'initiative des opérations, leurs forces leur permettent de la conserver, les principes de la guerre leur commandent de le faire. Le moment est venu de quitter l'attitude générale défensive imposée jusqu'ici par l'infériorité numérique et de passer à l'offensive.”

Het doel van deze aanvallen zou voorloopig nog niet zijn de beslissing te zoeken; zij moesten:

1. „préparer le développement ultérieur des opérations;
2. „favoriser la reprise de la vie économique en France;
3. „maintenir au côté des alliées la conduite de la bataille;
4. „frapper sur l'ennemi des coups répétés”.

In dit plan werden de volgende operatiën genoemd:

- a. Aanvallen om de lijn Parijs—Avricourt geheel in handen te krijgen en wel op twee plaatsen. De eerste aanval had ten doel het terugwerpen van de Duitschers uit den boog van Château—Thierry. Deze operatie was nog in vollen gang; zij zou op 4 Augustus het aangegeven doel verre hebben overschreden.

De tweede aanval bij Commercy zou worden toevertrouwd aan het Amerikaanse leger en worden ingezet op den boog van St. Mihiel. Deze onderneming is pas later uitgevoerd, toen de omstandigheden ingrijpend waren gewijzigd en daardoor het karakter van deze onderneming geheel was veranderd.

b. Een aanval om den spoorweg Parijs—Amiens volledig beschikbaar te krijgen, welke onderneming, „la bataille de Picardie”, oorspronkelijk zou worden uitgevoerd door het 1e Fransche en het 4e Engelsche leger. Later werd ook het 3e Fransche leger ingezet, terwijl ten slotte ook het 3e Engelsche leger aan dit offensief deelnam. Een uitbreiding van dezen aanval kunnen wij nog zien in het offensief van het 1e Engelsche leger op 25 Augustus 1918.

c. Een aanval om de mijnen in het N. van Frankrijk weder in bezit te krijgen en om den vijand voor goed uit de omgeving van Duinkerken en Calais te verdrijven.

Ten slotte deelde FOCH mede niet te kunnen voorzien tot hoever deze aanvallen zouden gaan. Mocht het verlangde resultaat vroeg genoeg bereikt zijn, dan zou hij voor het einde van den zomer of van den herfst „prévoir une offensive d'importance”, teneinde de verkregen uitkomsten te vermeerderen en den vijand geen tijd te laten zich te herstellen.

Wij merken hierbij op, dat:

- a. FOCH nog niet dacht aan het beëindigen van den oorlog in 1918,
- b. de bovengenoemde aanvallen alle behoorden tot het tweede deel van zijn algemeen strategisch plan,
- c. de plaats en de richting van iederen aanval niet zoodanig waren gekozen, dat, ook al werd bij één dezer een doorbreking geforceerd, snel de beslissing zou kunnen worden verkregen. Dit laatste zou alleen het gevolg kunnen zijn van den aanval op St. Mihiel. Bij het slagen van dezen aanval zou Metz-Diedenhofen gevaar loopen, dan wel werd een operatie tegen Mézières mogelijk.

Aanval van 8 Augustus 1918.

Volgens een der schrijvers zou HAIG reeds op 13 Juli de eerste orders voor dezen aanval aan RAWLINSON hebben gegeven. Is dit juist, dan heeft HAIG deze bevelen direct na de conferentie van 12 Juli uitgevaardigd, op welke conferentie HAIG de opdracht had gekregen om aan te vallen op het front Festubert—Robecq. (Zuidwestzijde van den Lysboog). Wel had HAIG op deze conferentie aan FOCH voorgesteld om een aanval te ondernemen tegen het front bij Moreuil, doch FOCH had hieromtrent geen beslissing genomen. Eerst op 21 Juli berichtte FOCH, dat hij instemde met het voorstel van HAIG, om — onder handhaving van zijn wensch — een aanval te doen op het front Festubert—Robecq. Ten slotte werd het voorstel van HAIG in het plan van 24 Juli sterk op den voorgrond geschoven en kwam de aanval op het front Festubert—Robecq op den achtergrond.

Het vorenstaande typeert nog eens de wrijvingen in de hogere leiding, welke ondanks de eenheid van commando nog voorkwamen.

Uitgebreide maatregelen waren genomen om den aanval verrassend te kunnen inzetten.

Het 4e Engelsche leger zou aanvallen op het front van ALBERT tot den weg Amiens/Roye, het 1e Fransche leger tot de Avre, terwijl het 3e Fransche leger tusschen Avre en Oise zou optreden.

In de gezagsverhoudingen deed zich ook hier een leemte voor. In de voorbereidingen treffen wij, hoewel de leiding van den aanval aan HAIG was toevertrouwd, zeer ver gaande instructies van Gen. FAYOLLE aan; van deze in-

structies is die van 6 Augustus, luidende: „J'approuve d'avance tous les actes d'initiative, quelqu' en soit le résultat" wel zeer typeerend. De samenwerking tusschen de Fransche en Engelsche bevelhebbers liet blijkbaar nog te wenschen over. Voor de sterkte van de aanvalsgroepen verwijzen wij naar bijlage III. ¹⁾

Op 8 Augustus begon de aanval van het 4e Engelsche en het 1e Fransche leger. Deze aanval had zooveel succes, dat LUDENDORFF dezen dag als volgt typeert:

„Der 8. August ist der schwarze Tag des Deutschen Heeres in der Geschichte dieses Krieges. Schlimmeres erlebte ich nur noch in den Ereignissen, die vom 15. September ab sich an der Bulgarischen Front abspielten und das Schicksal des Vierbundes besiegelten."

Op 9 Augustus was Montdidier in het bezit der geallieerden; de terreinwinst bedroeg 10 tot 12 km.

Op 10 Augustus ging het 3e Fransche leger voorwaarts in de richting Lassigny—Noyon. Ingevolge de bevelen van FOCH moest de aanval van het 4e Engelsche en het 1e Fransche leger worden voortgezet in de richting Ham—Guiscard. Het 10e leger moest op Chauny aanvallen, terwijl FOCH wees op het groote belang van een aanval in de richting van Bapaume—Péronne, uit te voeren door het 3e Engelsche leger. Zooals men ziet, streefde FOCH direct naar een uitbreiding van den aanval door zijn oorspronkelijk plan uit te breiden met aanvallen van het 10e Fransche en het 3e Engelsche leger.

Op 12 Augustus berichtte HAIG, dat de aanval tot stilstand was gekomen. Hij wilde wachten tot de aanval van het 3e Engelsche leger zich zou teekenen. FOCH verzette zich tevergeefs tegen dit plan van HAIG; het 1e Fransche leger werd nu weder onder de bevelen van PÉTAINE gesteld, aan wien tegelijkertijd de opdracht werd verstrekt om een offensief voor te bereiden in de richting van Lassigny—Noyon en de lijn Soissons—Chauny—Roye in bezit te nemen.

Aanval van 21 Augustus 1918.

Tusschen 8 en 14 Augustus hadden de Duitschers nog stellingen ingericht in de lijn Bapaume—W. van Péronne—Somme—W. van Ham—N.O. van Noyon. Op 14 Augustus gingen zij voor het front van het 3e Engelsche leger terug. Dit leger moest den vijand vervolgen, terwijl het 4e Engelsche en het 1e Fransche leger zich hierbij moesten aansluiten. De laatstgenoemde legers werden echter spoedig weder tot stilstand gebracht.

Op 21 Augustus moest de algemeene voorwaartsche beweging beginnen op het front van het 3e Engelsche tot en met het 10e Fransche leger.

Bij dezen aanval, waarbij vooral het 10e Fransche leger veel succes had, was voor dit leger een zeer belangrijke taak weggelegd. Door den aanval van dit leger in N.O. richting, moesten nl. het 6e en 5e Fransche leger in staat worden gesteld om de Aisne en de Vesle, waaraan zij sinds 4 Augustus lagen, te overschrijden.

De frontale aanval van het 3e Engelsche tot en met het 10e Fransche leger vormde een flankbedreiging voor de Duitschers, die vóór het Fransche 6e, 5e en 4e leger stonden.

Gevolgen.

Alvorens de voortzetting van dit offensief te bespreken, willen wij wijzen op de zeer belangrijke gevolgen van het optreden van de geallieerden.

¹⁾ Opgenomen in de Mei-aflevering. *Red.*

1. Reeds op 8 Augustus had een Duitsche divisie zich zonder slag of stoot aan de geallieerden overgegeven; daarenboven waren 6 tot 7 div. volkomen verslagen.

2. Foch besloot hieruit, dat de weerstandskracht van het Duitsche leger aanzienlijk was gedaald.

3. Op 13 en 14 Augustus had in Spa een Kroonraad plaats, waarin werd vastgesteld, dat voor Duitschland verder aanvallend optreden onmogelijk was. Door een verdedigend optreden zou men echter geen overwinning bevechten. Duitschland zag zich derhalve voor de noodzakelijkheid geplaatst den oorlog langs diplomatieken weg te beëindigen, waartoe de bemiddeling van Koningin Wilhelmina zou worden ingeroepen.

4. Als gevolg van een en ander zien wij van September af bij de Duitschers het plan tot uitvoering komen om langzaam terug te gaan.

Dit besluit kwam o.m. tot uiting in:

a. Het op 2 September gegeven bevel om de Lijsbocht te ontruimen.

b. Het op 3 September gegeven bevel tot verkenning van de Hermannstelling.

c. Het besluit om de Kriemhilde- en Michelstelling af te bouwen.

d. Het bevel tot verkenning van de Antwerpen—Maasstelling.

e. Den afvoer van het overtollige materieel, dat W. en Z. van de Hermann-Brunhildestelling aanwezig is.

f. Het inleiden van groote afvoerbewegingen naar Duitschland.

5. Bij Foch rijpte het plan voor een onderneming, welke een verdere strekking had dan de nu nog in uitvoering zijnde, terwijl de hoop levendig werd, dat de oorlog misschien nog in 1918 zou kunnen worden beëindigd.

Voortzetting van het offensief.

Het zou te ver voeren alle operatiën te behandelen. Wij willen volstaan met de opmerking, dat het offensief, begonnen op 21 Augustus, steeds werd voortgezet en voortdurend werd uitgebreid. Op 23 September was op het geheele front van Reims tot Yperen een belangrijke vooruitgang bereikt en stonden de geallieerde legers in de lijn:

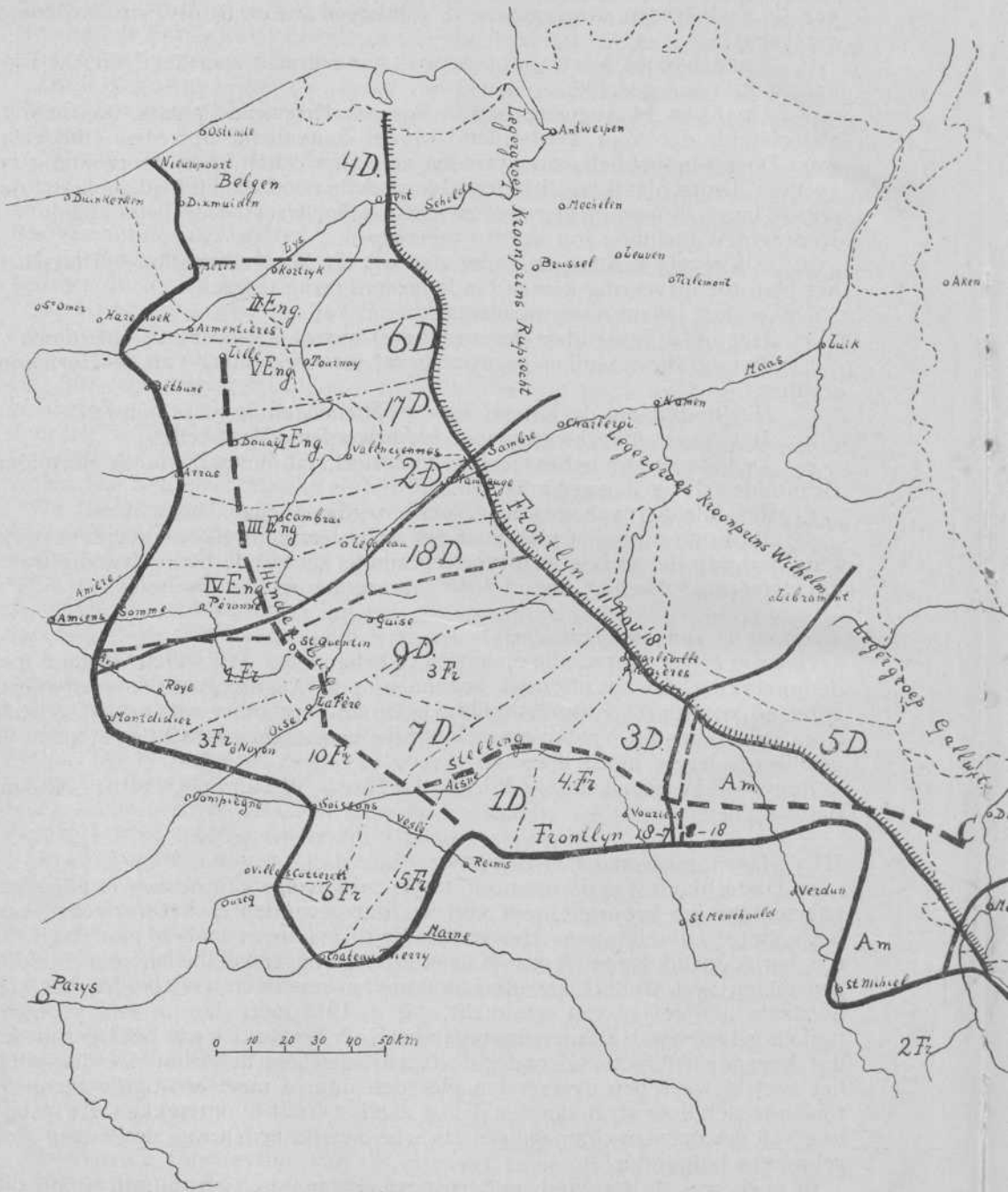
Reims—Z.W. van Laon—Z.W. van La Fère—W. van St. Quentin—Armentières—Yperen.

III. *Algemeene toestand in September 1918.*

In Duitschland was de toestand, mede ten gevolge van de zeer ernstige gebeurtenissen op het front, zeer veel slechter geworden en het vermogen van het volk tot „durchhalten” zeer verminderd. De ontevredenheid nam dagelijks toe, herhaaldelijk kwamen min of meer ernstige ongeregelheden voor. Stakingen deden veel afbreuk aan de economische kracht en verstoorden het zoo noodzakelijke gevoel van eendracht, dat in 1918 méér dan in een vroegere periode geboden was. Deze stemming in het volk deelde zich aan het leger mede, dat bovendien direct leed onder de tegenslagen aan het front. De discipline liet veel te wenschen over; velen pleegden min of meer ernstige vergrijpen, teneinde zich door straf aan den dienst aan het front te onttrekken. De instelling van gevangenen-compagnieën als arbeiders-eenheden was slechts een zeer gebrekking hulpmiddel.

In O.H. was de toestand nog ernstiger. Economisch en militair stond dit land aan den rand van den afgrond.

In Bulgarije teekende zich, na de nederlagen aan het Westfront, het wan-

Schets II.

trouwen tegen Duitschland steeds sterker af. Toen op 15 September het Fransche offensief op den Balkan begon, zakte het Bulgaarsche leger ineen. Alleen Duitse troepen boden nog weerstand. HINDENBURG zag zich genoodzaakt nog 4 Duitse en 3 O.H. divisien naar Servië te zenden. 5 van deze 7 divisien waren oorspronkelijk voor het Westfront bestemd. In Roemenië leefde het verzet weer op. HINDENBURG wenschte zelfs een nieuwe militaire actie tegen dit land, welk plan schipbreuk leed, omdat O.H. verklaarde niet te kunnen mee doen.

Turkije was practisch op 23 September door ALLENBY verslagen.

IV. Periode van 12 September tot 11 November 1918.

Zooals wij reeds hebben gezien was een van de onderdeelen van het plan van 24 Juli een aanval op de bocht van St. Mihiel. Deze aanval was nog steeds niet begonnen, omdat PERSHING had verzocht om over te gaan tot de oprichting van een zelfstandig Amerikaansch leger en om aan dit leger een belangrijke actie toe te vertrouwen. Het Amerikaansche volk wachtte op overwinningsberichten van zijn eigen leger. Reeds op 25 Juli was daarop de vorming van het 1e Amerikaansche leger begonnen, dat oorspronkelijk bestemd was om het 6e Fransche leger af te lossen. Het 2e Amerikaansche leger zou in Woëvre gevormd worden (aanvankelijk slechts 2 divisien). Op 9 Augustus werd besloten, dat ook het 1e Amerikaansche leger naar Woëvre zou worden overgebracht, terwijl PERSHING op 17 Augustus de noodige instructies ontving voor een aanval op St. Mihiel. Het is dan ook begrijpelijk, dat deze aanval eerst op 10 September kon worden ingezet.

Wij willen nog even stilstaan bij de waarde van dit Amerikaansche leger, omdat de aanval der Amerikanen, welke bij slagen een ernstige bedreiging voor de Duitschers zou vormen, een „essential part of FOCH's plan” vormde.

De groote misrekening van de Duitschers is geweest, dat zij de waarde van het Amerikaansche leger hebben onderschat. Even onjuist zou het evenwel geweest zijn, om deze te overschatten.

De Amerikaansche soldaat heeft individueel aan hooge eischen voldaan, maar de feiten hebben weer eens duidelijk aangetoond, dat voor de vorming van een leger méér noodig is. Het is nu gebleken, dat het inzetten van het leger niet die resultaten heeft gehad, die men als oppervlakkig toeschouwer vermeent te kunnen waarnemen. De staven waren tegen het groote werk, dat van hen werd geëischt, niet opgewassen; de troep als zoodanig niet in staat zich aan te passen aan de moderne eischen van het gevecht. Dat in tactisch opzicht deze gebreken van dit leger slechts aan den dag traden in de buiten verhouding zware verliezen, schrijven wij o.m. toe aan:

1. het min of meer stelselmatige en mathematische, dat aan den stelling-oorlog eigen is,
2. het feit, dat het Amerikaansche leger, toen de periode van den bewegings-oorlog begon, optrad tegen een tegenstander, welke niet meer volwaardig was.

Plannen van 3 en 8 September 1918.

Reeds op 30 Augustus werd melding gemaakt van het plan van FOCH, zooals dit ten slotte in een directive van 3 September werd neergelegd. Oorspronkelijk zouden worden uitgevoerd:

- a. een aanval van het Engelsche leger op het front Cambrai—St. Quentin;
- b. een aanval in het centrum door de Franschen om den vijand over de Aisne te werpen;
- c. aanvallen van het Amerikaansche leger en van den rechtervleugel van de Franschen in de richting van Mézières.

Voor dit laatste zouden op het Oostelijk deel drie aanvallen worden ondernomen:

1. Met het doel de spoorbaan Parijs—Avricourt volledig in bezit te krijgen en een gunstige uitgangstelling te veroveren. Daartoe zou aanvankelijk worden opgerukt tot de lijn Vigneulles—Thiaucourt—Règneville.

2. Daarna zou een aanval worden uitgevoerd à cheval van de Aisne in de richting Mézières n.l.:

- a. tusschen Maas en Argonnen door het 2e Fransche leger en 4 à 6 Amerikaansche divisiën;
- b. West van de Argonnen door een Amerikaansch leger en het 4e Fransche leger.

De aanval genoemd onder c 1. zou op 10 September beginnen, die aangegeven onder c 2 a. op 15 September en die ad c 2 b. op 20 September.

Tengevolge van een verzet van PERSHING tegen deze voornemens werden op 2 September de plannen gewijzigd en zouden de aanvallen sub c. 1. en sub c.2.a. aan het Amerikaansche leger worden toevertrouwd, terwijl de aanval sub c.2 b. door het 4e Fransche leger zou worden uitgevoerd.

Het 2e Fransche leger schijnt in dien tijd te zijn opgeheven, althans er wordt verder niet meer over gesproken, terwijl wij een deel van dit leger aantreffen bij het 1e Amerikaansche leger en een ander deel bij het 4e Fransche leger.

In een Nota aan HAIG deelde FOCH reeds een plan mede om de Belgen een „base de départ” te doen veroveren, teneinde later offensief op te treden in de richting Roulers en Kortrijk.

De nota van FOCH van 3 September bevestigde de eerder genoemde plannen, terwijl op 8 September een directive volgde, volgens welke de Belgen een offensief moesten voorbereiden in de richting Gent-Brugge.

Het 2e Engelsche en het 6e Fransche leger (het laatste was daartoe naar het N. verplaatst) moesten het Belgische leger steunen. Het geheel werd onder bevel van Koning ALBERT besteld, aan wien daartoe reeds eerder de Fransche generaal DEGOUTTE was toegevoegd. Op 12 September begon de aanval op St. Mihiel, waaraan 14 Amerikaansche divisiën deelnamen, waarvan 6 in reserve waren gehouden.

3 Fransche divisiën waren aangewezen om het verband tusschen de beide Amerikaansche aanvalsgroepen en met het 4e Fransche leger te verzekeren.

Op 13 September was het door FOCH aangegeven doel bereikt. Ter verklaring van deze snelle vordering diene, dat volgens LUDENDORFF op 8 September het bevel was gegeven om deze bocht te ontruimen, omdat zij — nu de O.H.L.

van aanvallende ondernemingen op groote schaal had afgezien — voor de Duitschers meer na-, dan voordeelen bood.

Op 23 September werd in een krijgsraad in Mouchy-le Chatel besloten tot:

a. een aanval op 26 September van het 4e Fransche en het 1e Amerikaanse leger tusschen Suippe en Maas. Het 5e Fransche leger zou zich hierbij aansluiten.

b. een aanval op 27 September van het 1e en 3e Eng. leger in de richting Cambrai.

c. een aanval op 28 Sept. van de legergroep Vlaanderen (onder Koning ALBERT) tusschen de Lijs en de zee.

d. een aanval op 29 Sept. van het 4e Engelsche en het 1e Fransche leger in de richting van Busigny. Hierbij zou zich het 3e Fransche leger aansluiten. Het 5e Engelsche en het 10e Fransche leger kregen hierbij dus geen taak. Klaarblijkelijk was de bedoeling, dat het 5e Engelsche leger de verbinding zou vormen tusschen het 1e Engelsche leger en de legergroep Vlaanderen. Het 10e Fransche leger rukte nog altijd op in de richting West-Oost en werkte flankerend ten aanzien van de Duitschers vóór het 6e, 5e en 4e leger.

Beschouwen wij deze aanvallen in verband met de ligging van het sterkste deel van het Duitse front, n.l. de Hindenburglinie, dan zien wij, dat deze plannen eigenlijk een dubbele omvatting van dit frontdeel beoogden, waarbij de omvattende groepen het eerst voorwaarts gingen. Het offensief zou worden ingeluid met een aanval op het voor de Duitschers gevaarlijkste punt (Metz-Diedenhofen buiten beschouwing gelaten) n.l. tusschen Suippe en Maas.

Voor de sterkteverhoudingen bij de verschillende bovengenoemde offensieven verwijzen wij naar bijlage III. ¹⁾

De aanval van het 1e Amerikaanse en van het 4e Fransche leger begon inderdaad op 26 Sept. De Duitschers zagen het gevaar, dat hun hierdoor bedreigde, zeer goed in: op 28 en 29 Sept. voerden zij dan ook op dit frontgedeelte krachtige tegenaanvallen uit. Deze tegenaanvallen hadden voor de Duitschers althans dit succes, dat de aanvallen van de Geallieerden hier zeer langzaam vorderden. Eerst op 5 October kon gerapporteerd worden: „La partie la plus ardue de l'Argonne a été enlevée." Op deze datum was bij Grandpré de verbinding tusschen de beide vorengenoemde legers tot stand gebracht. Voor dien waren hun hoofdkrachten gescheiden door de Argonnen.

De overige, hiervoren genoemde aanvallen begonnen eveneens op de vastgestelde data en de Geallieerden gingen overal zegevierend voorwaarts. Bij La Fère—Laon, waar het zeer sterke „massif de St. Gobain" ligt, hielden de Duitschers nog zeer lang stand. Eerst toen door het voorwaarts dringen van de nevenlegers hun positie hier onhoudbaar werd, gingen zij terug.

Hoewel de data op de verschillende frontdeelen niet overal overeenstemmen kunnen wij aannemen, dat op 13 October '18 de Geallieerden stonden in de lijn: Brioules — Attigny — Laon — Guise — Douay — Rijssel — Kortrijk — Dixmuiden.

Bij een beschouwing van deze lijn valt op, dat de vooruitgang van de Geallieerden bij Dixmuiden eindigde. Ten W. van deze plaats liggen de Yserinundatiën, waaruit weer blijkt, dat inundatiën een goede passieve hindernis vormen, maar tegelijkertijd belemmerend werken op het eigen offensief optreden.

De Geallieerden hadden bij hun opmarsch met vele moeilijkheden te kampen,

¹⁾ Opgenomen in de Mei-aflevering. *Red.*

omdat de aan- en afvoer met enorme bezwaren gepaard ging. Dit was één van de oorzaken van de betrekkelijk geringe vordering.

In Sept. '18 naderde in Duitschland de revolutie met rassche schreden; reeds 29 Sept. vreesde de O.H.L. iederen dag het bericht van een omwenteling in Berlijn te zullen ontvangen. Op 5 October werd de eerste, op 12 Oct. de tweede nota aan President Wilson verzonden.

Plannen van 10 en 18 October 1918.

Bij de geallieerden stond voorop, dat de beantwoording van deze nota's in het geheel geen haast had. Integendeel, het was voor hen voordeelijker de onderhandelingen te rekken om daardoor aan de legerleiding de gelegenheid te geven den tegenstander in militairen zin geheel ten onder te brengen. Dit verklaart de gedragslijn van FOCH, die een der schrijvers als volgt aangeeft:

„En attendant, FOCH va précipiter de plus en plus ses offensives, de manière à accroître le désarroi de l'adversaire.

Pas d'entre-actes entre les batailles et des intervalles aussi réduits que possible.

Elargissement croissant du front de l'attaque. Coördination étroite entre les diverses offensives qui s'emboîtent les unes dans les autres ainsi que les pièces d'un mécanisme adroitement monté.”

Nog ging FOCH niet over tot de uiterste consequentie, n.l. den aanval in de richting van Metz-Diedenhofen, waarvan wij het belang reeds eerder hebben aangetoond.

FOCH gelastte nog slechts een concentrischen aanval op de Ardennen. Hier toe zouden worden uitgevoerd:

a. een offensief van het 1e en 3e Engelsche leger in de richting van Bergen, waarbij zich rechts het 4e Engelsche en het 1e en 3e Fransche leger moesten aansluiten.

b. een offensief van de legergroep Vlaanderen om de „région de Lille” te bevrijden;

c. een offensief van het 1e Amerikaansche leger en het 4e Fransche leger.

De oude strijd tusschen PERSHING en FOCH leefde nog een moment op, toen FOCH, ontevreden over de resultaten op het Oostelijk deel van het front, aan PÉTAÏN de opdracht gaf het onder c bedoelde offensief te regelen. PERSHING was hierover zeer ontstemd, hij wenschte de bevelen rechtstreeks van FOCH te ontvangen.

Deze aanvallen toonden weer vrijwel hetzelfde beeld als die in September. De Duitschers voerden op het Oostelijk deel van het front nog krachtige tegen-aanvallen uit, daarmede bewijzende, hoeveel gewicht zij er aan hechtten om althans op dit gedeelte de voorwaartsche beweging van de Geallieerden zooveel mogelijk te vertragen.

Op 11 November, datum van den wapenstilstand, stonden de Geallieerden in de lijn: Sedan—Mézières—Hirson—Maubeuge—Gent.

De krijgsverrichtingen hadden hun einde bereikt en wij zouden dus ons overzicht kunnen besluiten, ware het niet, dat wij het plan van 20 October '18 nog moeten vermelden, hoewel dit plan door den loop van de gebeurtenissen nooit is uitgevoerd.

Op 20 October schreef FOCH het volgende aan PÉTAÏN, waaruit nog eens duidelijk blijkt, welke gedachtengang bij de operatiën in 1918 is gevolgd:

„Les opérations en cours visent à rejeter l'ennemi à la Meuse. Pour faire tomber la résistance de cette rivière, il y a lieu de préparer des attaques de part et

d'autre de la Moselle en direction de Longwy—Luxembourg d'une part, en direction générale de la Sarre d'autre part."

Deze beslissende aanval zou onder leiding van MANGIN, die op 27 October Laon verliet om de voorbereidingen te treffen, plaats hebben.

Het plan was op 14 Nov. te doen uitvoeren:

- a. een aanval W. van de Moezel door het 2e Amerikaansche leger;
- b. een aanval O. van de Moezel door het 10e en 8e Fransche leger.

Wij hebben nergens een afdoende verklaring gevonden van het feit, dat FOCH dit plan zoo laat tot uitvoering liet komen. Immers reeds in September, maar in ieder geval op 5 October, toen de Duitsche nota aan Wilson was verzonden, moest FOCH de wetenschap hebben gekregen, dat hij dezen grooten aanval gerust kon wagen. Hierdoor had hij een kans gehad op een beslissende militaire zege, welke nu eigenlijk is uitgebleven.¹⁾

Wel zou hierdoor weinig invloed uitgeoefend zijn op den loop der politieke gebeurtenissen in 1918, maar bij de beoordeeling van de feiten uit strategisch oogpunt is het noodig het vorenstaande uitdrukkelijk vast te stellen.

¹⁾ De verklaring is gelegen in het feit, dat de maarschalk Foch de Duitsche legerreserves nog in te groote getale aanwezig wist. Voorts zal aan den laten inzet van dat uiteindelijke offensief het feit niet vreemd zijn, dat de geallieerden van Juli tot November steeds op krachtigen Duitschen weerstand waren gestuit. Nimmer heeft zelfs een doorbreking van het Duitsche front gedreigd; de Duitsche legerleiding heeft het front elastisch, onbedreigd en op de wijze, waarop zij het wenschte, teruggenomen. Wij vermoeden, dat dit den maarschalk Foch, die wachten kon, heeft weerhouden van een ontijdigen eindstoot. Bovendien vereischte de voorbereiding van een groot offensief, op een geheel ander frontgedeelte, veel tijd. *Red.*

RESULTATEN MET DEN GELUIDMEETDIENST VERKREGEN

DOOR

Kapitein Ir. M. TANS.

Al doen zich nog vele vraagpunten voor, toch kunnen we zeggen, dat de G. M. D. langzamerhand het stadium der proefnemingen achter den rug heeft. In verband met de vele vragen, die mij bereikten, leek het mij niet ondienstig de uitkomsten van de laatste 2 jaren te publiceeren. Bij de behandeling wordt bij den lezer eenig begrip verondersteld omtrent de methode van werken en het daarbij gebruikte instrumentarium. Een uiteenzetting daaromtrent werd gepubliceerd door den Kapitein der Genie N. I. L. C. L. BREST VAN KEMPEN in *De Militaire Spectator* van 1921 blz. 273 en de werkwijze speciaal h. t. l., door den toenmaligen kapitein der artillerie H. D. S. HASSELMAN in de IIIe* aflevering van het *Orgaan* der Vereeniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap 1927—1928.

In staat I wordt een overzicht gegeven van de resultaten bereikt bij 20 peilingen ¹⁾ in de L. b. O. Deze peilingen werden verricht door metingen gedeeltelijk op mondingsknallen (m.k.) en voor het overige op nabootsingen daarvan met behulp van detonaties afkomstig van ladingen trotyl ter sterkte van 1 tot 2 kg.

Als toelichting moge het volgende dienen. Iedere peiling (genummerd van 1—20) bestaat uit metingen op knallen in aantal varierende van 1—7. Deze variatie in aantal heeft als oorzaak, dat zooveel mogelijk de werkelijkheid werd nagebootst, door voor iedere peiling niet meer tijd te nemen dan ± 30 minuten, hierbij niet meegerekend den tijd noodig voor het klaarmaken der detonaties.

De oorlogspractijk zal wel zijn, dat op 3 à 4 metingen een conclusie wordt getrokken. Dit aantal komt overeen met het gemiddelde aantal metingen (4) verdeeld over de 20 peilingen.

De meetafstanden zijn aangegeven in kolom 2. Hieronder wordt verstaan de kortste en langste weg door het geluid af te leggen om respectievelijk den dichtstbijgelegen en verstverwijderden microfoonpost te bereiken.

In kolom 3 staan maand en uur vermeld. Doordat de Schoolmeetafdeeling nooit 's winters de Legerplaats bij Oldebroek betreft, waren geen gegevens gedurende de wintermaanden beschikbaar, alhoewel dit voor een juist inzicht wel noodig is.

Bij het vermelden der weersomstandigheden in kolom 4 is de windsterkte

¹⁾ Met „peiling” wordt in dit artikel bedoeld de uitkomst verkregen als resultaat van een aantal bij elkaar behorende metingen op een zelfde doel.

opgegeven in meters per secunde en de temperatuur in graden Celsius, terwijl hier en daar iets werd gezegd omtrent bewolking en vochtigheid.

Kolom 6 geeft de afwijking der gevonden plaatsen t.o.v. de eigenlijke coördinaten. Deze afwijkingen zijn hemelsbreed gemeten. De afwijking voor iedere peiling is vermeld onder de streep, die de fouten der enkele schoten afsluit. Deze afwijking is niet te beschouwen als het gemiddelde der fouten van ieder schot, doch als uiteindelijke fout van de peiling in zijn geheel. Het zal duidelijk zijn, dat b.v. bij meting op 4 schoten, waarbij voor iedere basis 4 tijdverschillen (t.v.s.) werden verkregen, deze 4 tijdverschillen niet dezelfde waarde hebben. Door bij iedere basis het meest waarschijnlijke t.v.s. te zoeken werden b.v. uit 4 bases (d.w.z. 5 uitslagen) 4 meest waarschijnlijke t.v.s. gevonden, die — uitgelegd op het constructieplanchet — als snijdingsfiguur de gevonden plaats aangaven.

Kolom 7 vermeldt het aantal m.p. dat een uitslag gaf. Voortdurend waren 5 microfoonposten in gebruik, doch niet steeds zullen deze 5 microfoonposten een duidelijke uitslag geven. Dit hangt af van den afstand, sterkte van den knal, weersinvloeden, enz. Hoe grooter echter het aantal uitslagen, hoe nauwkeuriger het resultaat zal zijn.

Eindelijk is in kolom 8 de toestand bij het doel (D) geschetst. Pijl G geeft de richting aan van de geluidstraal naar het midden van den postenboog. W is de windrichting, terwijl het zwarte rechthoekje de ruimte aangeeft, waarin de verschillende schoten werden gevonden, hetgeen — met de daarbij geplaatste getallen — eenigszins een maat geeft voor de grootte en richting der „spreidingsfiguur”.

STAAT I.

Peiling No.	Meet-afstand.	Maand. Uur.	Weersom-standig-heden	Schot No.	Fout in m.	Aantal posten.	Situatie bij het doel.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	5200 tot 6300	13 Mei 9.00	Ws. 4 m. T. 13.5°	1 2 3	41 64 66 <hr/> 57	5 5 4	
2	5200 tot 6300	14 Mei 14.00	Ws. 2 m. T. 15.5°	1 2 3	92 92 140 <hr/> 100	3 3 3	
3	5200 tot 6300	Mei 21.00	Ws. 4 m. T. 10°	1 2 3 4 5 6	111 109 70 95 51 70 <hr/> 100	5 5 5 5 5 5	

Peiling No.	Meet-afstand.	Maand. Uur.	Weersom-standig-heden.	Schot No.	Fout in m.	Aantal posten.	Situatie bij het doel.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
4	5200 tot 6300	Aug. 14.00	Ws. 5 m. T. 28°	1 2 3 4 5	25 25 52 60 20 <hr/> 34	5 5 5 5 5	
5	5200 tot 6300	3 Sept. 2.00	Ws. 1 m. T. 8°	1 2 3 4 5	185 162 190 165 145 <hr/> 168	5 5 5 5 5	
6	5200 tot 6300	Mei 14.30	Ws. 3 m. T. 17°	1 2 3 4	62 98 90 75 <hr/> 63	4 5 5 5	
7	5200 tot 6300	20 Mei 10.00	Ws. 9 m. T. 8°	1 2	65 58 <hr/> 60	5 5	
8	5200 tot 6300	Oct. 10.00	Ws. 10 m. T. 11°	1 2 3 4	65 25 50 10 <hr/> 30	4 4 4 4	
9	5200 tot 6300	Oct. 16.00	Ws 3 m. T. 12°	1 2 3 4	52 32 56 4 <hr/> 28	5 5 5 5	
10	5200 tot 6300	21 Oct. 20.00	Ws. 0 m. T. 4°	1 2 3 4	90 108 100 80 <hr/> 95	4 5 5 5	

Peiling No.	Meet-afstand.	Maand. Uur.	Weersom-standig-heden.	Schot No.	Fout in m.	Aantal posten.	Situatie bij het doel.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
11	5200 tot 6300	19 Oct. 14.00	Ws. 1 m. T. 12°	1 2 3 4 5	55 40 58 58 55 <hr/> 60	5 5 5 5 5	
12	5700 tot 6000	Mei 15.00	Ws. 5 m. T. 15°	1	15	5	
13	4000 tot 6100	Mei 14.00	Ws. 8 m. T. 10°	1	60	5	
14	4700 tot 6800	Oct. 10.00	Ws. 4 m. T. 12°	1 2 3 4	60 50 15 10 <hr/> 20	5 4 5 4	
15	4700 tot 6800	22 Oct. 14.00	Ws. 2 m. T. 10° Blauwe lucht. 0.2 bewolkt	1 2 3 4	11 26 21 12 <hr/> 11	5 5 5 5	
16	7200 tot 8100	Oct. 10.00	Ws. 2 m. T. 11° Totaal bewolkt op ± 800 m.	1 2 3 4	38 40 58 38 <hr/> 51	5 5 5 5	
17	8600 tot 8800	Oct. 8.30	Ws. 3 m. T. 9	1 2 3 4 5	90 98 57 123 81 <hr/> 63	5 5 5 5 5	

Peiling No.	Meet-afstand.	Maand. Uur.	Weersom-standig-heden	Schot No.	Fout in m.	Aantal posten.	Situatie bij het doel.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
18	8600 tot 8800	Oct. 9.30	Ws. 0 m. T. 11°	1	220	5	
				2	197	5	
				3	150	5	
				4	153	5	
				5	135	5	
				6	198	5	
				7	230	5	
					185		
19	5700 tot 6700	20 Oct. 9.30	Ws. 5.5 m. T. 10° regen	1	90	5	
20	5700 tot 6700	21 Oct. 9.30	Ws. 4.5 m. T. 8°	1	30	4	
				2	20	5	
				3	22	5	
				4	59	5	
				5	91	4	
				6	52	5	
				7	21	4	
					27		

Bezien we de uitkomsten der peilingen, dan varieeren voor 18 van de 20 gevallen de fouten tusschen 11 en 100 m, terwijl voor de 2 overigen de fout aanzienlijk hooger is n.l. 168 en 185 m.

De fout van 168 m (peiling 5) lijkt oppervlakkig groot voor meetafstanden van 5200—6300 m, terwijl de windsterkte slechts 1 m en de temperatuur 8° C. bedroeg, waarvoor bovendien — evenals in alle andere gevallen — correcties werden aangebracht. Een verklaring voor deze afwijking is hoogstwaarschijnlijk te zoeken in het feit, dat de temperatuur in de hooger gelegen luchtlagen een andere was dan 8° en (of) dat de wind aldaar een andere richting en (of) sterkte gehad heeft. Een zwakke wind, zooals hier het geval was, mengt de luchtlagen niet voldoende door elkaar, de lucht is niet homogeen met als gevolg dat belangrijke temperatuursverschillen in de diverse lagen te verwachten zijn. Bovendien had de meting hier 's nachts plaats na een warmen zomerschen dag. De aarde is afgekoeld en heeft de daarboven gelegen luchtlagen verwarmd, met gevolg dat de temperatuur dier lagen waarschijnlijk hooger is geweest. Als bekend verondersteld mag worden, dat de geluidstraal, die een microfoonpost treft, zich niet langs de aarde behoeft te bewegen, doch in een geval als hier verondersteld, zich in gebogen vorm door die hooger gelegen luchtlagen beweegt met de holle zijde naar de aarde toegekeerd. Waar h.t.l. alleen in rekening worden gebracht de correcties voor grondwind en temperatuur op ± 15 m hoogte, is met invloeden, zooals hier aangegeven, geen rekening gehouden.

Een overeenkomstige verklaring is mogelijk voor de fout van 185 m in peiling 18, ofschoon overdag gemeten werd, doch wind totaal afwezig was.

Bovendien waren in dit geval de films moeilijk te lezen, doordat zich het begin der uitslagen niet scherp afteekende, hetgeen hoogstwaarschijnlijk te wijten is aan reflectie der geluidstralen tegen hellingen of luchtlagen van andere samenstelling. De grotere afstand (± 9 km) kan niet als oorzaak beschouwd worden, waar toch peiling 17, tegen precies hetzelfde doel, doch op een andere dag, slechts een fout van 63 m gaf.

De geopperde waarschijnlijkheden met betrekking tot deze groote afwijkingen stemmen overeen met hetgeen de toenmalige Fransche acoustiekspecialist E. ESCLAGNON vermeldt in: „Détermination de la vitesse du son par l'onde de bouche des canons” (Mémorial de l'artillerie française Tome IV 1925).

De naast iedere peiling geplaatste schetsen doen zien dat de spreidingsfiguur — lang en smal — haar langste zijde ongeveer in de richting van de gemiddelde geluidstraal G gericht houdt, terwijl de „totale lengtespreiding” — als ik het zoo mag aanduiden — zelden de 100 m overschrijdt. Tevens merken we op, dat de ligging van de spreidingsfiguur onafhankelijk is van de windrichting. *De h.t.l. toegepaste windcorrecties geven in de hier beschouwde gevallen geen aanleiding ze minder juist te noemen d.w.z. uitgaande van den grondwind.* Was dit wel het geval dan zouden de fouten telkens in denzelfden zin t.o.v. den wind moeten voorkomen.

Aangenomen dat het aantal peilingen voldoende is om gevolgtrekkingen te maken, dan zouden de resultaten zijn:

fouten van	0— 25 m	15 %
„ „	25— 75 m	55 %
„ „	75—125 m	20 %
„	groter dan 125 m	10 %

Gemiddeld bedraagt de fout 66 m, terwijl 70% van de peilingen afwijkingen geven kleiner dan 75 m.

De 20 peilingen hadden plaats op willekeurige, niet uitgezochte dagen, en zijn niet geschikt. Vermeld werden o.a. de metingen in October 1931 te L. b. O. toen het tijdens 10 achtereenvolgende werkdagen slechts gedurende totaal 12 uren door te groote windsterkte onmogelijk was metingen te verrichten.

Resultaten in het buitenland verkregen.

In staat II zijn op overeenkomstige wijze vermeld de resultaten van 6 peilingen, zooals deze 2 jaar geleden verkregen werden in het buitenland met overeenkomstig materieel als h.t.l. in gebruik.

De peilingen 1 t/m 3 hadden plaats op 5 batterijen, 4 t/m 6 op 3 batterijen, die door elkaar vuurden en werden voorgesteld door detonaties met behulp van blokjes pikrinezuur.

In het eerste geval werden 3 van de 5 batterijen opgespoord en in het 2e geval alle drie.

Het aantal microfoonposten is niet met zekerheid bekend, doch hoogst waarschijnlijk bedroeg het evenals bij ons 5.

Ook uit deze gegevens blijkt dat de resultaten voor beide dagen vrij ver uiteenloopen, ofschoon de windsterkte slechts 2.5 m en 4 m bedroeg.

De gemiddelde fout per peiling bedraagt hier 91 m.

Vergelijking der verkregen resultaten.

Ofschoon de aantallen der peilingen uit staat I en II, respectievelijk 20 en 6, veel verschillen, en de peilingen niet steeds uit een zelfde aantal schoten werden verkregen, is toch wel bij benadering een vergelijking mogelijk.

STAAT II.

Peiling No.	Meet-afstand.	Maand. Ur.	Weersom-standig-heden.	Meting No.	Fout in meters.	Sprei-ding.	
1	1000 tot 12000	26 Juli 15.00	Ws. 4 m.	1 2	110 160 <hr/> 135	80	
2	idem	idem	idem	1 2	98 163 <hr/> 139	103	
3	idem	idem	idem	1 2	122 140 <hr/> 130	80	
4	idem	23 Juli 15.00	Ws. 2.5 m.	} Aantal metin- gen on- bekend	45	?	
5	idem		idem		33	?	
6	idem		idem		72	?	

Bij vergelijking van de gemiddelde fouten van 66 en 91 m dient niet uit het oog te worden verloren, dat de meetafstanden uit staat I gemiddeld bedroegen 5600—6700 en die uit staat II 10.000—12.000 m. Een oppervlakkige beschouwing van de uitkomsten in staat I geeft niet den indruk, dat de fouten evenredig toenemen met de meetafstanden, al zullen de scherpere snijdingen der draden in het algemeen de fouten bij groote meetafstanden doen toenemen, daarbij aangenomen, dat het aansnijden der uitslagen op de films voor beide gevallen dezelfde moeilijkheden opleverde.

Uit deze vergelijking kunnen we met vrij groote zekerheid concluderen, dat de met den G. M. D. hier te lande verkregen uitkomsten dezelfde nauwkeurigheid opleveren als in het buitenland.

De vergelijking werd getroffen tusschen uitkomsten, die onder vrijwel dezelfde omstandigheden zijn verkregen. In beide gevallen toch werd gewerkt met 5 microfoonposten, waarvan de plaats tot op ± 2 m nauwkeurig was bepaald en de batterijen werden slechts 1 maal gepeild. Het behoeft daarom echter niet te verwonderen, indien we in de litteratuur soms uitkomsten aantreffen, die belangrijk nauwkeuriger zijn. Dit zullen dan wel uitzonderingsgevallen zijn, dan wel uitkomsten, betrekking hebbende op den stellingoorlog, waarbij sommige batterijen meerdere malen en in een langer tijdsverloop dan ± 1 uur werden gepeild. Regelmatige fouten tengevolge van weersinvloeden worden daardoor weggewerkt met als gevolg verkleining der fout in de plaatsbepaling.

Slechts met deze veronderstellingen is de volgende nauwkeurigheid eenigszins verklaarbaar.

In October 1917 werden de Duitschers bij Malmaison over een diepte van ± 10 km teruggedrongen, waarna de Franschen ter plaatse de nauwkeurig-

heid controleerden, waarmee door den Franschen G. M. D., 57 doelen waren gepeild. Zij vonden:

geheel nauwkeurig	35 %
op 25 m „	30 %
„ 50 m „	21 %
„ 100 m „	11 %
fout > 100 m	3.5 %

Vergelijken we deze resultaten met de fouten uit staat I, dan is het zeker niet in ons voordeel. De vermoedelijke oorzaak meen ik hierboven reeds te hebben aangegeven, waarbij dan nog komt het onwaarschijnlijke van deze inderdaad „mooie” uitkomsten. Immers, wat is te verstaan onder „geheel nauwkeurig”? Ieder artillerist zal een nauwkeurigheid tot 25 m schitterend vinden en het h.t.l. verkregen resultaat zeker voldoende noemen.

Hoe zijn de fouten te verkleinen?

Mag het resultaat alleszins bevredigend zijn, toch moet er naar worden gestreefd om de nauwkeurigheid op te voeren. Zooals reeds eerder vermeld, hebben de weersomstandigheden grooten invloed op de uitkomsten. Tot nu toe werden in ons land de weergegevens bepaald op den grond. De geluidstralen zullen zich meer of minder hoog in de lucht verheffen, afhankelijk van temperatuur, windsterkte en windrichting en stijgen bij groote afstanden tot op ± 500 m. Van het grootste belang voor de uitkomsten is de kennis van deze gegevens tot op de aangegeven hoogte. In het buitenland worden deze gegevens reeds jarenlang ten behoeve van den G. M. D. bepaald met behulp van den hoogteanemometer-thermograaf. Door op verschillende hoogten — b.v. om de 100 m — deze instrumenten aan een kabelballon te hangen kan de windrichting en windsterkte van den grond af worden gemeten, terwijl het verloop der temperatuur — gedurende dienzelfden tijd — wordt geregistreerd. De aanschaffingskosten van een dergelijk instrumentarium bedragen \pm f 900.— en zijn zeker verantwoord, indien de uitkomsten van den G. M. D. daardoor worden verbeterd.

Het streven naar grootere nauwkeurigheid slaat niet zoo zeer op te peilen batterijen, immers de bedoeling van het peilen is in hoofdzaak, om daarna het eigen vuur er op over te brengen na voorafgaand inschieten met den G. M. D. Voor dit laatste geval is de kennis van de nauwkeurige ligging van de batterij niet noodig. In de reeds eerder aangehaalde lezing van Krijgswetenschap zei de toenmalige kapitein der artillerie H. D. S. HASSELMAN hieromtrent:

„Maar welk belang heeft het, de ligging van een vijandelijke batterij met zulk „een pijnlijke nauwkeurigheid te leeren kennen? Alleen om daarop zoo nauwkeurig mogelijk het eigen artillerievuur te kunnen afgeven en daardoor in „zoo kort mogelijken tijd en met zoo gering mogelijken munitie een maximum „uitwerking te kunnen verkrijgen. De juiste ligging van het doel, uitgedrukt „in coördinaten, heeft dus slechts een betrekkelijke waarde, wanneer ook zonder „deze met groote nauwkeurigheid te kennen, toch nauwkeurig op het doel kan „worden ingeschoten. Met behulp van den G. M. D. is dit mogelijk.”

Wanneer we streven naar nauwkeuriger gegevens dan denken we echter aan:

- a. Het geval dat inschieten met G. M. D. door omstandigheden niet mogelijk is.
- b. Tijdbesparing bij het inschieten met G. M. D.

In een volgend artikel zal een en ander worden meegedeeld omtrent het inschieten met behulp van den G. M. D.

LESSEN UIT DE KRIJGSGESCHIEDENIS

TWEE BESLUITEN

BEWERKT DOOR

M. R. H. CALMEYER,
Eerste luitenant der infanterie.

Onze Gevechtshandleiding eischt van den commandant o.m.: „op het gevechtsveld te rechter tijd goede besluiten te nemen en juiste bevelen te geven.” (punt 8). De ontwikkeling der daartoe noodige besluitvaardigheid treedt bij vele onzer oefeningen echter minder op den voorgrond, dan zulks eertijds het geval was. Eenerzijds is zulks wellicht veroorzaakt doordat de hedendaagsche oorlogsvoering zooveel meer aandacht moet doen besteden aan de techniek der troepenleiding, anderzijds echter heeft bij velen de meening ingang gevonden, als zouden de commandanten thans niet meer worden gesteld voor de oplossing van tactische puzzles. Opgesloten tusschen twee scheidingslijnen, geremd door lijnen, welke zonder nader bevel niet mogen worden overschreden, zou er voor een commandant bij den aanval niet veel anders over blijven, dan zijn eenheid op de voorgeschreven wijze recht vooruit te doen gaan. Van een kunst zou de krijgsvoering verworpen zijn tot een methodische kunde.

In de Mei-aflevering van *De Militaire Spectator* brachten wij reeds een geval onder de aandacht der lezers, waarin de werkelijkheid anders was. Thans willen wij hieraan een tweetal voorbeelden toevoegen van hetgeen aan besluitvaardigheid van een aanvoerder kan worden gevraagd. Het eerste is ontleend aan het jongste werk van Kolonel GRASSET: *Surprise d'une division. Rossignol—Saint Vincent (22 aout 1914)*,¹⁾ het zesde deel uit de serie „*La guerre en action*”. Een bijzondere aanbeveling is voor deze uitgaven niet meer noodig, slechts willen wij er op wijzen, dat ditmaal de gebeurtenissen ook aan Duitsche zijde zijn geschilderd, waardoor het geheel nog aan waarde heeft gewonnen. Het tweede voorbeeld is bewerkt naar een *Military history map problem* in het Amerikaanse *Infantry Journal* van Maart/April 1932.

I. (Zie hierbij Schets 1.)

Algemeene oorlogstoestand: In een oorlog tusschen o.m. Duitschland eenerzijds en o.m. Frankrijk en België anderzijds zijn de Duitsche legers, na eenige inleidende operatiën, midden Augustus hun opmarsch begonnen en rukken uit de algemeene lijn Krefeld—Straatsburg naar het Westen. Het Belgische

¹⁾ Zie Juni nr. blz. 446.

leger trekt terug naar de vesting Antwerpen. Het Fransche leger bevindt zich in de algemeene lijn Belfort—Mézières.

Bijzondere oorlogstoestand aan Duitsche zijde: Het 4e Leger is in en om Trier en Luxemburg ontladen en 18 Augustus voorwaarts gegaan, met opdracht de verbinding te vormen tusschen het 3e en het 5e Leger, welke zich Noord en Zuid van het 4e Leger bevinden. Het 4e Leger moet zich daartoe in een breed vak, waaivormig ontplooiën, de vijf legerkorpsen waaruit het bestaat, naast elkaar, met het VIe Korps op den linkervleugel.

Het VIe Korps bestaat uit: de XIe en de XIIe Divisie, elk tellende twee infanteriebrigades van twee regimenten en een mitrailleurcompagnie en één artilleriebrigade van twee regimenten veldartillerie (elk $2 \times 3 \times 6$ stukken); voorts één cavalerie regiment en twee pioniercompagnieën. In den nacht van 21 op 22 Augustus bivakkeert het korps met de XIe Divisie nabij Thibessart en de XIIe — nabij Léglise en ontvangt generaal VON WEBERN, de commandant der XIe Divisie, om 4.50 een korpsbevel met den volgende hoofdzaken inhoud:

„Het VIe Korps zal heden in twee colonnes in Zuidelijke richting oprukken, met opdracht den rechterflank van het 5e Leger te dekken.

Uur van afmarsch: 5.00.

XIIe Divisie marcheert naar Rossignol.

XIe Divisie marcheert naar Tintigny.”

Aangezien de tijd ontbreekt voor een schriftelijk bevel zet generaal VON WEBERN zijn troepen, welke reeds bevel hadden om 5.00 marschvaardig te zijn, door telefonische en mondelinge *partieele bevelen* in beweging. Om 6.45 is de divisie op den straatweg Thibessart—Tintigny, in één colonne opgesteld en marcheert in een dichten morgennevel naar het Zuiden.

Voorhoede: 10e Regiment Grenadiers, Ie Afdeling van het 6e Regiment artillerie, een escadron van het 11e Regiment Jagers te paard, het geheel onder bevel van Kolonel VON KLEINSCHMIDT, commandant der 22e Infanteriebrigade. Op 1 km afstand gevolgd door de

Hoofdmacht (samenstelling, tevens marschorde): 38e Regiment infanterie, IIe Afdeling van het 6e Regiment artillerie, 42e Regiment artillerie. Tusschen elk der afdelingen artillerie marcheert een compagnie van het 38e. Vervolgens de 22e Infanteriebrigade, de Ie compagnie van het 6e Bataljon pioniers, de IIIe Afdeling van het 6e Regiment artillerie, de 3e Hospitaalcompagnie.

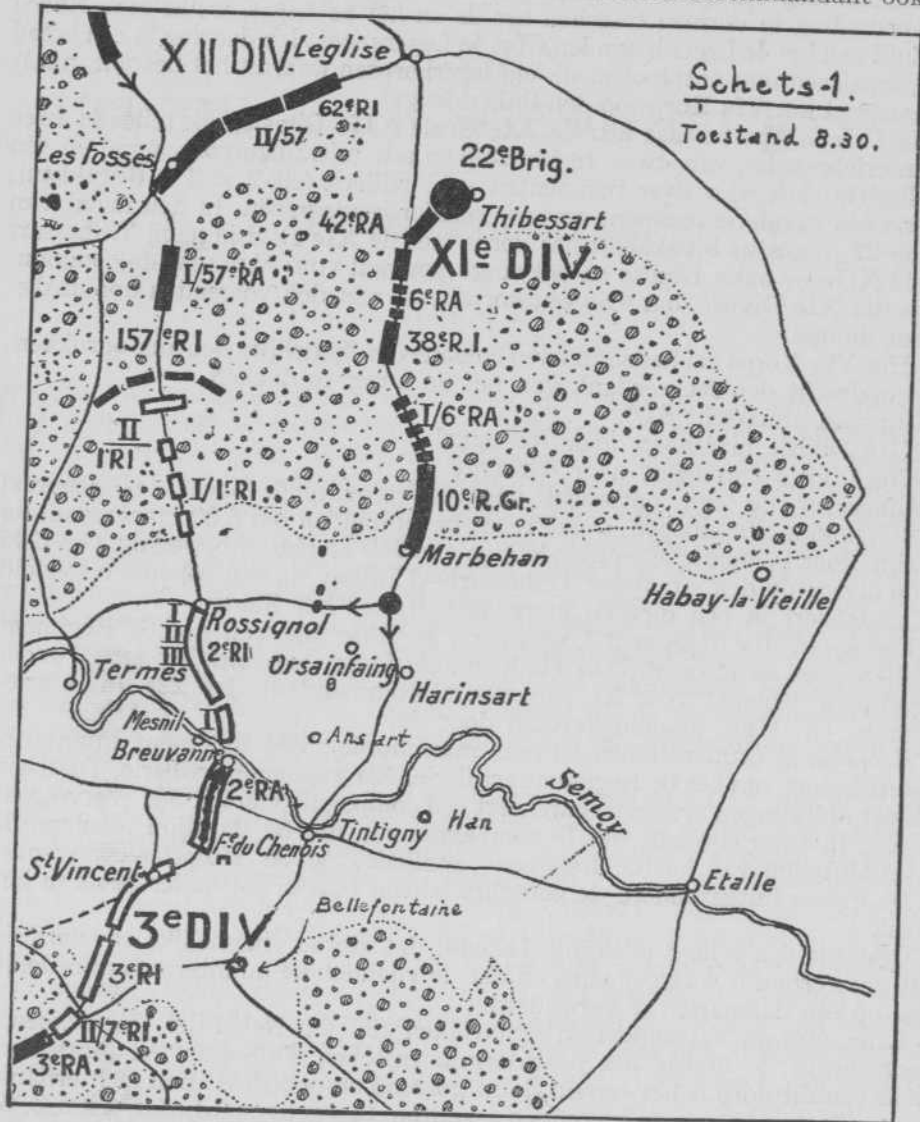
De *treinen* (uitgezonderd de gevechtstreinen) blijven tot nader bevel in het bivak.

Omtrent den *vijand* is slechts bekend, dat sterke vijandelijke cavalerie in het voorterrein is waargenomen en dat de vijandelijke infanterie vermoedelijk nog op een dagmarsch is verwijderd.

Langzaam, in letterlijken en figuurlijken zin „in Nebel des Ungewissen,” doorschrijdt de divisie het boschterrein tusschen Thibessart en Marbehan. Zuid van dit dorp is het terrein flauw golvend en onbedekt. Een rechterflankpatrouille van het vooruitgezonden eskadron Jagers te paard, ziet, 2 km Z. W. van Orsainfraing gekomen, „sterke infanterie colonnes”, marcheerende naar Rossignol. Kolonel KLEINSCHMIDT, de voorhoede commandant, ontvangt dit bericht om 7.00, op welk tijdstip de spits Harinsart nadert.

Een oogenblik van aarzeling, vooral omdat men nog niet weet of Orsainfaing bezet is. Een patrouille doorzoekt dit dorp en vindt het onbezet. In het bosch Noord van Rossignol, breekt echter een hevig geweervuur los, blijkbaar is de XIIe Divisie op krachtigen weerstand gestooten.

Kolonel KLEINSCHMIDT doet een batterij, gedekt door een compagnie welke den Westrand van Orsainfaing bezet, front maken tegen den vijand bij Rossignol. Generaal VON WEBERN, die vermoedt, dat ook zijn voorhoede thans spoedig op vijand zal stuiten, zendt den voorhoedecommandant ook de

Ile Afdeling van het 6e Regiment artillerie. Kolonel KLEINSCHMIDT doet daarop nog een batterij in stelling komen met hoofdrichting op Rossignol en voor het overige den marsch naar het Zuiden voortzetten.

De mist trekt thans op, duidelijk steken de donkere uniformen van Fransche troepen op den straatweg van Rossignol naar het Noorden tegen het heldere landschap af. Beide batterijen openen het vuur.

Om 8.30 bevindt de XIe Divisie zich in den vorm aangegeven op *Schets I* en weet Generaal VON WEBERN uit de ingekomen berichten, dat een sterke Fransche colonne, bestaande uit infanterie, cavalerie en artillerie, van Saint Vincent naar het Noorden marcheert en zich tenminste uitstrekt van Rossignol over Breuvannes en Saint Vincent (5 km). Hij weet verder, dat de voorhoede der rechternevendivisie (de XIIe) in hevig gevecht is met de voorhoede der Fransche colonne, dat zijn linkerflank gedekt wordt door de IIIe Cavalerie-divisie van het nevenleger en dat zijn eigen voorhoede nog steeds niet op vijand is gestooten.

Gevraagd: Het besluit van den commandant der XIe Divisie.

Antwoord van Generaal von Webern. Generaal VON WEBERN, rijdende aan het hoofd van de hoofdmacht, overweegt, dat de opdracht van het geheele VIe Korps en dus in de eerste plaats van zijn divisie, is: de rechterflank van het Ve Leger te dekken. Voorts, dat niet mag worden aangenomen, dat zich voor zijn front in het geheel geen Fransche troepen zouden bevinden. Beide overwegingen leiden er toe een gedeelte van zijn divisie front te doen blijven maken naar het Zuiden. Met een ander deel moet evenwel de nevendivisie worden gesteund. Hoe kan dit het beste geschieden? Worden deze troepen over Marbehan of Harinsart in Westelijke richting, *tegen de flank* der Franschen aangezet, dan zou dit de nevendivisie ongetwijfeld werkzaam steunen. De Franschen zouden, uit de diepte van hun marschcolonne, echter zeker troepen ontwikkelen om deze beweging te pareeren. Vermoedelijk zou dan slechts „ein ordinärer Sieg” kunnen worden bevochten. Rukt de XIe Divisie echter snel door, overschrijdt zij bij Tintigny de Semoy en maakt zij zich dan meester van Saint Vincent en Breuvannes, dan zit zij *in den rug* der Franschen. Hun terugtochtsweg is dan afgesneden en een catastrophe kan voor hen niet uitblijven. Generaal VON WEBERN bedwingt dus zijn ongeduld en besluit voorschijns *niets* te doen, doch de divisie te laten doormarceeren, onder sterke flankdekking in Westelijke richting.

Om 10.00 komt generaal VON WEBERN, nog steeds aan het hoofd van de hoofdmacht, te Tintigny aan. De voorhoede heeft de brug over de Semoy aldaar onbeschadigd gevonden en slechts verdedigd door een zwakke afdeling, welke verjaagd werd. Eén der bataljons van het 10e Regiment Grenadiers is als rechterflankdekking afgezonderd. De beide andere bataljons zijn ontwikkeld tegen Bellefontaine, dat blijkbaar door den vijand bezet is.

Thans acht de divisiecommandant het oogenblik gekomen om in te grijpen en geeft de volgende *mondelijke bevelen*:

„De 21e brigade valt aan langs den weg Tintigny—Bellefontaine: 10e grenadiers rechts, 38e fuseliers links van den weg, het 10e maakt zich meester van Bellefontaine, het 38e van de hoogten tusschen Saint Vincent en Bellefontaine.

De 22e brigade rukt onverwijld over Tintigny op naar Saint Vincent.

Verzamelpplaats voor marschvaardige gewonden te Han, te organiseeren door de 1e Hospitaalcompagnie.

Het 42e Regiment artillerie steunt den aanval van de 21e brigade;

Het 6e Regiment artillerie neemt stelling op de hoogten Oost van Ansart, gereed om de 22e brigade te steunen.”

Wij weerstaan de verleiding om de Duitsche troepen bij hun manoeuvre te volgen. Zooals steeds, deden zich ook hier bij de uitvoering van een tactisch

denkbeeld tal van onvoorziene wrijvingen voor. Ook de tactiek is „eine Lehre der Aushilfen.” Volstaan wij met de vermelding van het resultaat.

De Fransche IIIe Koloniale divisie, welke 22 Augustus in de tang werd genomen, bestond uit 4 regimenten infanterie en 1 regiment artillerie. Deze verloren aan dooden, gewonden en gevangenen:

het 1e Regiment infanterie: 2800 man, w.o. 58 officieren;

het 2e Regiment infanterie: 2850 man, w.o. 52 officieren;

het 3e Regiment infanterie: 2025 man, w.o. 15 officieren;

het 7e Regiment infanterie: 1380 man, w.o. 41 officieren;

het regiment artillerie: 1300 man (op 1580), w.o. aan gevangenen 32 officieren, allen gewond en 931 onderofficieren en manschappen.

Voorts vielen in 's vijands handen: het geheele materieel der artillerie en het grootste gedeelte van de treinvoertuigen.

Wel mag Kolonel GRASSET schrijven: „Général Webern, général heureux.” Het geluk diende echter hem, die berekenend durfde wagen.

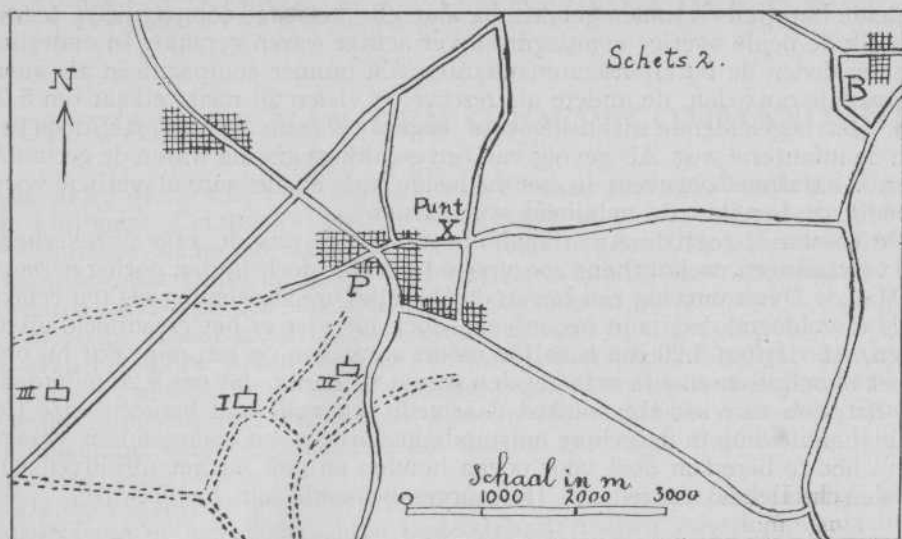
Met een enkel woord moge nog worden verklaard, hoe het mogelijk is, dat de Fransche IIIe Koloniale divisie op een dergelijke manier in de klem geraakte. Deze divisie marcheerde op den rechtervleugel van een naar het Noorden oprukkende groep divisies, welke tot opdracht had: "L'ennemi sera attaqué partout où on le rencontra." Ter dekking van den rechtervleugel volgde, achter- en buitenwaarts geëchelonneerd, nog een divisie, welke echter door verschillende oorzaken een halven dagmarsch was achtergeraakt. Bezield door den drang naar voren, rekenende op de divisie, welke zijn vleugel moest dekken en in de overtuiging, dat een ontmoeting met sterke vijandelijke krachten nog niet viel te wachten, verzuimde de Commandant der IIIe Koloniale divisie maatregelen te treffen voor flankbeveiliging. Een fout? Zeer zeker, doch onze Gevechtshandleiding zegt terecht: „De commandant behoort partij te trekken van de fouten, die de vijand mocht begaan.”

II. (Zie hierbij Schets 2).

Algemeene oorlogstoestand: In een oorlog tusschen Duitschland eenerzijds en o.m. Frankrijk, gesteund door de Vereenigde Staten anderzijds, waarbij de operaties sedert geruimen tijd zijn vastgelopen, is het Amerikaansche leger tusschen de Maas en de Argonnen met zeer overmachtige strijdkrachten een offensief begonnen en wint onder hevige gevechten terrein.

Bijzondere oorlogstoestand aan Amerikaansche zijde: Teneinde op den vijand een zoo krachtig mogelijken druk uit te oefenen, vallen de Amerikaansche troepen in smalle, diepe formaties aan — de regimenten met de drie bataljons achter elkaar (voor-, ondersteunings- en reservebataljon) — en wisselen de onderdeelen elkander herhaaldelijk af.

Na op 8 October als voorregiment aan een aanval te hebben deelgenomen is het 117e Regiment infanterie in den avond van dien dag door versche troepen doorschreden, waarna de drie bataljons zijn verzameld op de plaatsen aangegeven op *schets 2*. De troepen zijn vermoeid, de stemming is gedrukt door de geleden verliezen. De verbindingen zijn zeer gebrekkig. 9 October, 3.40, ratelt in den commandopost van het 1e Bataljon de telefoon: „Hier het regiment. Wij moeten aanvallen. Zoo juist het bevel ontvangen. Wij kunnen het IIe Bataljon niet aan de telefoon krijgen en er is geen tijd meer een schriftelijk bevel te zenden. U moet dit bericht daarom aan het IIe Bataljon doorgeven.

Schrijf op: Aanvalsuur 5.20. Richting op B(usigny). Er zal een begeleitend afsluitingsvuur zijn. Vakgrenzen van het regiment: de lijn van . . .". Hierop volgt een aanduiding door middel van coördinaten. Alvorens de grenzen echter zijn vastgelegd, breekt de verbinding af en kan niet meer worden opgenomen. Bij het op de kaart brengen van de scheidingslijnen met de nevenheden blijkt, dat een fout moet zijn gemaakt, want de gegevens kloppen niet.

De bataljonscommandant, Majoor DYER, weet niet nauwkeurig waar de voorste lijnen van den vijand en de eigen troepen zich bevinden. Slechts is hem bekend, dat het dorp P in eigen handen is. Evenmin is hij op de hoogte met het plan van aanval van den divisiecommandant noch ook met de opstelling en handelingen van de neventroepen. Hij zendt zijn compagnieën bevel zich gereed te maken voor den afmarch en ontbiedt de compagniescommandanten bij zich. Voorts zendt hij een officierspatrouille uit, met opdracht vast te stellen, waar de eigen voorste lijn zich bevindt en wat van den vijand bekend is en om gidsen te zenden naar den Westrand van het dorp, teneinde het bataljon verder te geleiden. De bataljonsadjutant zendt verder aan het IIe Bataljon een afschrift van het ontvangen bevel.

Om 3.55 wordt telefonische verbinding verkregen met het IIe Bataljon. Dit blijkt nóch het regimentsbevel, nóch het afschrift daarvan te hebben ontvangen en is geheel onwetend omtrent den toestand.

Gevraagd: Het besluit en de verdere maatregelen van Majoor DYER.

Antwoord van Majoor DYER: Majoor DYER telefoneerde persoonlijk aan zijn collega van het IIe Bataljon het volgende: „Regimentsbevel, door het Ie Bataljon ontvangen met opdracht het IIe Bataljon te onderrichten. Het regiment valt aan om 5.20. Uw bataljon is voorbataljon. Ik weet niet of gij er op tijd kunt zijn. Mijn bataljon marcheert thans af. Als ik de uitgangstelling eerder bereik, zal ik mijn bataljon op het vastgestelde uur als voorbataljon doen aanvallen en wordt gij ondersteuningsbataljon. Is Uw Bataljon er eerder, dan blijft dit voorbataljon. Ontmoet mij of zend iemand naar punt X, waar ik langs marceer. Is alles wel? Mijn adjutant zal U mededeelen, wat wij verder van het regiment hebben vernomen.”

Beide bataljons kwamen gelijktijdig aan, elk met twee compagnieën, terwijl van elk de beide overige compagnieën ver achter waren geraakt. In onderling overleg deden de bataljonscommandanten één hunner compagnieën als voorcompagnie optreden, de andere als reserve en vielen zij naast elkaar om 5.20 aan. Het begeleidende afsluitingsvuur begon eveneens op dat uur, doch liep van de infanterie weg. Als gevolg van een gelukkige gissing waren de gecombineerde bataljons ongeveer in het bedoelde vak en de aanval verliep voorspoedig en bereikte de nabijheid van Busigny.

De toestand, zegt de Amerikaansche schrijver, was de vage onzekerheid, vol verrassingen, welke thans zoo vreemd schijnt, doch in den oorlog *normaal* is. Majoor DYER ontving een bevel, dat bij elke vredesoefening als ten eenemale onvoldoende zou zijn beoordeeld, doch hij wist er het essentieele uit te halen, n.l. dat om 5.20 een bataljon moest aanvallen op een punt dat hij om streeks kon gissen en zijn maatregelen waren zoodanig, dat om 5.20 inderdaad een bataljon aanviel. Hij voldeed daarmee ten volle aan hetgeen onze Gevechtshandleiding in dergelijke omstandigheden van een commandant vraagt, n.l.: „het te bereiken doel voor oogen houden en ook bij het uitblijven van bevelen handelend optreden.” Het succes beloonde zijn handelwijze.

TACTIEK EN VUURTECHNIEK DER ARTILLERIE.

In het volgende nummer zal een rubriek worden geopend ter behandeling van onderwerpen betreffende de tactiek en de vuurtechniek der Artillerie. Als eerste artikel zal daarin verschijnen: „Het optreden van een afdeeling artillerie voor rechtstreekschen steun van een regiment infanterie in de verdediging”, door A. T. C. Opsomer, Eerste Luitenant bij het 5e Regiment Veld-artillerie.

MEENINGEN VAN ANDEREN.

DE WAARDE VAN DEN GROEPSCOMMANDANT

In De Militaire Spectator van Juni 1932 schrijft Eerste Luitenant CALMEIJER bij zijn bespreking over de reorganisatie van de Deutsche Sectie op bladzijde 468: „Vragen wij ons thans af, of de nieuwe organisatie der Deutsche groep voor ons leger navolging zou verdienen, dan meen ik zulks met den meesten nadruk te moeten ontkennen.”

Voor zijn inzicht haalt hij twee motieven aan; over het eerste motief zou ik even het mijne willen zeggen. Dit wordt door hem als volgt uitgedrukt: „In ons legerstelsel is de reserve-officier-Sectie-Commandant de laagste aanvoerder waarvan tactisch inzicht *kan worden* verlangd. Van den Groeps-Commandant *mag* bij ons niet meer worden gevraagd, dan dat hij is „der tapferste seiner Leute.”

De door schrijver gekozen uitdrukkingen „kan worden” en „mag” (door mij daartoe in het aangehaalde onderstreept) maken misschien gedachtenwisseling moeilijk, maar de ongeziene klippen omzeil ik liever.

Het viel mij op — in dezen tegenwoordigen tijd — nu er veel geschreven en gepraat wordt om de miliciens-korporaals en dito-sergeanten al of niet als instructeur te laten optreden en waarbij alle inzichten accoord zijn dat dit kader als oorlogs-aanvoerders op z'n plaats is of kan zijn — dat in dit artikel o.m. afgedongen wordt op zijn geschiktheid om de functie van groepscommandant naar behooren te vervullen. Eilacie, gaat dat ook al niet!

Van de in ons Leger aanwezige groeps-commandanten kan geen tactisch inzicht worden verlangd! Dat zegt de schrijver. Echter motiveert hij dit niet! In 't Deutsche leger kan men dat volgens hem wel. 'k Geloof het! Niet omdat die Deutsche gestreepten zooveel betere hersens hebben dan de onze, maar omdat het vrijwilligers zijn met vele jaren oefening. Maar de Franschen dan? Ook in dat militie-leger bestaat dat kader niet uit vrijwilligers, maar uit miliciens als bij ons? En de Franschen — hoewel anders dan de Duitschers — stellen toch in dezelfde mate het voor de groeps-commandanten geëischte tactische inzicht!

Is nu in eens bij onze korporaals en sergeanten dat tactische inzicht zoek?

Of bedoelt schrijver, dat het niet voldoende bijgebracht wordt? Laten we het daarover eens hebben.

Want is het niet ongelukkig, dat verschiet van den Reserve-Officier-Sectie-Commandant reeds vooruit te „weten”, dat zijn groeps-commandanten het tactisch-aanvoelen missen om een groep te commandeeren als een eenheid van vuur- en doorstootkracht? En zal het dan geen tijd worden aan die tekortkoming een einde te maken met spoed; alvorens de paedagogische capaciteit te ontwikkelen noodig voor de instructie?

Waarschijnlijk zal gebrek aan tijd wel de oorzaak zijn van dit al of niet bestaande gebrek aan tactische bekwaamheid? Als men over deze kwestie discussieeren wil, zal toch in de eerste plaats voorop moeten staan, dat aan ons Nederlandsche kader, psychologisch gezien, tenminste even goed het tactisch inzicht bijgebracht zal kunnen worden als aan de Fransche of Duitse gestreepten. Het moreel deprimeere men niet, zooals nu in onze leger-

opvoeding voortdurend gebeurt. Een beetje vertrouwen in het normale gezond verstand van de vrije Nederlandsche kleine burgers mag er toch wel zijn bij onze tot 'n leger opbouwende instructie. Het behoud van het gezonde moreel en het geloof in het gezonde verstand moet voorgaan, boven alle andere moreele eischen.

Een van die eigenaardigheden — tekortkomingen mag men gerust zeggen — bij ons Nederlandsche schoolonderwijs is, dat al wat moeilijk is, verschoven wordt naar de laatste jaren. Daar is dan geen tijd voor repetitie, maar wat nog erger is: geen tijd om een overzicht te geven en een samenvatting van 't geheel! Zou men willen ontkennen, dat in onze militie-opvoeding dezelfde fout zit pas in de laatste opleidingsmaanden acht men den recruit, den milicien-korporaal, den milicien-sergeant „bekwaam” la crème de la crème van de voor hen bestemde militaire kennis op te nemen.

De wijzigingen in de verschillende diensttijden van 12 tot $8\frac{1}{2}$ tot $5\frac{1}{2}$ maand, gaven telkens dezelfde critiek: de tijd is niet voldoende. En wie zal ontkennen, dat telkenmale weer, bij de invoering van nieuwe diensttijden de afgenomen maanden aan de achterzijde van het opleidingssysteem werden ontnomen en niet onmiddellijk bij de voorzijde en dat telkenmale eenige jaren moesten verlopen aler de beginopleiding eenvoudiger werd gesteld en de eindopleiding iets werd verzwaaard. Natuurlijk zijn er genoeg, die van opleiden verstand hebben, die meenen dat het $5\frac{1}{2}$ maands-opleiding-systeem (met de daaraan verbonden verlenging voor het kader) nog heel wat verbeterd kan worden.

Verbeterd om den gegradueerde meer z'n gezond verstand in werking te doen stellen; om zijn natuurlijk verantwoordelijkheidsgevoel meer tot z'n recht te doen komen.

Als de schrijver van het aangehaalde artikel juist geredeneerd had in zijn geest en rekening gehouden met de toekomst, had de aangehaalde zinsnede ongeveer moeten luiden: „De gecompliceerdheid van de bevelvoering, zelfs in een compagnie, maakt het noodzakelijk dat de leiding voor de vuur- en stootkracht in een groep geheel en terdege worde overgelaten aan den groepscommandant.

Er is alle aanleiding voor om te denken dat onze miliciens-korporaals en sergeanten nog verschillende middelen missen om dat deel van hun commando zoo goed mogelijk uit te voeren.

Het wordt tijd, dat we allerspoedigst de opleiding zoo organiseeren, dat zij hun bevelhebbers-taak zoo goed mogelijk technisch kunnen uitvoeren niet alleen, maar hun eigen moreele kracht leeren kennen, die juist hier tot een juiste bevelvoering leidt en deze opleiding gepaard doen gaan met een verbeterd eenvoudig tactisch inzicht.”

Mij dunkt er was alle aanleiding voor ons, het door de Duitsche en Fransche reglementen geboden voorbeeld, naar eigen inzicht in ons opleidings-systeem over te nemen. We zullen dan van onze korporaals en sergeanten meer maken dan nu geschiedt, en juist in de gedachtengang van den schrijver van het aangehaalde artikel.

Bergen op Zoom, 2 Juli 1932.

ir. A. J. L. JUTEN.
Res. Kapitein Inf.

Naschrift.

Het is mij een voorrecht uit de vorenstaande beschouwingen te mogen opmaken, dat mijn artikel over het aanvallend optreden der sectie belangstelling heeft gevonden en dat de geachte inzender zich door de woorden „kan” en „mag” niet heeft laten weerhouden van zijn inzicht te doen blijken. Een dergelijke uitdrukking geeft, in dit verband, uiteraard slechts de persoonlijke meening van den schrijver en laat alle ruimte voor een tegenovergestelde zienswijze.

Bijzonder erkentelijk ben ik, dat de inzender mij de noodzakelijkheid heeft doen inzien om een en ander nader toe te lichten, aangezien mij, uit het feit, dat Reserve-kapitein ir. JUTEN mij niet ten volle heeft begrepen, blijkt, dat de formuleering mijner denkbeelden niet voldoende duidelijk is geweest.

Kapitein JUTEN meent, dat ik afding op de geschiktheid van ons dienstplichtig kader om de functie van groepscommandant naar behooren te vervullen en in dat opzicht een tegenstelling schep met de Duitschers en Franschen, welke van hun groepscommandanten in dezelfde mate tactisch inzicht zouden eischen en dit kader wèl in staat zouden achten aan deze eischen te voldoen.

Deze tegenstelling meen ik echter geenszins te hebben gemaakt, doch wel die tusschen de Fransche opvatting enerzijds en de nieuwe Deutsche anderzijds.

Hoewel in Frankrijk de actieve divisies overwegend beroepskader hebben, is aldaar de taak van den groepscommandant uiterst eenvoudig gehouden. De groep is „tout en restant sous le commandement direct de son chef . . . l'unité de tir, d'infiltration, de patrouille” („R.d'I” punt 18). Hoe men zich zulks bij den aanval denkt, heb ik in mijn vorig artikel zeer in het kort aangegeven. De sectie daarentegen is „la plus petite unité d'infanterie susceptible de manoeuvrer, c'est à dire de faire concourir à un même but plusieurs groupes chargé de rôles différents et, en particulier, d'assurer la permanence du feu pendant la progression”. (punt 19). In Duitschland was zulks tot voor kort eveneens het geval, doch thans heeft men den groepscommandant verheven tot den man, die manoeuvreert en die onderdeelen met een verschillende rol doet samenwerken. Ook dit meen ik in mijn artikel kortelings te hebben toegelicht. Dat zulks aldaar echter geen algemeene instemming geniet, moge blijken uit het referaat „Organisatie en tactiek der sectie” op blz. 489 van het Juni-nummer.

Wijzende op deze tegenstelling heb ik nu gevraagd: moeten wij bij onze huidige methode, welke den groepscommandant, evenals in Frankrijk en overall elders, een zeer beperkte taak toebedeelt, volharden of zit er in het nieuwe Deutsche systeem misschien iets navolgenswaardigs voor ons? Dit laatste heb ik gemeend met nadruk te moeten ontkennen en daarvan neem ik niets terug. Wat de Deutsche legerleiding van haar groepscommandanten met twaalfjarigen diensttijd meent te mogen vragen, kunnen wij n.m.m. van onze dienstplichtige onderofficieren met zeer korten diensttijd niet vragen. Bij ons acht ik, evenals in Frankrijk en elders, den sectiecommandant den laagsten aanvoerder, waarvan „tactisch inzicht” kan worden verlangd. Deze uitdrukking had blijkbaar eenige toelichting vereischt, welke ik thans moge geven. Onder „tactisch inzicht” versta ik hier het inzicht, noodig om datgene te volbrengen, wat ook in Frankrijk slechts van sectiecommandanten en hoogere aanvoerders wordt gevraagd, n.l.: manoeuvreeren, doen samenwerken van verschillende eenheden ter bereiking van één doel, vuurdekking doen geven, enz.

In deze tegenstelling Frankrijk (en anderen) — Duitschland stelde ik mij

dus aan Fransche zijde. Doch, heb ik daarop gevraagd, moeten wij dus nu geheel en al de aanvalstactiek der Fransche sectie volgen, zooals menigmaal bij ons wordt gepropageerd? Naar mijn oordeel niet en zulks reeds daarom — en een tactische beschouwing ter zake zou dus slechts academische waarde hebben — omdat de organisatie en bewapening onzer sectie dit verbieden. *Wij moeten dus een eigen weg blijven bewandelen* en ik acht ons reeds op den goeden weg, mits onze gewoergroep niet langer wordt beschouwd als een onvolwaardige mitrailleurgroep, doch een eigen taak krijgt, als levende stootkracht in handen van den sectiecommandant, met zorg te sparen voor de beslissende aanvalshandeling op het door hem te kiezen tactisch juiste oogenblik.

Wordt door het vorenstaande nu afgedongen op de geschiktheid van onzen groepscommandant om zijn taak naar behooren te vervullen? Zoover ik zie in geen deele! Te zijn „der tapferste seiner Leute”, die getrouw en toegewijd zeer eenvoudige bevelen uitvoert, waarbij zijn groep als één geheel optreedt (de eischen, welke ik in mijn artikel stelde), vraagt niet alleen gezond verstand, doch ook een hoog moreel. Vergete mijn geachte opponent niet het Clausewitz woord „Im Kriege ist alles einfach, aber das Einfache ist schwer”. Thans is alles in den oorlog niet meer eenvoudig, maar het eenvoudige is nog altijd moeilijk. Laten wij het dus niet noodeloos gecompliceerd maken!

Dat in den aanval *de sectiecommandant de motor van zijn sectie* moet zijn, zooals ik in de laatste regels van mijn artikel schetste, is mijn stellige overtuiging en ik herinner mij in dit verband de woorden van een krijgsvaren Duitsch officier: „Selbst bei unserer herrlichen Armee von 1914 war der Offizier und nur der Offizier der Träger des Angriffsgeistes”. Dat de Duitschers thans uit hun vrijwilligersleger, waar de „Angriffsgeist” een ieder in vleesch en bloed is overgegaan, alles willen halen wat er in zit en door den strijd op breede fronten, met groote snelheid gevoerd — waarbij dus veel moet worden overgelaten aan het initiatief van de lagere commandanten — willen goed maken wat hun aan materieel en getalsterkte ontbreekt, kan de waarde van dit oordeel voor mij niet verminderen.

Het ongelukkige verschiet, dat Kapitein JUTEN voor onze sectie-commandanten schetst, acht ik een „phata morgana”, dat bij nadere beschouwing verdwijnt. Ik twijfel niet aan de mogelijkheid, dat onze groepscommandanten hun gevechtstaak volbrengen en geloof, dat een sectiecommandant met een gerust hart voor zijn sectie kan treden, wanneer hij weet, dat zijn groepscommandanten hun groep vast in de hand hebben en in staat zijn de hun door hem verstrekte eenvoudige bevelen uit te voeren.

Aangezien ik dus geen twijfel heb uitgesproken aan de waarde van ons dienstplichtig kader, viel het ook niet in de lijn van mijn artikel om een betere opleiding daarvan te bepleiten. De wenken, welke Kapitein JUTEN daaromtrent geeft, laat ik dus onbesproken. De conclusie, welke Kapitein JUTEN mij wil doen trekken, zou niet in mijn betoog hebben gepast, terwijl voorts het verband dat hij legt tusschen de gecompliceerdheid van de bevelvoering in de *compagnie* en de mate van zelfstandigheid der *groepscommandanten* mij niet recht duidelijk is.

Moge dit naschrift eenig misverstand hebben weggenomen en moge het den geachten inzender in elk geval de overtuiging hebben geschonken, dat wij beide gemeen hebben het vertrouwen in het gezond verstand en het geloof in het moreel van den Nederlander als het zal gaan om de verdediging van Koningin en Vaderland.

M. R. H. CALMEIJER.

TOELATINGSEXAMEN HOOGERE KRIJGSSCHOOL IN 1932.

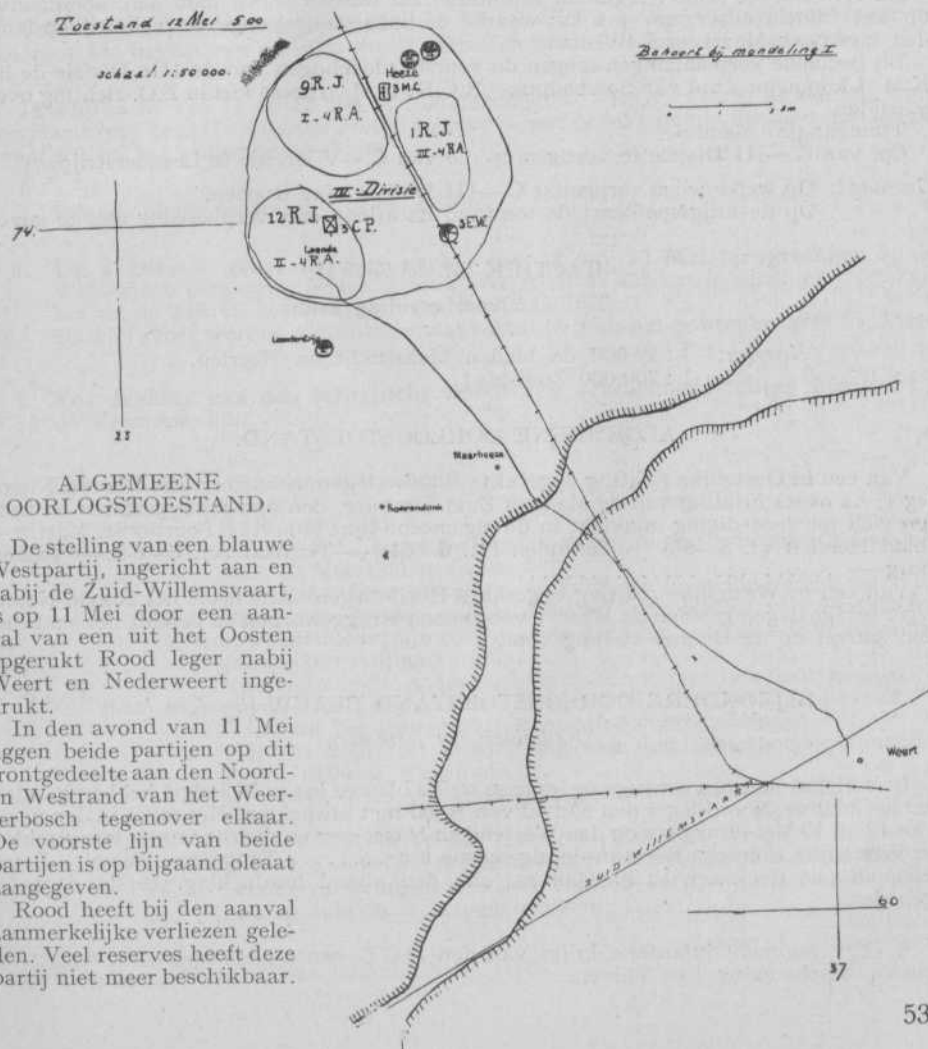
DE OPGAVEN TAKTIEK.

II. (Slot van blz. 474).

TACTIEK (Mondeling) I.

Tijd van voorbereiding 1 uur.

Kaarten: 1 : 50.000 Eindhoven, Valkenswaard en Roermond.

De wederzijdsche luchtstrijdkrachten zijn op dit frontgedeelte ongeveer van gelijke sterkte.

BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND BLAUW.

De Blauwe legercommandant heeft in den nacht van 11/12 Mei besloten om nog op den 12den Mei tot den tegenaanval over te gaan teneinde den vijand bij Weert en Nederweert weder over de Zuid-Willemsvaart terug te werpen en het oorspronkelijke front te herstellen. Hij dirigeerde daartoe de IIIe Divisie, welke legerreserve was, in den nacht van 11 op 12 Mei naar de omgeving van Heeze en stelde haar aldaar ter beschikking van C.—III D.G., die op het onderhavige frontgedeelte het bevel voert.

C.—III Divisie, die zijn troepen vooruit is gesneld, meldt zich 12 Mei 4.00 op de Cp. van C.—III D.G. te Heeze en deelt den D.G.G. mede, dat zijn divisie te 5.00 in de omgeving Heeze zal zijn aangekomen en alsdan zal zijn opgesteld, zooals op bijgaand oleaat is aangegeven.

Vooruitlopend op de gedetailleerde bevelen, welke C.—III D.G. met betrekking tot den tegenaanval zal geven, gelast hij alvast aan C.—III Divisie zijn Divisie (min 1 regiment infanterie)¹⁾ te verplaatsen naar het bedekte terrein bij Soerendonk en Maarheeze.

De IIIe Divisie (min 1 regiment infanterie) zal worden belast met den hoofdaanval op een frontbreedte van \pm 2 km waarbij de linkervleugel ongeveer zal strijken langs den kunstweg Maarheeze—Weert.

Bij bedoelde verplaatsingen mogen de voorste afdelingen van de IIIe Divisie de lijn K.M. 1 kilometer Zuid van Soerendonk—R.C.K. te Maarheeze *niet* in Z.O.-richting overschrijden.

Treinen: pro memorie.

Cp. van C.—III Divisie te vestigen op die van C.—V Divisie te Leenderstrijp.

Gevraagd: Op welke wijze verplaatst C.—III Divisie zijne troepen.

Op de krijgsspelkaart de toestand na afloop dier verplaatsing aan te geven.

TACTIEK (Mondeling) II.

Tijd van voorbereiding 1 uur.

Kaarten: 1 : 50.000 de bladen Maastricht en Heerlen.
1 : 200.000 Zuid-blad.

ALGEMEENE OORLOGSTOESTAND.

Van een in Oostelijke richting opgerukte Blauwe legermacht heeft het Blauwe Noordleger, na overschrijding van de Maas in Zuid-Limburg, den opmarsch gestaakt en heeft het zich ter verdediging ingericht in de algemeene lijn: Fouron St. Martin — (blad Heerlen vt. 5—56) — Terlinden (vt. 6—61) — Termaar (vt. 6—64) — Valkenburg —

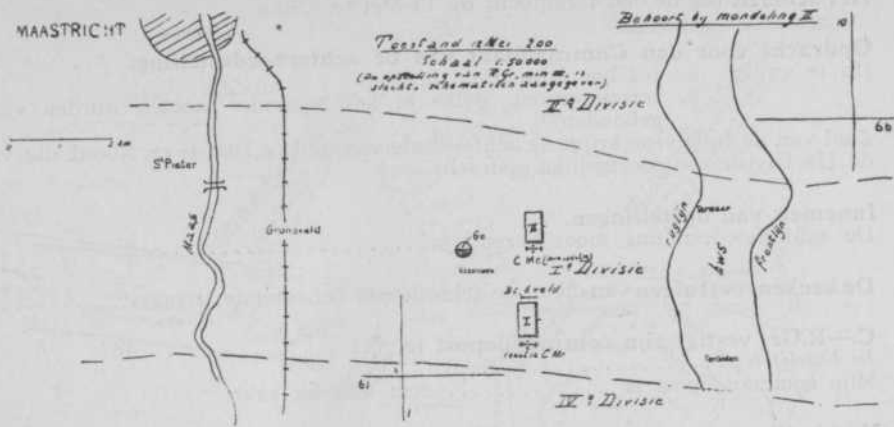
Van een in Westelijke richting opgerukte Rode legermacht heeft het Rode Noordleger eenige dagen geleden de Blauwe voorposten teruggeworpen en bereidt het sindsdien een aanval op de Blauwe stelling voor.

BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND BLAUW (in eigen land)

(Nederlandsche formatie).

In verband met een ernstige nederlaag, welke blauwe legers in België hebben geleden, zal het blauwe Noordleger den aanval van Rood niet afwachten. Het moet in den nacht van 12 op 13 Mei teruggaan op den Westelijken Maasoever en daarna verder terugtrekken in Westelijke richting. Eerst in de algemeene lijn Tongeren—Hasselt—Bourg Leopold (zie de kaart 1 : 200.000) zal aan den vijand hardnekkig weerstand worden geboden.

¹⁾ Een regiment infanterie krijgt van den D.G.C. een andere opdracht, welke hier buiten beschouwing kan blijven.

Voor het vak, waarin de Ie Divisie op 11 Mei zich ter verdediging heeft ingericht, en voor het beloop van de hws. wordt verwezen naar de hierbij gevoegde schets.

In den nacht van 11 op 12 Mei te 2.00 ontvangt C.—R.Gr., Cp. te Ekkelrade, wiens regiment min het IIIe bataljon divisie-reserve is, een bevel van zijn divisiecommandant, waarin o.m. het volgende voorkomt:

1. **Vijand, eigen toestand.** Zie hierboven.
2. **De I Divisie moet in den nacht van 12 op 13 Mei terugtrekken** op den Westelijken Maasoever en tot legering overgaan in het rayon (doet niet ter zake, het rayon ligt 15 km West van de Maas). Daarbij moet worden gebruik gemaakt van de geslagen pontonbrug te St. Pieter.
3. **Tot dekking van den terugtocht wordt een achterhoedestelling ingericht** in de algemeene lijn:¹⁾
4. **Samenstelling van de achterhoede.**
 Commandant: C.—R.Gr.
 Troepen: R.Gr. (min III)
 III—37 R.I.; komt ter beschikking van den achterhoede Commandant 12 Mei 4.00 te Gronsveld.
 I—2 R.A.; Deze afdeeling, welke thans in stelling staat ter verdediging van de hws., wordt eerst bij het invallen van de duisternis op 12 Mei door mijn zorg naar de door den achterhoede-commandant gewenschte stelling verplaatst.
 Niettemin is de Afdeelingscommandant met het door hem noodig geoordeelde personeel van 12 Mei 3.00 af ter beschikking van C.—R.Gr. tot het treffen van de noodige voorbereidingen.
 1 E.W.; komt ter beschikking van den achterhoedecommandant 12 Mei 6.00 te Ekkelrade.
 $\frac{1}{2}$ 1 M.C. (met den compagniescommandant); als 1 E.W.
 $\frac{1}{2}$ 1 C.P. („ „ „ „); als 1 E.W.
 C.—1 C.P. heeft een instructie voor het uitvoeren van vernielingen. C.—R.Gr. is gemachtigd de volgens die instructie voorbereide vernielingen te doen uitvoeren, zoodra het in de hws. achtergelaten scherm is teruggetrokken.

¹⁾ In te vullen door den examinandus.

5. **Het scherm** begint den terugtocht op 13 Mei te 3.30.
6. **Opdracht voor den Commandant van de achterhoedestelling.**
 (In te vullen: a. tot hoe lang stand houden.
 b. terreinpunten, welke in het bijzonder moeten worden vastgehouden) ¹⁾
 Zuid van de Ie Divisie krijgt de achterhoede van de IVe Divisie en Noord die van de IIe Divisie een soortgelijke opdracht.
7. **Innemen van opstellingen.**
 De achterhoedestelling moet bezet zijn ¹⁾
8. **De keukervoertuigen** van de tot de achterhoede behorende troepen ¹⁾
9. **C.—R.Gr. vestigt zijn commandopost te** ¹⁾
In bedrijf te ¹⁾
 Mijn commandopost is doet niet ter zake.
10. **Verbindingen.**
 Ik draag zorg voor de verbinding van mijn commandopost met die van C.—R.Gr.

De Kolonel,
 X.

Gevraagd: Het met ¹⁾ gemerkte in te vullen en op de krijgsspelkaart de opstelling van de achterhoede op 12 Mei 22.00 aan te geven. Daarbij aan te nemen, dat aan de Maas geen troepen staan.

TACTIEK (*Mondeling*) III.

Tijd van voorbereiding 1 uur.

Kaarten: 1 : 200.000 Zuidblad
 1 : 50.000 Roermond.

ALGEMEENE OORLOGSTOESTAND.

Tusschen de hoofdmachten van Blauwe West- en van Roode Oostlegers wordt sinds begin Mei een heftige strijd gevoerd aan de Maas te Maeseijck en meer Zuidelijk. Noord van Maeseijck hebben beide partijen aanvankelijk volstaan met bewaking van de rivier.

In den namiddag van 11 Mei heeft echter een Roode Cavaleriedivisie ²⁾ den Maasovergang bij Roermond plotseling geforceerd en de oorden Broek, Horn en Beegden bezet.

In den morgen van dien dag is een Roode troepenmacht, ter sterkte van ongeveer 3 divisien, uit Keulen in algemeen N.W.-richting afgemarcheerd.

Blauw heeft nog reserves beschikbaar o.a. aan de Zuid-Willemsvaart bij Weert en Nederweert, nabij Meijel en de omgeving van Sevenum en Horst.

BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND BLAUW (*in eigen land*)

(*Nederlandsche formatie*).

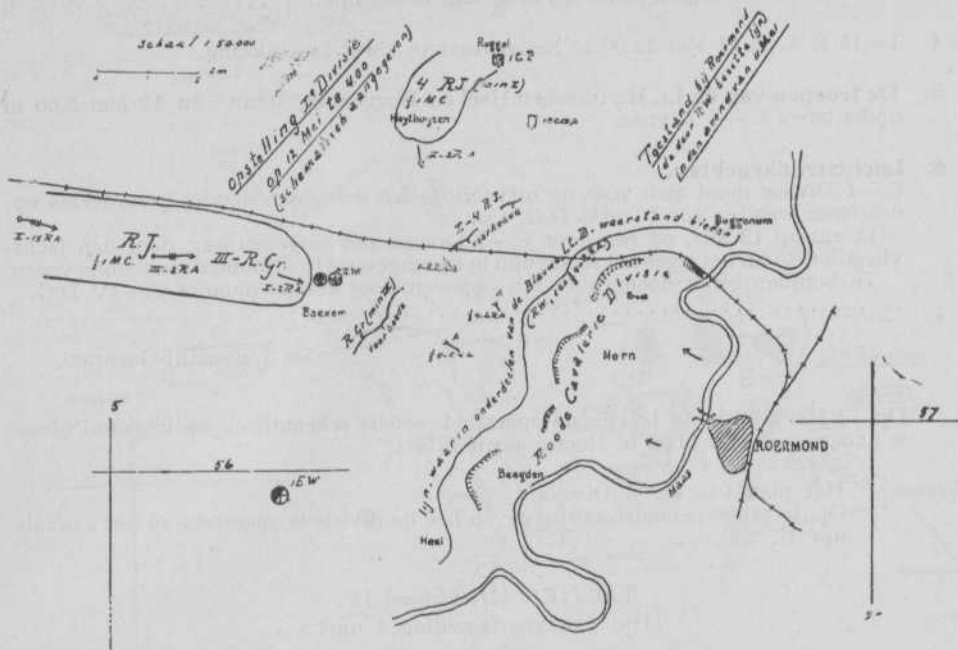
De toestand bij Roermond, alwaar een deel van de Lichte Brigade met de Maas-

¹⁾ In te vullen door den examinandus

²⁾ bestaande o.a. uit:

2 brigades van 3 regimenten huzaren } (Organisatie als een Ned. regiment).
 1 bataljon wielrijders }
 een regiment rijdende artillerie (2 afd. 7 veld en 1 afd. 10 veld).
 een afdeling van 12 pantserwagens.

Beheert by mandeling X

bewaking was belast, is in den avond van 11 Mei zooals op bijgaand oleat is aangegeven. (de 4 bataljons van R.W. zijn alle in voorste lijn gebracht, hiervan ligt er één tegenover Beegden, twee bataljons liggen tegenover Horn, terwijl 1 bataljon ten N. van de spoorbaan stelling heeft genomen. Er is in de bataljons een aaneengesloten vuurfront gevormd. Het verband tusschen de bataljons is slechts matig. Een reserve heeft C.—R.W. niet meer beschikbaar).

C.—R.W., die ter plaatse het bevel voert, heeft gemeld, dat de vijand zich o.a. ingraaft aan den Westrand van Beegden en Horn en te Broek.

Vliegerberichten melden, dat vijandelijke artillerie in stelling is gekomen bij..... zie oleat.

De uit Keulen in N.W.-richting opmarcheerende divisien zijn in den namiddag van 11 Mei tot legering overgegaan op den O.-oever van de Erft (tusschen Neusz, bij Dusseldorf en Königshoven, kaart 1:200.000).

Tusschen München—Gladbach en Roermond zijn geen Roode reserves van eenige betekenis waargenomen.

De Blauwe legercommandant besluit in den avond van 11 Mei de Roode Cavalerie-divisie, welke bij Roermond overging, op den O. Maasoever terug te werpen. Hij belast de Ie Divisie, versterkt met I—15 R.A., met die taak. Deze divisie is legerreserve en was op 11 Mei bezig de accessen Nederweert en Meijel ter verdediging voor te bereiden.

C.—I Divisie ontving in verband hiermede 11 Mei 20.00 een bevel, waarin o.a. het volgende voorkomt:

1. Vijand
 2. Eigen toestand
- } Zie hierboven.

3. Optracht C.—I Divisie.
Verzamel Uw divisie in den nacht van 11 op 12 Mei in de omgeving van Baexem, Heijthuijzen en Roggel.
Val op 12 Mei de Roode Cavaleriedivisie, welke bij Roermond over de Maas ging,

aan en werp haar op den O. oever van die rivier terug. De Ie Divisie moet zich daarna ter verdediging inrichten in de algemeene lijn¹⁾

4. I—15 R.A. is 11 Mei 22.00 te Nederweert te Uwer beschikking.
5. **De troepen van de Lt. B.**, tusschen Heel en Buggenum, staan van 12 Mei 3.00 af onder bevel C.—I Divisie.
6. **Luchtstrijdkrachten.**
C.—I Divisie moet zich voor de uitvoering van door hem noodig geoordeelde opdrachten wenden tot C.—IV D.G. Cp. te²⁾
Ik zal op 12 Mei, op een door C.—I Divisie aan te geven uur, door den jachtvliegdiens van het leger het luchtruim in de omgeving Roermond doen schoon vegen. Te bombardeeren doelen aan mij opgeven door tusschenkomst C.—IV D.G.
.....

De Luitenant-Generaal,
P.

Op 12 Mei 3.00 is de Ie Divisie opgesteld, zooals schematisch op bijgaand oleaat is aangegeven. De brug te Roermond is intact.

Gevraagd: Het plan van C.—I Divisie.

Op de krijgsspelkaart aan te geven hoe de divisie is opgesteld op het aanvalsuur U.

TACTIEK (*Mondeling*) IV.
(Tijd van voorbereiding 1 uur).

Kaarten: 1 : 50.000 Almelo en Groenloo.
(Den candidaat wordt aanbevolen bij eerste lezing het oleaat te volgen).

ALGEMEENE OORLOGSTOESTAND.

Sedert den morgen van 11 Mei zijn de hoofdmachten van een Blauw West-leger en van een Rood Oostleger met elkander in gevecht gewikkeld in de algemeene lijn (van N. naar Z.) Armoede (blad Groenloo vt. 8—66) — Lempershoek (vt. 10—63) — Respelhoek (vt. 10—61) en meer Zuidelijk.

Rood tracht den N. vleugel van Blauw te omvatten waartoe het een divisie, welke op 10 Mei nog in 2e linie achter- en uitwaarts van den rechtervleugel volgde, op 11 Mei over Goor heeft aangezet in de richting van Markeloo terwijl een Rode Lichte Brigade, welke op den N. vleugel opereerde, op 11 Mei over Rijssen in de richting Holten oprukte.

De N. vleugel van de Blauwe hoofdmacht wordt gedekt door sterke lichte troepen ter waarde van ongeveer een Cavaleriedivisie³⁾ in de omgeving van Markeloo en Holten.

Sedert 11 Mei 12.00 wordt bij laatst genoemde plaatsen hevig gevochten.

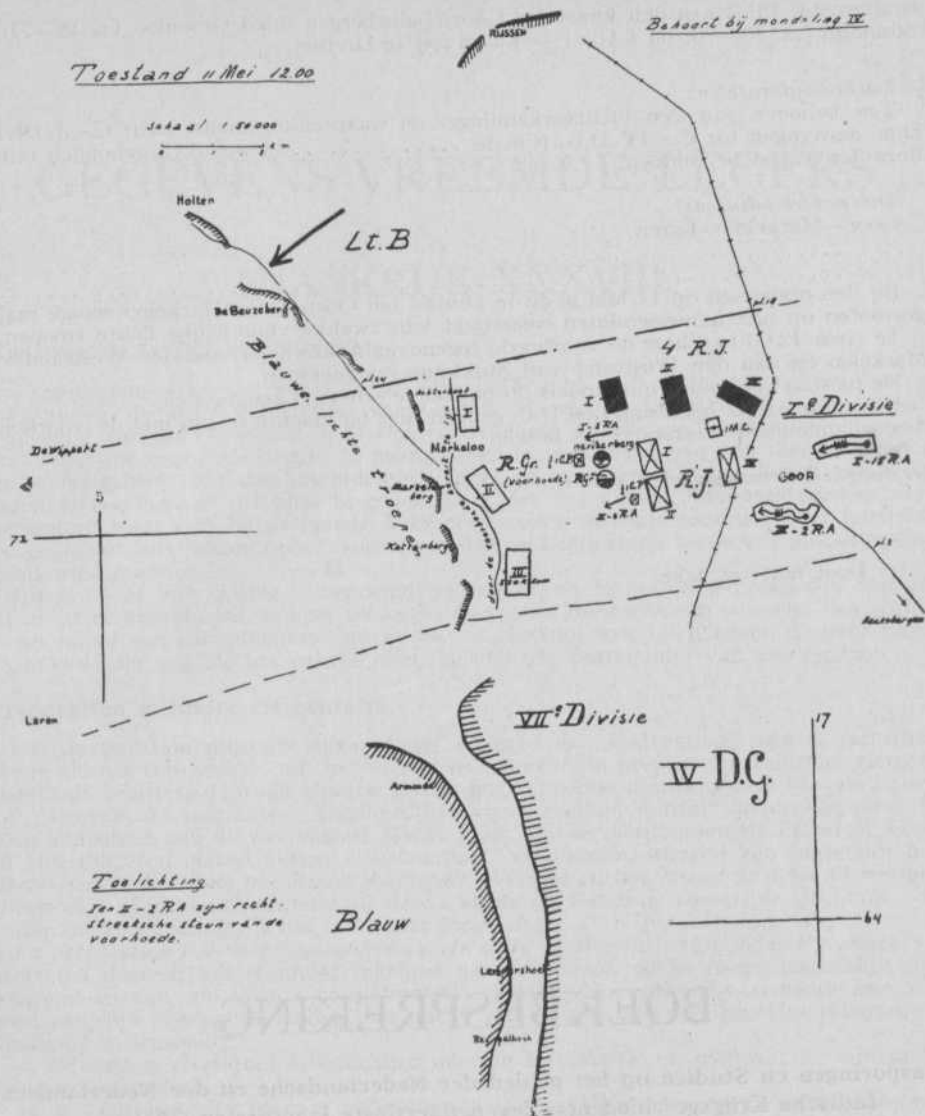
BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND ROOD (*in vijandelijk land*) (*Nederlandsche formatie*).

De Ie Divisie, versterkt met I—15 R.A., welke in den avond van 10 Mei in de omgeving Oost van Goor legerde, heeft voor 11 Mei van den Rooden Legercommandant een bevel gekregen, waarin o.a. het volgende voorkomt.
.....

¹⁾ Kan buiten beschouwing worden gelaten.

²⁾ Doet niet ter zake.

³⁾ Een blauwe cavaleriedivisie bestaat o.m. uit:
2 brigades Cavalerie van 3 regimenten (organisatie als een Ned. regiment);
1 bataljon wielrijders;
1 regiment rijdende artillerie (2 afd. van 7 veld en 1 afd. van 10 veld);
1 afdeling van 12 pantserwagens.

Bij het aanbreken van den dag op 11 Mei moet de versterkte Ie Divisie over Goor en de Herikerberg (blad Groenloo vt. 12—73) oprukken en zich meester maken van het heuvelcomplex Markeleroberg—Kattenberg om van daar uit, doch niet eerder dan op mijn nader bevel, de omvattende beweging in de richting Laren verder voort te zetten.

Noord van de Ie Divisie heeft de, met een bataljon infanterie op auto's versterkte, Lichte Brigade opdracht de Ie Divisie op haar N. flank te dekken door zich, onder vasthouding van Rijssen, meester te maken van Holten en de Beuzeberg.

C.—Lt. B. blijft rechtstreeks onder mijn bevel.

Scheidingslijnen:

tusschen Ie Divisie en de Lt. B. de lijn: Pl. 18 aan de spoorbaan Goor/Rijssen — Pl. 24 aan den kunstweg Markeloo/Holten — De Wipert (blad Groenloo vt. 2—73);
 tusschen Ie Divisie en IV D.G. (de IV D.G. is de Noordelijkste divisiegroep van de

frontgroep): Pl. 2 aan den kunstweg Goor/Haaksbergen (blad Groenloo vt. 18—71) — Stokkum (vt. 10—70; bij I Div.) — Laren (bij Ie Divisie);

Luchtstrijdkrachten:

Ten behoeve van den luchtverkenning- en waarnemingsdienst richt C.—I Divisie zijne aanvragen tot C.—IV D.G. (Cp. te¹⁾) welke C. gehouden is aan deze aanvragen te voldoen.

Divisieverbindingas.

Goor—Markeloo—Laren.

.....
 Bij den opmarsch op 11 Mei is de Ie Divisie ten Oosten van Markeloo eenige malen gestooten op niet aaneengesloten weerstand van zwakke vijandelijke lichte troepen. Te circa 12.00 is echter de voorhoede tegenover Achterhoek, aan den Westrand van Markeloo en aan den Westrand van Stokkum vastgelopen. De toestand is op dat uur, zooals op bijgaande schets is aangegeven. De voorhoede C. heeft aan den D.C. gemeld niet bij machte te zijn met de voorhoede den vijandelijken weerstand te breken.

Gevraagd: De maatregelen van C.—I Divisie.

¹⁾ Doet niet ter zake.

BOEKBESPREKING

Nasporingen en Studiën op het gebied der Nederlandsche en der Nederlandsch-Indische Krijgsgeschiedenis; Zevenendertigste jaarverslag (1931).

Wij vestigen de aandacht op dit jaarverslag, dat is samengesteld door den Directeur van het Krijgsgeschiedkundig Archief van den Generalen Staf, den Reserve-Kolonel van dien Staf C. C. DE GELDER. Zooals gebruikelijk bevat het verslag een opgave van de in 1931 verworven aanwinsten. Wij vermelden in het bijzonder *de tekst van de voordracht over den Tiendaagschen Veldtocht in 1831, met kaarten en bijlagen*, welke voordracht in 1931 door den Reserve-Kolonel DE GELDER te 's-Gravenhage is gehouden, alsmede talrijke boekwerken, artikelen en handschriften over de jaren 1830 en 1831.

W.

GEGEVENS VREEMDE LEGERS

FRANKRIJK XXXVIII.

Ministère de la Défense Nationale.

In „gegevens vreemde legers“ van Mei 1932 werd in 't kort aangegeven, hoe in Frankrijk de drie ministeries van Oorlog, Marine en Luchtvaart waren samen-gevoegd tot één *Ministère de la Défense nationale*, waarbij we het plan hadden t.z.t. iets dieper op deze instelling in te gaan, aangezien het voorbarig was toen reeds zich een volledig beeld van den uiteindelijke toestand te willen vormen. Terwijl we bezig waren uitvoering aan dit plan te geven, is echter het nieuwe ministerie al weer verdwenen en heeft zich bij de laatste kabinetswisseling de oude toestand weer hersteld, een en ander met weinig ophef, zooals ook bedoeld ministerie zelve vrij plotseling tot stand was gekomen.

Tot minister van Oorlog is benoemd de heer PAUL BONCOUR, lid van den Senaat; tot minister van Marine de heer GEORGES LEYGUES, die reeds eerder — na den oorlog — als hoofd van dit ministerie optrad en tot minister van Luchtvaart, de heer PAUL PAINLEVÉ, die nog slechts enkele jaren geleden de portefeuille van Oorlog had.

Préparation militaire élémentaire.

De „préparation militaire élémentaire“ volgens de „Instruction“ van 1 Juli 1921 kende slechts één brevet, n.l. het *algemeene* „Brevet de préparation militaire élémentaire“; de bezitters daarvan konden verder nog een zeker aantal andere brevets halen, n.l. „Brevets de spécialité“. Teneinde het voorbereidend militair onderricht meer te doen aanpassen aan de wet van 31 Maart 1928 „Sur le recrutement de l'armée“, is op 30 Mei 1932 een geheel nieuwe „Instruction“ verschenen, waarbij zijn ingesteld: het *Brevet 1er degré* of wel het *Brevet d'aptitude physique* en het *Brevet 2e degré* of wel het *Brevet de préparation élémentaire au service militaire*. Voorts de *Brevets de spécialité*.

Een en ander wordt hierna in 't kort toegelicht.

La préparation militaire élémentaire au 1er degré — B(revet) A(ptitude) P(hysique) — heeft ten doel bij het regiment rekruten aan te voeren, welke reeds lichamelijk zijn geoefend en aan wie slechts de allereerste opleiding is bijgebracht, teneinde hen zoo goed mogelijk in staat te stellen hun plicht van soldaat te vervullen. Het programma daarvoor is driedeelig:

a. Education physique; b. éducation morale et civique et hygiène; c. éducation militaire élémentaire.

ad a. Dit gedeelte omvat: verschillende lichamelijke oefeningen, welke, na ontvangen lessen, dagelijks door de leerlingen moeten worden uitgevoerd; marschoefeningen, geleidelijk voortgezet om den leerling voor te bereiden op een marsch van 25 km in 5 ½ uur op een effen weg, met een bepaking van 10 kg; oefeningen voor het schieten met geweer en karabijn; zwemmen.

ad b. Dit onderricht geschiedt overeenkomstig de beginselen van onderwijsinrichtingen en heeft betrekking op de plichten jegens zichzelf, het gezin, de maatschappij en het vaderland.

ad c. Dit heeft ten doel den toekomstigen soldaat kennis bij te brengen omtrent de organisatie van het leger, de bewapening, het schieten en den gasbeschermingsdienst.

La préparation militaire élémentaire au 2e degré.

Dit onderricht dient ter verkrijging van het (B(revet) P(réparation) E(lémentaire) au S(ervice) M(ilitaire). Het omvat de leerstof, waarvan de kennis hen bij hun inlijving geschikt maakt voor „élève-gradé“, en als zoodanig het gestelde hiervoren onder a, b

en *c*, voorts eenige meerdere kennis omtrent militaire reglementen en voorschriften, onafhankelijk van het wapen waarbij zij eventueel zouden worden ingedeeld.

La préparation aux spécialités.

Behalve dat jongelieden het programma volgen voor het B.A.P. of B.P.E.S.M., kunnen zij *daarnaast* nog een opleiding volgen ter verkrijging van lichamelijke geschiktheid of theoretische en praktische kennis, welke hun meer in 't bijzonder geschikt maken voor bepaalde functies bij de wapens.

Voordeelen, verbonden aan de verschillende brevets.

B.A.P.

De houders van dit diploma, staan, wat betreft diensttijd (*ancienneté*) steeds boven de anderen, ongeacht den datum van inlijving. Zij hebben het recht van toelating tot de korporaalsopleiding. De mogelijkheid bestaat voor hen, na 5 maanden diensttijd dadelijk te worden benoemd tot „caporal chef”. Voorts krijgen zij een extra verlof van 6 dagen. Zij dragen een onderscheidingsteeken van laken.

B.P.E.S.M.

De houders hiervan genieten in beginsel al de voordeelen van het B.A.P.; voorts kunnen zij, bij het bereiken van den 18-jarigen leeftijd een verbintenis sluiten, z.g. „*devancement d'appel*” voor den duur gelijk aan den wettelijken diensttijd, met keuze van het korps, waarbij zij wenschen te worden ingedeeld.

Een gedeelte van de brevethouders kan worden toegelaten tot het peloton d'élèves *sous-officiers de réserve*, om, na 5 maanden daarbij te zijn ingedeeld geweest, examen te doen voor reserve-sergeant. Zij dragen een onderscheidingsteeken van verguld metaal.

Brevet de spécialité.

De voordeelen bepalen zich hoofdzakelijk tot indeeling bij het korps van keuze, en tot de mogelijkheid van afwijking van de eischen t.a.v. lichaamslengte en lichaamsgewicht voor bereden wapens.

De bovengenoemde brevets zijn slechts geldig gedurende één jaar na de uitreiking.

BOEKBESPREKING

Voorschriften Motorvordering. Tweede druk. Uitg. N. Samson. Alphen a/d Rijn.
Prijs f 1.25.

De behoefte aan een tweede druk deed zich gevoelen, nu door het invoeren van de wegenbelasting gegevens ter beschikking zijn gekomen, die tevens dienstbaar konden worden gemaakt aan de registratie voor de motorvordering, welke in verband daarmee geheel gewijzigd is, in afwachting van een definitieve wijziging van de ter zake geldende voorschriften.

De *Motorvordering*, welke naast de *Paardenvordering* een steeds grootere plaats gaat innemen, en in de naaste toekomst voor de verzorging van het gemobiliseerde leger met transport- en tractiemiddelen van overwegend belang zal zijn, is daardoor op een veel betere basis gebracht, dan met de vroegere registratie mogelijk was.

De inrichting van het trouwens zeer handige boekje is gelijk gebleven aan die van den eersten druk; bijzonder wordt dengenen, die met deze materie in aanraking komen, het gebruik vergemakkelijkt door een beknopt overzicht van de thans geldende bepalingen en door een alfabetisch register. Het werkje, dat een waardige plaats inneemt in de achtenswaardige rij der semi-officieele uitgaven van de firma Samson, voldoet uitstekend aan het daaraan gestelde doel.

A. E.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 11. Rangorde bij benoeming tot reserve-officier.

Volgens welke beginselen wordt in de ranglijst van Res.-officieren de volgorde bepaald van hen, die op denzelfden datum bevorderd of benoemd zijn?

Antwoord.

Bij benoeming tot reserve-officier geldt voor de bepaling van de rangorde het volgende. Vóór gaat degene, die het langst vaandrig is.

Bij gelijken duur van dienstdtijd in dezen rang wordt de volgorde bepaald naar den duur van den dienstdtijd in den rang van sergeant c.q. in dien van korporaal. Zijn ook deze gelijk, dan geniet voorrang degene, die het eerst in militairen dienst is getreden, hetzij door het sluiten van een vrijwillige verbintenis bij den landstorm of het reservekader, dan wel door inlijving als dienstplichtige.

Bij gelijkheid van deze factoren, gaat de oudste in leeftijd voor, terwijl ten slotte, bij gelijkheid ook van geboortedatum, het lot beslist.

Bij bevordering blijft de bestaande rangorde gehandhaafd, behoudens in het geval van bevordering bij keuze.

Vraag 12. De beteekenis van de plaats in de ranglijst.

Heeft de plaats in deze ranglijst ook practische beteekenis, b.v. om bij officieren van gelijken rang en gelijken datum van bevordering of benoeming den hooger en ouderdom in dien rang te bepalen, of om te concluderen, wie er eerder voor bevordering in aanmerking komt?

Antwoord.

De plaats in de ranglijst is beslissend voor den ouderdom in rang en dus, indien betrokkene de geschiktheid voor den naast hooger en rang heeft verworven, ook voor het tijdstip van bevordering.

Vraag 13. Het inrichten van een stelling in boschterrein.

Aannemende dat de hoofdweerstandstrook eener verdedigende stelling door dicht beboscht terrein loopt, (ter bepaling van de gedachte: vgl. stafkaart blad Arnhem: frontlijn loopt van hoogte 38¹⁾ oost van Terlet naar pl. 17 aan den kunstweg Arnhem—Ede, vandaar naar pl. 83 aan spoorbaan Arnhem—Ede, en verder in Zuidelijke richting. De stelling moet worden ingericht tegen een vijand, die uit Westelijke richting in opmarsch is).

a. op welke wijze heeft de verdediging van het beboscht gedeelte der stelling plaats, in casu van het gedeelte der stelling gelegen tusschen pl. 17 aan den kunstweg en pl. 83 aan de spoorbaan;

b. en op welke wijze moeten de eventuele opruimingen geschieden?

Antwoord.

De algemeene tactische grondslagen voor de inrichting van een stelling in boschterrein zijn neergelegd in onze Gevechtshandleiding, Deel II punt 309 e.v. Daarvan willen wij het gestelde in den aanhef van punt 314: „De verdediging van een bosch geschiedt in verschillende achter elkaar gelegen *lijnen*” nader toelichten.

Daartoe moeten wij beginnen met onder de aandacht te brengen, het doel, dat in normaal terrein in de verdediging wordt beoogd, n.l. dit: den vijand met vuur vóór de frontlijn tot staan brengen (punt 113). Om dit doel te kunnen bereiken, zijn, ten aanzien van het infanterievuur, in het bijzonder noodig:

¹⁾ Waarschijnlijk is bedoeld hoogte 104, 2500 m Oost van Terlet; zie blad Zutphen uitgave 1913. Red.

goed schootsveld (± 500 m, zie punt 114), en goede gelegenheid tot opstelling van de vuurwapens in breedte en diepte (punt 87).

In een bedekt terrein als een bosch ontbreekt zoowel het eerste als het tweede. Vandaar dat onze Gevechtshandleiding in punt 114, 3e alinea op blz. 87, reeds zegt: „In onze over het algemeen vlakke en min of meer bedekte terreinen is het echter meestal niet mogelijk een groot deel der vuurkracht van de in de diepte der hoofdweerstandstrook opgestelde infanterie vóór de frontlijn te brengen, waardoor dus de voorwaarden om den vijand hiervóór tot staan te brengen minder gunstig zijn. Een krachtig doorgevoerde aanval kan dan echter tot staan worden gebracht door het achtereenvolgens in werking komen der elementen van het in de diepte der hoofdweerstandstrook voorbereide vuurstelsel”

In boschterrein berust het systeem van de verdediging dan ook zeer terecht op het weerstand bieden in verschillende, achter elkaar gelegen weerstandslijnen (punt 314). Door een stelsel van dergelijke achter elkaar gelegen weerstandslijnen komt het streven om vóór alles den vijand vóór de frontlijn tot staan te brengen eenigermate op den achtergrond (evenals in polderland, omdat daar, door de aanwezigheid van kaden en dijken, het niet mogelijk is op voldoende wijze vuur van *in de diepte* opgestelde wapens vóór de frontlijn te brengen).

Hoewel dus, ingevolge het voorgaande, de verdediging met vuur in achtereenvolgende lijnen moet worden gevoerd, moet niettemin het streven blijven bestaan om den vijand vóór de frontlijn reeds zooveel mogelijk verliezen toe te brengen.

Wij vermeen, dat met deze korte uiteenzetting de grondbeginselen voor de verdediging van boschterrein voldoende duidelijk moeten zijn.

Bij gebrek aan nadere gegevens als: inlichtingen omtrent den vijand, opdracht, beschikbare troepen, enz., is het niet mogelijk een bepaalde oplossing te geven voor de verdediging van het door den vrager aangeduide boschterrein tusschen pl. 17 aan den kunstweg Arnhem—Ede en pl. 83 aan de spoorbaan tusschen beide genoemde plaatsen. Bovendien zouden wij die oplossing niet kunnen geven alvorens op het terrein een detailverkenning te hebben verricht. In het volgende moeten wij dus volstaan met het vermelden van enkele bijzonderheden, welke in het algemeen bij de verdediging *in* boschterrein in acht moeten worden genoemn.

Het tracé van de *frontlijn* en de daarop volgende verdedigingslijnen moet zoodanig worden gekozen, dat de vuurband, welke voor elk dier lijnen behoort te worden gegeven, aaneengesloten en zoo dicht en breed mogelijk zij. Wij behoeven nauwelijks te zeggen hoe moeilijk dit voor de infanterie te bereiken is. De boomen verhinderen het gebruik van alle „krombaanwapens”, waarover de infanterie beschikt en beperken in hooge mate het schootsveld van de „vlakbaanwapens”. Het opstellen van wapens in een min of meer diepe strook is meestal *onmogelijk*. Twee conclusies liggen voor de hand:

1°. voor het organiseeren van elken vuurband zijn veel wapens (dus veel troepen) noodig, welke nagenoeg alle in één lijn komen te staan;

2°. boschterrein is *het* terrein voor *lichte* mitrailleurs en geweren.

Is er weinig tijd beschikbaar, dan spreekt het vanzelf, dat men bij het organiseeren van die vuurbanden zoekt naar open plekken in het bosch, kruispunten van wegen, brandgangen enz. (zie punt 314, 4e alinea). Zijn deze niet in voldoende mate aanwezig, dan zal men enkele coupures, liefst schuin op de richting van de frontlijn, moeten hakken.

Het gevaar van het bezetten van randen van open plekken, kruispunten van wegen, e.d. is, dat de vijand de opstellingsplaatsen der verdedigende vuurbronnen of spoedig zal ontdekken (luchtverkenning) of spoedig met vrij groote zekerheid zal weten te raden, met het gevolg, dat ze spoedig onder het artillerievuur des aanvallers zullen worden genomen (punt 314, 4e alinea). Heeft men voldoende tijd beschikbaar, dan is het aan te bevelen de bedoelde weerstandslijnen meer in het bosch zelf te projecteeren. Bij hoog opgaand hout is dit geen onoverkomelijk bezwaar; weggappen van onderhout is meestal voldoende. Veel arbeid is er echter noodig in kreupelhout, niet alleen omdat veel laag hout moet worden gekapt, maar bovendien omdat met zorg te werk moet worden gegaan teneinde het top hout te laten staan en zodoende de schietsleuven tegen waarneming uit de lucht te dekken. De aanvaller ontdekt een weerstandslijn, bij stellingnemen in het bosch zelf, niet spoedig en niet eerder, dan nadat zijn infanterie daarin is doorgedrongen. Hij stuit dan op ongelooflijke moeilijkheden, indien hij den steun van zijn artillerie wil inroepen, moeilijkheden, welke in den regel niet te overwinnen zijn vóór dat hij zijn infanterie heeft teruggenomen.

Bij het hakken van coupures e.d. kan het voordeelig zijn er enkele zóó aan te leggen, dat zij den vijand als het ware uitnoodigen er gebruik van te maken. Met veel zorg moet dan echter het verdedigend vuur, dat die coupures bestrijkt, zijn voorbereid.

Het onderlinge verband, ook tusschen de enkele schutters, moet in elke verdedigingslijn goed worden verzekerd. Schootsrichtingen moeten van te voren nauwkeurig worden vastgelegd, overdag door gebruik te maken van sprekende kleuren op boomen, 's nachts door gebruik te maken van lantaarns. Enkele scherpsschutters in hooge boomen hebben, ook in den afgelopen oorlog, hun nut bewezen (punt 314 5e alinea). Hun vuur demoraliseert in hooge mate den aanvaller.

Indirect vuur van zware mitrailleurs kan er toe bijdragen om de reserves van den aanvaller te schokken. Veel raak schieten zullen deze mitrailleurs wel niet, maar daar gaat het niet om; het gaat alleen om te demoraliseeren. Men moet hiertoe dan ook alleen overgaan als op andere wijze geen nuttiger gebruik van zware mitrailleurs is te maken.

Artillerie, welke uit den aard der zaak in hoog opgaand hout haar vuur ver voor de eigen infanterie moet leggen, draagt er mede toe bij het bosch voor den aanvaller tot een ware heksenketel te maken en hem daardoor tot wanorde te brengen.

Om zichzelf zoo goed mogelijk tegen het vuur van den aanvaller te vrijwaren, moet de verdediger zich, ook in boschterrein, ingraven. Evenals overal elders moeten de werken laag worden gehouden en uitstekend worden gemaskeerd. *Men streeft er vooral naar één doorlopende loopgraaf te krijgen.* Meer dan elders is dit in boschterrein van belang in verband met het onderhouden van het zijdelingsch verband en in verband met de bevelvoering. Want nergens hangt het moreel van de infanterie zoo aan een zijden draadje, dan in een bosch. De man ziet weinig en is spoedig bevreesd door den vijand te worden omtrokken. Eén schot op de flank of in den rug is vaak voldoende om plaatselijk een paniek te doen ontstaan. Men bedenke, dat, ook voor den verdediger, een bosch spoedig in een heksenketel kan zijn herschappen. Het is dus van primair belang, dat alles wordt gedaan om te zorgen, dat elke aanvoerder zijn troep zoo goed mogelijk in de hand kan houden. Dit bereikt men o.m. door de mannen dicht naast elkaar te plaatsen, met een goeden onderlingen gemeenschapsweg. Gelukkig, dat ter verkrijging voor de gewenschte dichtheid van den vuurband, het noodzakelijk was veel wapens op één lijn te plaatsen! Nergens mogen plaatsen voorkomen, welke niet met vuur kunnen worden bestreken, maar bovendien mogen ook nergens gaten in de eigen opstelling voorkomen!

Wij komen thans tot de hindernissen. Deze vormen in een bosch niet alleen een uitstekend middel om den aanvaller langer onder vuur te kunnen houden, maar bovendien om bij hem verwarring te stichten, in het bijzonder door het verband uit de voorste aanvalsgolven te halen. In de eerste plaats komen als hindernis verhakkingen in aanmerking, al reeds daarom, omdat het materieel voorhanden is. Maar men werke met verstand, omdat niet goed gemaskeerde verhakkingen zoo licht het toch al geringe uitzicht en schootsveld nog meer beperken. Voorts is goede maskeering urgent, omdat in boschterrein zoo gemakkelijk uit de ligging der versperring het beoep van de weerstandslijn is af te leiden. Het behoeft geen nader betoog, dat ijzerdraadversperringen, enz. ook in boschterrein van groote waarde zijn.

Versperringen worden in het bijzonder aangelegd aan de *eigen* zijde van schuin op de verdedigingslijn loopende wegen, brandgangen, coupures, enz. Het algemeen beoep moet de pijlvorm weergeven, opdat de aanvallende troepen de hindernis niet overal gelijktijdig zouden bereiken. Is de pijlpunt naar de eigen zijde gekeerd, dan ontstaan valstrikken, waarin de aanvallers samenballen en vastloopen.

Kunstmatige hindernissen in boschterrein hebben het voordeel, dat zij moeilijk door het vijandelijk artillerievuur kunnen worden opgeruimd.

Tusschen 2 opvolgende verdedigingslijnen kunnen vaak, met kans op groot succes, grendellijnen worden georganiseerd (zie punt 314), welke, meer dan elders, den aanvaller uit de richting trekken en daardoor verwarring kunnen stichten.

Aan de van den vijand afgekeerde zijde van het bosch, en ook wel op plaatsen met goed schootsveld midden in het bosch, worden reduits ingericht (zie punt 314).

Tenslotte zij opgemerkt, dat in het algemeen het bezetten van kleine boschjes moet worden vermeden, omdat zij het vijandelijk vuur tot zich trekken en spoedig in ware kogelputten veranderen.

Loopt de hoofdweerstandstrook dwars door groote bosschen, dan is het raadzaam de frontlijn in het bosch ten opzichte van die in het zijterrein, iets te doen vooruitspringen, zulks vooral met het oog op het flankeren van het zijterrein vóór de frontlijn (zie punt 314, 1e alinea). Van de zijranden uit moet krachtige flankering van het tusschenterrein mogelijk zijn (punt 311, laatste alinea).

Voorposten moeten, zoo mogelijk, in den rand van het bosch of voor open plekken in het bosch worden geplaatst. Zij kunnen een weerstandbiedende taak krijgen, bij welker uitvoering het er dan om gaat een aaneengesloten vuurfront te organiseeren.

Moeten voorposten, daartoe door het terrein gedwongen, midden in het bosch worden

geplaatst, dan moeten in de eerste plaats de wegen, enz. worden afgesloten. Een aaneengesloten vuurfront is doorgaans niet te vormen, omdat zulks te veel troepen zou vorderen. Het heeft geen zin de detachementen, welke wegen enz. afsluiten, tot „the bitter end” te laten staan. In den regel doet men daarom het best met *in* een bosch met waarschuwendende voorposten genoeg te nemen. Dergelijke voorposten moeten echter, en dat kan in een bosch zonder eenig bezwaar, op grooten afstand van de hoofdweerstandstrook worden geplaatst om op deze wijze eenigermate het gebrek aan uitzicht te vergoeden en daardoor een behoorlijke mate van veiligheid te verkrijgen. Het spreekt van zelf, dat in een bosch de gelegenheid schoon is om met patrouilles den vijand reeds op grooten afstand op te zoeken en allerlei hinderpalen in den weg te leggen.

BOEKBESPREKING

„Een en ander omtrent de vesting Bergen op Zoom in de jaren 1830/9” door
W. E. VAN DAM VAN ISSELT, gepensionneerd luitenant-generaal.

In verband met de honderdjarige herdenking van de gebeurtenissen van 1830/31, publiceerde generaal VAN DAM VAN ISSELT in het dagblad *De Zoom*, een aantal bijzonderheden betreffende het leven van en in Bergen op Zoom uit de jaren 1830/39. Deze feuilletons zijn thans door genoemd blad herdrukt en gebundeld uitgegeven en vormen als zoodanig een belangrijke aanwinst voor de kennis van het bewogen tijdvak, dat thans honderd jaar achter ons ligt, in het bijzonder voor wat betreft de gemoedsgesteldheid in die dagen van de inwoners onzer provinciën beneden de Moerdijk. Het is — volgens de slotwoorden van den schrijver — een beeld van licht en schaduw, doch van meer schaduw dan licht. Vrij groot was het gevaar, zóó nabij de grens; zwaar drukte de bezetting; eng was het keurslijf, waarin de staat van beleg, de wachten en posten, de gesloten poorten, de poortertij hielden omsloten. Zorg, veel zorg is er gekend, gebrek is er stellig geleden. Doch dan straalt weer het heerlijke licht ons tegen van een bevolking, die dat alles gewillig ten bate van het lieve Vaderland heeft gedragen. Dat het nageslacht, zijn voorvaderen niet onwaardig, daaraan steeds een voorbeeld moge nemen en steeds willig ten bate van het algemeen al die lasten drage, welke Hoogerhand ons oplegt!

Wij bevelen dit geschrift, verlevendigd door de daarin opgenomen gedeelten uit verschillende mémoires, zeer in de belangstelling onzer lezers aan.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

RAPPORT VAN DE STAATSCOMMISSIE VOOR DE VERLAGING VAN DE
RIJSUITGAVEN. (Commissie-Welter).

Hoofdstuk K. Defensie. B. Landmacht (in uittreksel).

De commissie is van oordeel, dat bij de begroting van het D. v. D. reeds zoodanig is gestreefd naar het aanbrengen van bezuinigingen (sedert 1922 vermindering militaire uitgaven met 35 %, niet-militaire uitgaven met 28,9 %), dat, *met behoud van de thans bestaande organisatie, geen mogelijkheden tot bezuiniging op belangrijke schaal meer aanwezig zijn*, indien men een weermacht wil behouden, welke dien naam waardig is, die in staat is onze zelfstandigheid te doen eerbiedigen, onze rechten te handhaven en te voldoen aan onze verplichtingen als lid van den Volkenbond. Zelfs zijn reeds maatregelen genomen, welke de commissie niet zonder bedenking acht voor het behoud van de innerlijke kracht onzer weermacht. Nu de omstandigheden niettemin dwingen om ook op de fondsen van de weermacht te bezuinigen, kan zulks slechts geschieden door *het kader van de bestaande organisatie te herzien*, mede ten einde zoodoende tevens gelden vrij te maken voor verbetering van de uitrusting en geoefendheid. Het jaarlijks voor *verbetering der bewapening* uit te trekken bedrag moet weder worden gebracht op f 4 miljoen (1932: f 3.463.000), het bedrag voor *oefeningen* moet gelegenheid schenken tot herhalings-oefeningen en tot het jaarlijks houden van een legeroefening, waartoe het voor 1932 voor oefeningen uitgetrokken bedrag met f 1 miljoen moet worden verhoogd.

De commissie beschouwt achtereenvolgens en *verwerpt* het verkrijgen van bezuiniging door:

- a. vermindering oorlogssterkte met 12 reserve regimenten infanterie en 4 regimenten 8 st.;
- b. vermindering oorlogsleger met 1 divisiegroep en verkleining vredesleger met 1 divisie;
- c. vermindering vredesleger met 8 regimenten infanterie, zonder verkleining van het oorlogsleger;
- d. vermindering vredesleger met 8 en oorlogsleger met 12 regimenten infanterie, gepaard aan verlagingscontingent met 3125 man en oorlogssterkte met 35.000 man;
- e. vermindering aantal reserveregimenten en opheffing van één divisie;
- f. opheffing vooroefeningsinstituut;
- g. het te werk stellen van het verlofskader bij de opleiding der dienstplichtigen (z.g. „stelsel-Donk“).

De commissie raadt daarentegen tot:

- a. *Vermindering van de vredes- en van de oorlogssterkte met 8 regimenten infanterie, gepaard met verlagingscontingent met 2.150 man en van de oorlogssterkte met ruim 23.000 man.* Bij de voorgestelde verlagingscontingent is er van uitgegaan, dat het tegenwoordige contingent voldoende is voor de behoeften der oorlogsorganisatie. Mocht tot contingentsvermindering worden overgegaan, dan moeten daaraan gepaard gaan nauwkeurige berekeningen omtrent de werkelijke behoeften.
- b. *Inkrimping van het beroepskader der infanterie, door:*
 - doelmatige concentratie van de opleiding der dienstplichtigen, zonder de nadeelen te aanvaarden, verbonden aan een stelsel, waarbij aan het dienstplichtige kader, terwijl het nog onvoldoende is geoefend, reeds een aandeel wordt gegeven in de eerste opleiding der dienstplichtigen;
 - betere aanpassing van de oefeningen in de kazerne aan het vooroefeningsinstituut, door concentratie dezer oefeningen per brigade, waardoor wordt vermeden, dat, in streken waar het vooroefeningsinstituut bloeit, de sterkte der schoolcompagnieën niet evenredig is aan die van het beschikbare beroepskader.
- c. *Het overwegen van inkrimping van beroepskader bij andere wapens en hulpdiensten;*
- d. *Korting van 15 % op de materiele uitgaven, met uitzondering van die voor aanschaffing van nieuw materieel.*

Totale bezuiniging op de landmacht f 5.873.000, waarvan f 1.500.000.— ten goede komt aan oefening en uitrusting, zoodat een *vermindering der uitgaven* zou worden verkregen van f 4.373.000.—.

HET OVERZETTEN VAN TROEPEN EN VOERTUIGEN MET PONTONS OVER EEN ONZER GROOTE RIVIEREN.

Afb. 1 en 2. De geladen pontons, die naar de overzijde der rivier worden geroeid.

Afb. 3 en 4. De vervaardigde vlotten, met de auto's en voertuigen geladen, die met de sleeptouwen worden getrokken.

Door onderdeelen der Ie Infanterie Brigade (Brigade Grenadiers en Jagers) is 21 Juni j.l., in samenwerking met het Korps Mariniers, de Schoolcompagnie van den motordienst, het Vrijwillig landstormkorps motordienst en het Korps Pontonniers en Torpedisten, een oefening gehouden in het overzetten van troepen en voertuigen met pontons over een onzer groote rivieren.

De tactische onderstelling hield in, dat I—R.J. (behoorende tot een Zuidpartij, welke tot den Zuidoever van de Lek was opgerukt) zich, nadat de vereischte tactische en technische verkenningen waren geschied, bij het aanbreken van den dag door een verrassende onderneming moest meester maken van Krimpen aan de Lek en zich op den Noordelijken Lekoever moest vastzetten tusschen de kerk (Oost van Pontveer) en den Rijstpelmolen.

In verband met den vredestoestand werd de infanterie met auto's via Rotterdam—IJsselmonde naar den Westelijken uitgang van Slikkerveer vervoerd, waar de troepen werden uitgeladen. De troepen werden hierna gedekt opgesteld aan den Zuidrand van den dijk ter hoogte van de overgangspunten, waar het overgangsbevel ter plaatse werd gegeven.

Vervolgens werden de troepen stil en zoo gedekt mogelijk in afdeelingen van 24 à 30 hoofden ingescheept en in pontons naar de overzijde geroeid, terwijl de voertuigen, middels koerbruggen, op de vlotten werden gebracht en met sleepbooten naar de overzijde getrokken.

Aan de overzijde werden onverwijld de tactische verbanden hersteld en werden de uitgangen en den Noordrand van Krimpen van Kerk (i) tot en met Rijstpelmolen bezet.

De auto's werden buiten het verband der oefening van den Zuidelijken op den Noordelijken oever overgebracht, en aldaar in colonne geformeerd.

Op het signaal „eindigen der oefening" marcheerden de onderdeelen rechtstreeks naar de autocolonne alwaar de groote rust werd gehouden.

De oefening was voor de Pontonniers bedoeld als een technische oefening, daar gewerkt werd met pontons van den Varenden pontontrein welke, uit hoofde van hun gewicht en afmetingen, van te voren aan den oever te water waren klaargelegd.

Een moeilijkheid, waaraan door de Pontonniers meesterlijk het hoofd is geboden, was, dat het uur van overzetten te voren was bepaald tusschen 10 en 12 uur. Het was vallend water en uitgerekend was, dat er in dit tijdsbestek voldoende vaardiepte zou zijn voor geladen pontons en vloten en dat de sleepbooten behoorlijk de vloten naar de overzijde zouden kunnen brengen.

Evenwel had er een noodwendige vertraging van ± 2 uur in het overzetten plaats, terwijl de val van het water per uur gemiddeld 30 cm bedroeg, zoodat, naarmate het getij verliep, nog wijzigingen in de aanlegplaatsen moesten worden gebracht. Gelet op de groote breedte van het vaartraject (± 1000 m) was zulks niet altijd even gemakkelijk.

OEFENINGEN MET OVERGANGSMATERIAAL BIJ I R.H.

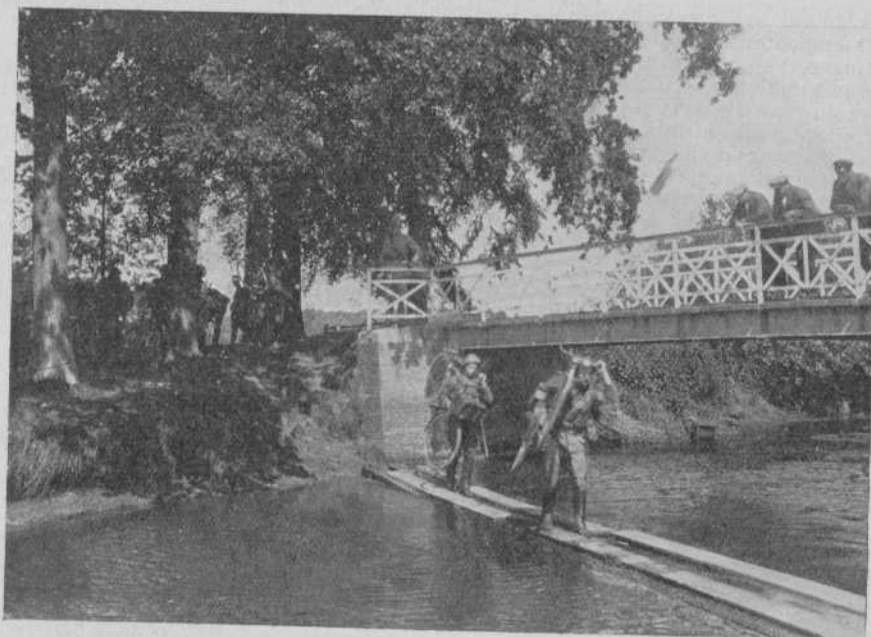
Een der eskadrons van I R.H. heeft dezer dagen oefeningen gehouden met de luchtdrijfzak en de kratbrug. De luchtdrijfzak wordt bij elk eskadron meegevoerd door de wielrijderspatrouille. Binnen 10 minuten kan de patrouille haar weg vervolgen. De kratbrug behoort niet tot de officieele uitrusting van de cavalerie. Zij vormt echter een handig en gemakkelijk in elkaar te zetten overgangsmiddel. Het bezwaar van het meevoeren vóór en na den overtocht is evenwel een niet te ontgaan nadeel.

Afb. 1. Vervoer van 6 personen per luchtdrijfzak.

Afb. 2. Het overzetten van rijwielen per luchtdrijfzak.

Afb. 3. Het gebruik van de kratbrug.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Bevorderingen.

Tot Reserve-eerste-luitenant, Reserve-tweede-luitenant Mr. P. J. A. CLAVAREAU, van II R.H. (11 Juli).

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Eerste-luitenant P. FORBES WELLS en T. E. E. H. MATHON, van II R.H., gedetacheerd bij de Hoogere Krijgsschool (cursus voor alg. krijgsk. studiën), (2 Nov.).

Kapitein der artillerie Ir. J. GOVERS van de Hoogere Krijgsschool, gedetacheerd bij het R.W. (van 27 Juni tot 30 Juli).

Eervol ontslagen.

Reserve-luitenant-kolonel J. A. BARON VAN HEECKEREN VAN MOLECATEN, van I.R.H. (25 Juli).

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemingen.

Met ingang van den aangegeven datum is benoemd:
tot officier van gezondheid der tweede klasse, A. J. SCHOOT, Arts (23 Juni).

Bevorderingen.

Met ingang van den aangegeven datum zijn bevorderd:
tot Reserve-officier van gezondheid der eerste klasse, Reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse W. J. DUURSMA (8 Juli); B. A. VERSTEEG (id); J. ZEVEN (id); W. J. OOSTERVELD (id).

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein J. J. HARTS, van den Staf. inf., werkzaam bij de Koninklijke Militaire Academie, ingedeeld bij het 6 R.I. (1 Sept.).

Kapitein A. L. W. M. KERKHOFF, van het R.G.Tr. overgeplaatst bij den Staf genie, met bestemming voor de functie van officier, toegevoegd aan den commandant in het 1e Genie-commandement te Breda (1 Nov.).

Kapitein E. SCHERPENHUIJSEN ROM, van den Staf genie, overgeplaatst bij het R.G.Tr. als hoofdinstrucent IIIe bataljon (1 Nov.).

Eerste-luitenants H. VAN DEN BOS en K. VAN TAREL, beiden van het R.G.Tr., overgeplaatst bij den Staf genie en werkzaam gesteld onder de bevelen van den eerstaanwezend ingenieur onderscheidenlijk te 's-Gravenhage en te Groningen (1 Nov.).

Kapitein P. L. VAN BOVEN, van het R.G.Tr., eerste-luitenants B. KONING, van 7 R.I., K. VAN RIJN, van 2 R.V.A., J. H. COUZIJ, adjudant van IV A. Brig., J. F. M. STEENMETSER, van de S.R.O.B.A., G. J. LE FÈVRE DE MONTIGNY, van 2 R.V.A., O. J. SIERSEMA, adjudant van II A. Brig. en J. A. W. UIJLENBERG, van 5 R.V.A., gedetacheerd bij de Hoogere Krijgsschool (cursus voor alg. krijgsk. studiën), (2 Nov.).

Eerste-luitenants H. KROMHOUT, van de Stormsch. en J. W. D. MEIUIZEN, van 8 R.V.A., gedetacheerd bij de Hoogere Krijgsschool (Intendance-cursus) (1 Sept.).

Eerste-luitenant der Mil. adm. J. A. J. VAN SPRONSEN, van het R.G.Tr., overgeplaatst bij 14 R.I. (Middelburg) (3 Juni).

Tweede-luitenant J. W. PIK, van 9 R.I., overgeplaatst bij 1 R.I. (18 Juli).

Eerste-luitenant N. VERSTEEG, van 6 R.I., overgeplaatst bij de S.R.O.I. te Kampen (1 Aug.).

Tweede-luitenant J. FLINK, van 1 R.I., overgeplaatst bij de S.R.O.I. te Kampen (18 Juli).

Overleden.

Reserve-dirigeerend officier van gezondheid der derde klasse J. F. MEIJER, 28 Juni te Amsterdam.

Reserve-kapitein voor speciale diensten Mr. D. VAN WELDEREN Baron RENGERS, van het Vrijw. landst. korps motordienst, 24 Mei te Leeuwarden.

Reserve-kapitein P. W. M. ASSELBERGS, 11 Juni te Bergen op Zoom.

Reserve-dirigeerend officier van gezondheid der derde klasse J. H. M. HERMANS, 9 Mei te Oegstgeest.

Eervol ontslagen.

Kapitein J. D. LIER, van 4 R.I. (1 Juli, benoemd tot reserve-kapitein bij 21 R.I.).

Reserve-kolonel J. U. H. FEIKEMA, van den Staf IV A. Brig. (1 Juli);

Reserve-luitenant-kolonel M. A. K. J. VIS, van den Staf III A. Brig. (27 Juli);

Reserve-luitenant-kolonel J. J. J. DE BRUIJN, van het R.G.Tr. (23 Juli);

Reserve-kapitein voor speciale diensten H. W. DE GRAAFF, van het Vrijw. landst. korps motordienst (29 Juli).

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.**VOORSCHRIFT TACTISCH GEBRUIK VAN DRAAGBARE ZOEKLICHTEN.**

Anvankelijk bestond het voornemen om uit te geven een *Voorschrift Gaszoeklichten*, waarin zouden worden behandeld de beschrijving van dat materieel, de exercitiën met het gaszoeklicht en het tactisch gebruik daarvan.

In het laatst van 1931 zijn evenwel bij III—R. G. Tr. proeven genomen, welke ten doel hadden de mogelijkheid te onderzoeken tot het veranderen van de bestaande gaszoeklichten in draagbare elektrische zoeklichten, welke door middel van een handdynamo van den benodigden stroom zouden worden voorzien, waaraan verschillende belangrijke voordeelen zouden zijn verbonden.

Daar deze proeven voorloopig met goeden uitslag werden bekroond en derhalve zullen worden voortgezet, werd het niet gewenscht geacht, thans tot het drukken van het lijvige *Voorschrift Gaszoeklichten* over te gaan. Anderzijds zal er nog een geruimen tijd mede zijn gemoed, alvorens omtrent een invoering van het in beproefing zijnde mate-

rieeel zal kunnen worden beslist, terwijl daarna nog het voor zooveel nodig wijzigen van de uitrusting der Verlichtingsafdeelingen over eenige jaren zal moeten worden verdeeld. Aldus zouden derhalve nog jaren kunnen verlopen, alvorens over een voorschrift in zake dit onderwerp zou worden beschikt.

Aangezien het evenwel ongewenscht voorkwam, de infanterie welke thans niet over aanwijzingen omtrent het tactisch gebruik van zoodanig materieel beschikt, nog langen tijd ten deze zonder leidraad te laten, werd besloten, de aanvankelijk als een hoofdstuk van het *Voorschrift Gaszoeklichten* bewerkte aanwijzingen dienaangaande uit te geven als *Voorschrift Tactisch gebruik van draagbare zoeklichten*.

In het voorschrift worden derhalve behandeld:

1. de samenstelling van de verlichtingseenheden en de verplichtingen van het daarbij bevelvoerende personeel;
2. het gebruik van draagbare zoeklichten bij de verdediging;
3. de eischen voor en de wijze van inrichting van gevechts- en afwachtingsopstellingen; en
4. toepassingen van draagbare zoeklichten, anders dan bij de verdediging.

ad. 1. Een *Verlichtingsafdeeling*, ingedeeld bij elken Divisiegroepstrein, omvat: een Staf, 6 gaszoeklichtgroepen, een zuurstofcolonne van 5 zuurstofwagens, de noodige verplegingsvoertuigen en het benodigde treinpersoneel. Een *gaszoeklichtgroep* bestaat uit 6 draagbare gaszoeklichten (gzln.), welke in één gaszoeklichtwagen zijn geborgen, met eenige reserve-deelen en het benodigde personeel.

Voor een goede werking behoeft elk gaszoeklicht voorts indeeling van één handlanger uit het onderdeel, waaraan het zoeklicht wordt toegevoegd.

ad. 2. Onder zeer gunstige omstandigheden (droog, donker weder) hebben gzln. ten opzichte van patrouilles e.d. een *werkingsstraal* van ongeveer 400 m; bij het indeelen en het vaststellen van de opdrachten van gzln. rekene men echter veiligheidshalve niet op een grooteren werkingsstraal dan 300 m, aangezien de lijn gzl.-doel in het algemeen niet zal samenvallen met de normaal op de stelling.

Aan elk gzl. in stelling wordt een *verlichtingssector* toegewezen, waarvan grootte en stand worden bepaald door de plaatselijke omstandigheden.

In beginsel neemt men zulk een verlichtingssector niet grooter dan 60°. Dit brengt mede, dat men, indien een doorlopende strook moet worden verlicht, de gzln. bij voorkeur niet verder dan 150 m uiteen moet plaatsen.

Flankeerend gebruik verdient aanbeveling.

De *verlichting van een doel* moet telkens zoo lang duren, dat de mitrailleurs gelegenheid krijgen hun richting vast te leggen, zoodat zij desgewenscht kunnen blijven vuren, ook nadat de lichtbundel is verplaatst.

Voor lichte mitrailleurs kan deze tijd worden gesteld op 6 seconden.

Ten behoeve van zware mitrailleurs moet vijfmaal gedurende 6 seconden worden verlicht, telkens met een onderbreking van enkele seconden; het gzl. personeel moet daaromtrent te voren overleg plegen met den C., tot wiens beschikking het is gesteld.

ad. 3. Aangezien het aantal draagbare gzln. bij een troepenafd. of in een stelling steeds betrekkelijk gering zal zijn, moeten zij alleen worden aangewend daar, waar de tactische toestand het noodwendig vereischt en waar de plaatselijke omstandigheden gunstig zijn voor hun werking.

Voor *opstelling van gzln.* komen niet in aanmerking de plaatsen:

- waar vijandelijke opstellingen binnen 300 m afstand tegenover liggen;
- welke geen volkomen onbelemmerd uitzicht bieden over een afstand van 100 m in de richtingen, waarin men licht verlangt;
- welke in het bijzonder artillerievuur tot zich trekken;
- waar dichte nevel, dauw of rook kan worden verwacht;
- waar nadering van den vijand in verband met den aard van het terrein als uitgesloten moet worden beschouwd.

Voor een *gzl. wagen* kieze men een afwachtingsopstelling zooveel mogelijk gedekt en bij voldoende tijd van voorbereiding ingegraven, achter het midden van de gzl. groep.

Zuurstofwagens worden, indien mogelijk, opgesteld achter de hoofdweerstandsstrook of de voorpostenstrook, achter het midden van de groep gzln., waaraan zij zijn toegevoegd. Gevechts- en afwachtingsopstelling zullen in beginsel samenvallen.

ad. 4. Draagbare gzln. zijn te zwaar en vereischen te veel toebehooren, om bij een snel verlopende beweging te worden medegevoerd.

Bij een *aanval met beperkt doel* kunnen zij in een veroverde stelling worden opgesteld om te worden gebezigd bij het afslaan van een tegenaanval. Teneinde tijdig in werking te kunnen worden gesteld, moeten zij daartoe tijdens den aanval op eenigen afstand achter het voorste echelon der infanterie volgen.

Gzln. kunnen in uitzonderingsgevallen worden gebezigd voor het geven van *optische seinen*, hetzij bij duisternis, hetzij bij dag.

Onder gunstige omstandigheden kan met gzln., indien de spiegel door den ontvanger kan worden gezien, over 30 à 40 km, indien zulks niet het geval is, over 3 à 5 km afstand worden geseind.

Gebruik van zoeklichten voor het geven van optische seinen mag slechts geschieden op last van of met machtiging van den commandant van het stellingsgedeelte of het troependeel, waarbij zij zijn ingedeeld.

UIT DE LEGERORDERS.

L.O. 1932, Nr. 160 (Ministerieele beschikking van 23 Mei 1932, VIIIste Afd., nr. 33)
(in uittreksel).

Militair vervoer in gewone tijden van rijwielen en bagage.

Omtrent het medenemen voor rijksrekening van rijwielen en bagage door reserve personeel, bij opkomst in werkelijken dienst, gelden de volgende bepalingen.

Een eigen rijwiel kan door het reserve-personeel voor rijksrekening naar de plaats van opkomst worden medegenomen, indien door den korpscommandant het gebruik van een rijwiel bij de uitoefening van den dienst bepaald noodig wordt geacht en een rijksrijwiel voor dit doel niet beschikbaar kan worden gesteld. Hetzelfde geldt bij verplaatsingen per openbaar middel van vervoer gedurende de periode van den werkelijken dienst. Echter stelt het Rijk zich niet aansprakelijk voor schade of gebreken, welke gedurende het gebruik in 's Rijks dienst aan het eigen rijwiel mochten ontstaan.

De te vervoeren rijwielen worden vermeld op de vervoerbewijzen, welke de korpscommandant aan betrokkenen voor de reis naar de plaats van opkomst toezendt.

Door reserve-personeel, dat volgens de bestaande voorschriften in het bezit is van een veldkoffer, kan deze koffer, met de daarin gepakte dienstbenodigdheden (uniformen, reglementen en dergelijke), voor rijksrekening worden medegevoerd. Deze mede te nemen voorwerpen behooren tot het strikt noodzakelijke beperkt te blijven. Het vervoer van bedoelde koffers behoort, voor zooveel zulks met de Nederlandsche spoorwegen kan plaats hebben, te geschieden op een bestelgoedvrachtbrief, te onderteekenen door de betrokken militaire autoriteit en te adresseeren aan den desbetreffenden militair. In den vrachtbrief wordt de aantekening gesteld: „*Veldkoffers van reserve-personeel der landmacht*”. In plaatsen waar een afhaaldienst der Nederlandsche spoorwegen (c.q. van Gend & Loos) is gevestigd, behoort het overbrengen van den veldkoffer van de woning naar het spoorwegstation te geschieden vanwege bedoelden dienst.

Door reserve-personeel der bereden wapens kunnen desvereischt bovendien eigen voorwerpen van harnachement voor rijksrekening in den paardenwagen worden medegevoerd. Deze voorwerpen worden vermeld op den vrachtbrief, dienende voor vervoer van het paard. Bij vertrek met groot verlof wordt op gelijke wijze gehandeld.

Behoudens het bepaalde in het voorgaande, worden rijwielen en bagage van reserve-personeel en van dienstplichtigen noch bij opkomst in werkelijken dienst, noch bij vertrek met groot verlof voor rijksrekening vervoerd.

Ook worden niet voor rijksrekening vervoerd rijwielen en bagage van militairen, aan wie in de geldende regelingen van verloven voor hun persoon vervoer voor rijksrekening is toegestaan.”

L. O. 1932 Nr. 187. (Ministerieele beschikking van 15 Juni 1932, IIde Afd. B., nr. 476).
(in uittreksel).

Regeling betreffende de verstrekking, enz. van reglementen en voorschriften.

De in Nederland vertoevende *reserve-officieren*, ontvangen of behouden, wanneer zij onbepaald verlof genieten, de reglementen en voorschriften, waarvan zij moeten zijn voorzien, in bruikleen.

Gedurende den tijd dat een reserve-officier buiten Nederland verblijft, worden hem geen nieuw verschenen reglementen en voorschriften in bruikleen toegezonden, tenzij hij aan zijn commandant schriftelijk den wensch te kennen geeft, bedoelde reglementen en voorschriften te ontvangen en aan hem geen vrijstelling van opkomst is verleend.

UIT DE VAKPERS

DE INFANTERIE BIJ DEN STRIJD OP ZEER BREEDE FRONTEN. HET VUURGORDIJN.

Het bovenstaande vormt een der onderwerpen, waaraan in de buitenlandsche literatuur meer en meer aandacht wordt geschonken. Zulks valt te verklaren uit de onmogelijkheid om met de huidige legers de massale gesloten fronten van 1914 — '18 te vormen, waardoor de manoeuvre haar volle waarde heeft hernomen en het „een krijgsman wint al veel, al wint hij niets dan tijd” weder opgeld doet. Belangstellende lezers verwijzen wij hiervoor naar het artikel „*Iets over de breedte der gevechtsfronten*”, *Militaire Spectator*, 1930.

De Kapitein van het Belgische leger B. E. M. WANTY geeft een beknopt overzicht van de organisatie en mogelijkheden van een „vuurgordijn” en licht zulks toe met een applicatorisch voorbeeld.

Wij ontleenen hieraan:

— Gewoonlijk zullen *lichte troepen* worden belast met het vormen van een vuurgordijn, hiertoe kan echter ook *infanterie* worden aangewezen.

— De *zware mitrailleurs* vormen het voornaamste element van het vuurgordijn, hun vuurtactiek is echter geheel verschillend van die bij de voortgezette verdediging.

— Deze *vuurtactiek* bestaat uit het sectiesgewijs afgeven van storende vuren en vuren op oogenblikdoelen op maximum 2000 m afstand in een sector van 55 % en berust dus op de bewegelijkheid van het zware mitrailleurvuur. Goede *waarneming* is daarbij noodzakelijk. Hieruit volgt, dat een vuurgordijn slechts *bij dag* en in *zeer overzichtelijk terrein* toepassing kan vinden.

— Een *mitrailleurcompagnie* van 6 secties kan een vuurgordijn vormen van maximum 4000 m breedte.

— Aangezien de zware mitrailleurs belast zijn met het vuren op middelbare en groote afstanden, moeten zij tegen op korten afstand doorgedrongen vijandelijke afdeelingen worden beschermd. Hiertoe is *één tirailleurcompagnie* per 4000 m voldoende.

— Mitrailleurs zijn vrijwel machteloos tegen gepantserde strijdkrachten, welke het vuurgordijn willen doorbreken. Toevoeging van *vechtwagenafweergeschut* is dus noodig.

— De vijand mag niet bemerken, dat hij slechts een vuurgordijn voor zich heeft. Toevoeging van een *fractie artillerie* is dus gewenscht, teneinde den indruk te wekken van een solieden weerstand.

— De veiligheid van de verdedigers berust op hun verspreide opstelling en een uitmuntende *maskeering*.

— De grootste moeilijkheid berust in de *commandovoering*. De uitgestrektheid van het front maakt gevechtsleiding onmogelijk. Elke afdeeling moet dus een scherp omliggende opdracht hebben en hardnekkig weerstand bieden. (Toch zeker tot een bepaald, te voren vastgesteld tijdstip? Anders weet de bezetting van te voren, dat zij wordt opgeofferd en zoiets kan en mag de aanvoering slechts in buitengewone omstandigheden vragen. C.)

— *Telefonische verbinding* is wenschelijk tusschen den vakcommandant en de vooruitgeschoven waarnemers, door tusschenkomst van de sectiecommandanten der zware mitrailleurs en tusschen den vakcommandant en de artillerie. Is zulks niet te verwezenlijken, dan moeten de verbindingen langs optischen weg tot stand komen.

— *Munitieaanvulling* tijdens den strijd is onmogelijk. Voor den aanvang daarvan moeten daarom per zware mitrailleur 10.000 en per gewermitrailleur 3000 schoten worden gereed gelegd.

— Op grond van het vorenstaande kan een *detachment*, bestemd voor het vormen van een vuurgordijn in een vak van 4000 m bestaan uit: Een bataljon infanterie (min 2 tirailleurcompagnieën, doch met versterkt verbindingsmaterieel), 1 of 2 secties vechtswagenafweergeschut, een batterij artillerie en tenminste 2 ploegen speciaal opgeleide waarnemers.

— Door de verspreide en geïsoleerde opstelling van de verschillende elementen van het vuurgordijn, staat of valt dit met de *waarde van het lagere kader*.

Wij willen hieraan toevoegen, dat de strijd op breede fronten ook voor onze landsverdediging volle aandacht verdient, doch dat de meeste onzer terreinen een zoodanig uitgerekt en zwak met tirailleurs bezet front als dat van Majoor WANTY niet zullen toelaten. 2—3 km zal n.o.m. veelal het maximum zijn, dat aan een detachement, bestaande uit een bataljon, een sectie mortieren van 8, een sectie of batterij 6 veld en een batterij 7 veld kan worden toegewezen.

Bulletin Belge des sciences militaires, Juni 1932.

C.

RAADGEVINGEN VOOR HET KADER.

Onder den titel: „Om een chef te zijn: Weten, enz” geeft de Commandant MERMET een zeer belangwekkende studie over de opleiding en de werkzaamheid van het lagere kader.

In het voorwoord wijst de schr. op de in den oorlog gebleken noodzakelijkheid het organiek ingedeelde kader in aantal te vergrooten, maar met nadruk betoogt hij, dat, als gevolg van de moderne uitrusting van een leger, het kader aan hoogere eischen moet voldoen.

De schr. acht het noodzakelijk bij de toelating van kader-adspiranten in het leger — het artikel houdt voornamelijk rekening met beroepskader, al is een groot gedeelte van de gegeven wenken ook voor verlofskader van groote waarde — een strenge selectie toe te passen. Het leger mag geen „Tehuis voor dakloozen” zijn, het moet de verzamelplaats vormen van mannen, die, gesterkt door een hoog moreel, bereid zijn hun geheele persoon te geven en in staat zijn werkelijke chefs te worden.

„Deze mannen moeten worden gevormd om te kunnen opleiden, zij moeten leeren „commandeeren, teneinde hun ondergeschikten te kunnen meeslepen, zij moeten „leeren door hun kalmte en koelbloedigheid hun minderen vertrouwen in te boezemen, „noodzakelijke voorwaarde voor een hoog moreel.”

Hieruit volgt al, dat de Raadgevingen niet alleen nuttig zijn voor onder-officieren; onze officieren zullen hierin vele behartigenswaardige aanwijzingen vinden voor hun optreden als instructeur en voor hun eigen studie.

I. Studie van Reglementen en voorschriften.

De schr. geeft in dit gedeelte uitstekende aanwijzingen voor de bestudeering van de reglementen en voorschriften; aanwijzingen, welke voor ons kader langzamerhand te meer betekenis krijgen, nu wij, mede als gevolg van de meer samengestelde bewapening en uitrusting, een groot aantal voorschriften hebben en vermeerdering hiervan kan worden verwacht.

Bij de studie moet men niet „van buiten willen leeren”, dat is ondoenlijk! Ongetwijfeld zijn er kleine gedeelten uit de reglementen en voorschriften, welke men „uit het hoofd” moet kennen, maar voor het overige moet men trachten de voorschriften te begrijpen en moet men leeren de grondgedachte uit de voorschriften te halen en toe te passen.

II. Voorbereiding van het kader voor de opleiding.

In dit gedeelte geeft de schr. tevens waardevolle richtlijnen voor de opleiding van de manschappen.

- a. Deze moet steeds gericht zijn op het eenige doel, waarvoor zij wordt gegeven, n.l. het optreden op het gevechtveld. Dit beginsel moet bij alle practische en theoretische lessen worden doorgevoerd.
- b. De verhoogde betekenis van de moderne vuurwapenen moet volledig tot haar recht komen. Opleiden wil zeggen: den man leeren zijn vuurwapenen zoo goed mogelijk te gebruiken en zich te beschermen tegen het vijandelijk vuur.
- c. De onderwijzer moet den man de groote waarde van het saamhoorigheidsgevoel bijbrengen alsmede het besef, dat alleen door onderlinge samenwerking het doel kan worden bereikt.
- d. De C.C. verdeelt de te behandelen stof en zorgt er voor, dat iedere instructeur telkens een klein, afgerond gedeelte te behandelen krijgt. De lagere instructeur heeft met de verdeling van de oefenstof geen bemoeienis.

Voor de methode van lesgeven verwijzen wij naar het artikel. Aangeteekend zij, dat de schr. uitgaat van het ook in onze „Wenken voor de opleiding” neergelegde beginsel, dat de onderwijzer moet trachten door korte vragen den leerling zelf de oplossing van een bepaald geval te laten vinden.

Daarenboven wijst de schr. op de waarde van het aanschouwelijk onderricht, op de noodzakelijkheid, dat de onderwijzer den leerling steeds in alles tot voorbeeld zij en op den eisch, dat de instructeur snel gemaakte fouten opmerkt en zich goed kan uitdrukken.

Last not least bindt de schr. den onderwijzers op het hart hun leerlingen te leeren kennen en hun onderricht zoo in te richten, dat volledig rekening worde gehouden met ieders persoonlijkheid.

Revue d'Infanterie Juni 1932.

B.

GEMECHANISEERDE VERKENNINGSAFDEELINGEN.

Hoewel in slechts enkele landen met eenige ervaring gesproken en geschreven kan en mag worden over het gebruik van gemechaniseerde Verk.A.'s, al dan niet voorzien van gemotoriseerde verbanden, is de buitenlandsche pers — en zeker ook de Duitsche, toch steeds voorzien van een overvloed van artikelen op dit gebied. Het lijkt ons altijd eenigszins gevaarlijk tactische en organisatorische leerstellingen op te bouwen op rein theoretische studiën, die voorloopig toch niet aan de praktijk getoetst kunnen worden. Maar daar staat de noodzakelijkheid tegenover, dat wanneer men van een mogelijke tegenstander het optreden van dergelijke verbanden kan verwachten, men ook zoo goed mogelijk van een en ander op de hoogte is.

De Overste van FABER DU FAUR, een bekend medewerker aan het *Militär Wochenblatt* spreekt in een hoofdartikel in dit blad over de operatieve (let wel niet de strategische- vermoedelijk is hetzelfde bedoeld) en tactische verkenning door zulke Verk. A.'s.

Het is bij de vele literatuur op dit gebied opvallend, dat haast iedere schrijver met speciaal eigen tactische inzichten op dit gebied naar voren komt en dat op dit nog pas ontgonnen gebied van de krijgswetenschappen zeer zeker nog lang niet van een algemeen geldend inzicht gesproken kan worden. Als uitvoerders van de operatieve verkenningen noemt de schrijver hier: vliegers, legercavalerie en *zelfstandige* verkenningsafdeelingen.

De tactische verkenning wordt in drie onderdeelen onderscheiden:

1°. n.l. die op grootere afstand (2 à 3 dagmarschen voor de infanterievoorhoedes), uitgevoerd door vliegers en gemechaniseerde verkenningsafdeelingen (eventueel aangevuld door bereden afdn).

2°. de nabijverkenning, die eerst ingezet kan worden als de onder 1°. bedoelde verkenning het zwaartepunt der verkenning heeft vastgelegd en uitgevoerd wordt op ongeveer één dagmarsch voor het front der eigen troepen door vliegers en bereden afdeelingen, zoo noodig aangevuld door gemechaniseerde verbanden. Men ziet welk een groote menigte gemechaniseerde verbanden in de toekomst verwacht worden.

Uit de zeer belangrijke tactische beschouwingen in dit artikel, dat wij onze lezers met bijzonderen nadruk aanbevelen, stippen wij nog het volgende aan:

Gemech. Verk. A's zijn in eerste linie de dragers der operatieve verkenning in dië richting, waarin de inzet van de legercavalerie niet ter sprake komt, dus in hoofdzaak voor het legerfront.

In ieder van zulk een Verk.A. gaan de pantserwagen eskadrons sprongsgewijze vooruit (30 km). Dan volgt de hoofdmacht, daarna een reserve. Met deze laatste kan of het verkenningsnet verdicht worden of bij vastloopen van de verkenning een omtrekkende beweging uitgevoerd worden.

Evenzeer doet het merkwaardig, maar toch niet onlogisch aan, te lezen dat de paw. eskadrons weer patrouilles van kleine wagens tot op 30 km vooruit schuiven.

Wij besluiten met de vertaling van de laatste zin van dit artikel omdat deze meer dan eenige andere wel zeer duidelijk aan 't licht doet komen in welke richting de moderne ideeën over het tactisch gebruik van lichte (het moet nu toch werkelijk „snelle” worden) troepen zich aan 't wijzigen zijn onder den invloed der mechanisatie).

„Steeds duidelijk treedt de noodzakelijkheid naar voren ook tactische eenheden, „zoals ruiter-brigades of infanterie-regimenten voor de tactische nabijverkenning en „veiligheidsdienst gemechaniseerde voertuigen toe te bedeele daar alleen deze de mo- „gelijkheid scheppen om tegenover een modern bewapenden tegenstander, zonder al „te veel aan kracht in te boeten, reeds voor het gevecht, in een eigen gekozen richting „op te marcheeren en hierbij tevens beveiligd te zijn.”

P.

DE ISONZOVERDEDIGING VAN DEN VAL VAN GÖRZ TOT DE VEROVERING VAN KARFREIT.

Wij vestigen de aandacht op deze studie van den 10en, 11en en 12en Isonzoslag van den zeer bekwamen, helaas overleden, Kolonel Dr. H. C. GEORG VEITH. De studie is zeer belangrijk, omdat zij ons een overzicht geeft van de enorme prestaties van het toch werkelijk niet perfecte O.H. leger in buitengewoon moeilijke omstandigheden. Zij geeft weder een der vele voorbeelden van het kunnen van minder goed geoefende troepen met een hoog moreel bij de verdediging van den vaderlandschen bodem tegen sterke overmacht.

Militärwissenschaftliche Mitteilungen Juli—Aug. 1932.

W.

DE AFDEELING LUCHTDOELARTILLERIE.

De samenstelling van een afdeling luchtdoelartillerie denkt de Kapitein PICKERT zich als volgt: staf, verbindingscompagnie, 3 batterijen (van 3 stukken?) luchtdoelmitrailleurcompagnie van 12×3 luchtdoelmitrailleurs op tripleaffuit, zoeklichtcompagnie van 3 secties van 4 zoeklichten, en verder een uitgebreide trein voor munitie, verpleging, benzine en bagage, totaal ongeveer 200 (zegge tweehonderd) motorvoertuigen.

Bij de staf zijn officieren voor speciale diensten ingedeeld, n.l. een luchtwaarnemer, een verkenners, een verbindingsofficier, een berichtenofficier en een waterspecialist.

Als grondslag voor het gebruik van luchtdoelartillerie geldt, dat zij zoo weinig mogelijk moet rijden of buiten dienst moet zijn, maar steeds, ook in het kantonnement, gereed moet staan tot het afslaan van vliegeraanvallen. Het in stelling brengen zal steeds vrij veel tijd blijven kosten, en voor het afslaan van een luchtaanval kunnen enkele seconden van beslissende beteekenis zijn.

De bescherming van marschcolonne is voor de luchtdoelartillerie een der moeilijkste opdrachten. De batterijen zullen daartoe bij toerbeurt in stelling moeten komen, in 't bijzonder bij gevaarlijke punten als smalle dijken, bruggen, holle wegen en dus telkens een deel der marschcolonne moeten passeeren. De schrijver wijst er op, dat de vroegere lange marschcolonne van alle wapens thans ook achter de gevechtszone niet meer bruikbaar is, en dus in breedte en diepte uit elkaar gehaald moet worden, zoodat een marschgebied ontstaat, dat betrekkelijk makkelijker te beschermen is dan de lange marschcolonne. Bij autocolonne zal men zich moeten beperken tot bescherming van enkele punten; de grootere marschsnelheid maakt het passeeren der colonne onmogelijk.

In het gevechtsgebied is de taak der luchtdoelartillerie gemakkelijker uitvoerbaar dan langs de marschwegen. De hoofdtak bestaat in 't algemeen uit het beschermen van de artilleriestellingen, en van het „zwaartepunt“ van aanval of verdediging. Vooral moet tegen versnippering worden gewaakt, „wie alles dekt, dekt niets“.

De berichtendienst is van overwegend belang; bij het beschermen van een marschgebied moet het van stelling verwisselen der batterijen uiterst zorgvuldig worden overwogen. Nauwe aansluiting met den luchtwachtdienst en met den vliegdienst is geboden; alle verbindingen moeten radio-telefonisch geschieden en wel zonder gebruik van codes, daar dit te veel tijd zou kosten.

Voor de luchtdoelartillerie gelden, evenals voor de overige artillerie, als grondbeginselen voor het vuur: verrassing en concentratie. Van uiterst gewicht is het kiezen van het oogenblik der vuuropening, vooral wanneer de afdeling als een gesloten geheel wordt ingezet.

Gebruik van de luchtdoelartillerie tegen doelen op den grond zal hooge uitzondering moeten blijven. Echter zal in beslissende oogenblikken, voornamelijk in het verdedigend gevecht, b.v. bij tankaanvallen, ook zij moeten medewerken om het oogenblikkelijk voornaamste gevaar te keeren.

Groote aandacht vereischt ook de verzorging van de technische kant van het bedrijf; van groot belang is dan ook de rijdende reparatiewerkplaats, die bij den trein is ingedeeld.

Wat de plaats van de afdeling in de organisatie betreft, zal, indien indeeling van een afdeling per divisie niet mogelijk is, toch ten minste een afdeling per legerkorps noodig zijn. Indeeling bij de korpsartillerie acht de schrijver ongewenscht, daar hij meent dat de samenwerking met den vliegdienst enger moet zijn, dan met de korps- of de divisieartillerie; de schrijver acht onder de onmiddellijke bevelen van den commandant van het legerkorps stellen de beste oplossing.

HOE HET IN DEN ZOMER VAN 1916 TOT HET BRUSILOW-OFFENSIEF KWAM.

In een slechts 7 bladzijden tellende studie zet de O.H. overste J. DIAKOW van het Weensche Kriegsarchiv op zeer duidelijke en overzichtelijke wijze uiteen, hoe het groote Russische offensief onder bevel van Generaal BRUSILOW ontstond. De studie bevat o.m. zeer belangwekkende karakterschetsen van dezen bekenden generaal en van den generaal ALEXEJEW, chef van den Grooten Russischen Generalen Staf.

Militärwissenschaftliche Mitteilungen; Juli—Aug. 1932. W.

NIKKEL BIJ DE VERVAARDIGING VAN ARTILLERIE-MATERIEEL.

De nikkelalliages die men bij de vervaardiging van artilleriematerieel gebruikt, worden door Malaval in drie groepen ingedeeld, te weten: gewoon nikkelstaal, kopernikkel verbindingen en roestvrije staalsoorten.

Het gewone *nikkelstaal* wordt algemeen gebruikt voor het materiaal ter vervaardiging van vuurmonden en van pantserprojectielen. Bovendien wordt voor het eerste doeleinde dikwijls, voor het laatste altijd chroom toegevoegd.

In de Vereenigde Staten bevat het kanonnenstaal in 't algemeen 3.5% nikkel; het staal voor pantserprojectielen bevat 1.5 à 2% nikkel en \pm 0.5% chroom. Voor het kanonnenstaal verkrijgt men dan, na behoorlijke warmtebehandeling, een vloeigrens van 49 kg/mm² en een vastheid van 70 kg/mm².

Het achterstuk van een Engelsch kanon van 40 cm bevatte o.a. 3.7% nikkel en 0.6% mangaan. Het staal was veredeld in een oliebad bij 870° C. en daarna ontlaten op 500° C. Vloeigrens en vastheid bedroegen resp. 49 en 70 kg/mm², de rek 19%.

De kernbuis van een 15 cm kanon bevatte 3.75% nikkel en 0.55% chroom. De veredeling in olie geschiedde bij 850°, waarna ontlaten werd op 550° C., gevolgd door afkoelen in water. De vloeigrens bedroeg 49 kg/mm², de vastheid 65 kg/mm², de rek 18%.

Voor een der samenstellende deelen van een Engelsch 38 cm-kanon gebruikte men staal met 2.5% nikkel, 0.6% molybdeen, 0.7% chroom en 0.6% mangaan. De veredeling in het oliebad geschiedde bij 830° C., het ontlaten bij 550° C.; verkregen werd een vloeigrens van 67 kg/mm² en een vastheid van 82 kg/mm²; de rek bedroeg 15%.

Het Fransche kanonnenstaal bevat ongeveer 2% nikkel en 0.8% chroom, bovendien voegt men mangaan en soms een weinig molybdeen toe; bij trekproeven dwars op de structuur wordt practisch een elasticiteitsgrens van 50 kg/mm² verkregen.

Teneinde de warmtebehandeling meer tot haar recht te doen komen, gebruikt men in sommige landen tegenwoordig voor groote stukken zelfhardende alliages, met 3 à 4% nikkel en 2 à 1.5% chroom.¹⁾

Voor de vervaardiging van gasdrukmeettoestellen gebruikt men eveneens staal met een vrij hoog nikkelgehalte. De Fransche marine artillerie bezigt staal van het merk C.N.R. d'Unieux, met 2.5 à 3% nikkel en 0.5 à 1.5% chroom. Veredeld in het oliebad bij 850° C. en ontlaten op 600° C., verkrijgt men een vloeigrens van 95 kg/mm², een vastheid van 105 kg/mm² bij 11% rek.

Een bekende *koper-nikkelverbinding*, het z.g. Monelmetaal, wordt in de Vereenigde Staten gebruikt voor de vervaardiging van remcylinders. Dit materiaal bevat aan koper 23%, nikkel 60%, ijzer 3.5%, mangaan 3.5%. De resultaten van de trekproef geven: elasticiteitsgrens 23 kg/mm², vastheid 43 kg/mm², rek 25%, voor het gegoten materiaal. Voor dergelijke doeleinden wordt Monelmetaal ook voor smeedwerk gebruikt.

In sommige staten gebruikt men een alliage van 96% koper en 4% nikkel voor geleibanden van projectielen.

Ook worden proeven genomen met hulzen voor zeer hooge drukken, vervaardigd van een koper-nikkelverbinding.

Voorts wordt nog een en ander medegedeeld over het gebruik van *roestvrij staal*, met ongeveer 18% chroom en 8% nikkel voor sommige onderdeelen van affuiten voor onderzeebootgeschut.

Revue du Nickel, April 1932.

E.

¹⁾ Dit is dergelijk materiaal als voor dunnere pantserplaten, b.v. voor tanks, wordt gebruikt. (Noot van den referent).

DE VEROVERING VAN DE ROEMEENSCH- DONAUVESTING TUTRAKAN. (1-6 SEPTEMBER 1916).

De heer ORTLEPP begint met er op te wijzen, dat de verrassend snelle verovering dezer vesting nog niet die belangstelling heeft, die zij verdient. Ten onrechte, want de val van Tutrakan beteekende eerstens een nationale ramp voor de Roemenen, wier leiding zich het initiatief zag ontglippen en daarenboven het bezit van een springplank voor verdere operatiën der Centralen in de Dobroedzja en in Walachye. De beslissende Donauovergang bij Sistowo vereischte het bezit van de Dobroedzja, dit laatste de inname van Tutrakan.

De literatuuroppgave vermeldt 9 Roemeensche, 1 Bulgaarsche en 1 Duitsche bron (regimentsgeschiedenis van 21 R. I.). Het artikel voorziet dus in een behoefte.

Schrijver begint met de strategische beteekenis van Tutrakan (dat in 1913 op Bulgarije was „veroverd“) uiteen te zetten en geeft vervolgens tot in details de door de Bulgaren vóór 1913 en door de Roemenen tusschen 1913 en 1916 getroffen verdedigingsmaatregelen aan. Een goede terreinbeschrijving en duidelijke schetsen vergemakkelijken de lezing. De drie verdedigingslijnen, waarvan de tweede, lang 28 km, de hoofdweerstandstrook vormde, worden nauwgezet beschreven, evenals de sterkte van de bezetting en de bewapening. Deze bedroegen:

19 bataljons infanterie, waarvan 5 actieve, 10 reserve en 4 „miliz“

66 mitrailleurs.

67 infanteriekanonnen (3, 7 en 5,7 cm, deels in loopgraafpanthers).

120 veld- en middelbare kanonnen, waaronder 32 stukken der Donauflottille en 20 in vaste opstellingen.

De 15 forten waren redoutes zonder betononderkomens, overigens was de vesting volgens moderne ideeën versterkt; vooral waren er vele hindernissen. *De bezetting was echter zoowel infanteristisch als artilleristisch te zwak*¹⁾

In de Dobroedzja en aan de Donau bevond zich het 3e Roem. leger, met 3½ divisiën op den N. Donauoever en 3 divisiën, benevens 2 Russische divisiën en 1 Russ. cavalerie-divisie in de Dobroedzja. Eén dezer 3 Roemeensche divisiën (de 17e) vormde de bezetting van Tutrakan.

De in de Dobroedzja optredende Bulgaarsch-Duitsche krachten onder Generaal-Veldmaarschalk VON MACKENSEN bestonden in hoofdzaak uit het 3e Bulgaarsche leger, dat aan infanterie half zoo sterk en aan artillerie en cavalerie even sterk was als de in de Dobroedzja staande Roemeensch-Russische troepen²⁾. v. MACKENSEN vormde een aanvalsgroep tegen Tutrakan en een dekkingsgroep tegen ontzettingen. De aanvalsgroep bestond uit:

a. Bulgaarsche 4e div. (17 bataljons, 16 batterijen);

b. Bulgaarsche 1e brig. (8 bataljons, 9 batterijen);

c. Detachement HAMMERSTEIN (4 bataljons, waarvan 1 Duitsch, 5 batterijen, waarvan 2 Duitse en 3 Duitse escadrons);

d. Bulgaarsche zware artillerie (7 batterijen).

Tegen 19 bataljons, 120 stukken en 67 infanteriekanonnen der vesting Tutrakan, vielen dus aan 29 bataljons en 140 stukken.

Schr. bespreekt vervolgens de gebeurtenissen tusschen 27 Augustus en 1 September 1916 en de verschillende plannen, die VON MACKENSEN heeft overwogen, en gaat daarna over tot een gedetailleerde behandeling der gebeurtenissen aan beide zijden op 1, 2, 3 en 4 September. Dit gedeelte leent zich niet tot het geven van een uittreksel. Wij vermelden slechts, dat de schrijver den toestand op 2 en 4 September in schetsen weergeeft, waarop hij tot in compagnieën infanterie afdaalt.

Het artikel zal worden vervolgd.

Wij raden lezing sterk aan, vooral aan hen, die belangstellen in de verdediging der Vesting Holland.

Wissen und Wehr, Juni 1932 (aflevering N°. 5).

W.

¹⁾ Er moge op worden gewezen, dat er dus voor de overrompelend-snelle inname van Tutrakan een reden is, evenals voor den snellen val van Luik, Namen en Antwerpen. Hoe meer gegevens er omtrent die belegeringen en berenningen openbaar worden gemaakt, des te duidelijker blijkt, dat het geschokte vertrouwen in duurzame versterkingen, dat na 1918 o.a. h.t.l. optrad, geheel misplaatst was.

²⁾ Bovendien lagen te Boekarest nog 2 Roem. divisiën als algemeene reserve.

KAZERNEBOUW IN POLEN.

Dirigeerend officier van gezondheid BABECKI doet een mededeeling over het kazernes type, dat in Polen voor nieuw te bouwen kazernes is aangenomen. De oude kazernes waren groote, lange gebouwen, bestemd voor legering van 2 bataljons. Langs het geheele gebouw liep een lange gang, waarop de kleine slaapzalen voor 13 man en alle andere vertrekken uitkwamen. Deze legering in kleine kamers voldeed uit een oogpunt van orde slecht, terwijl de gang 30% van de oppervlakte van het gebouw innam, zeer rumoerig was, het zonlicht onvoldoende in de kamers deed toetreden en het contact tusschen de manschappen in de gang zoo groot was, dat het hygienisch voordeel der kleine kamers verloren ging. Bij het voorkomen van besmettelijke ziekten was het onmogelijk bepaalde onderdeelen van den overigen troep te scheiden.

In samenwerking met den M. G. D. is nu een plan voor nieuwe kazernes ontworpen, dat voor een redelijken prijs een goede legering waarborgt.

Afzonderlijke dagverblijven worden ingericht.

De slaapzalen worden voor 26 man ingericht en komen op portalen uit, zooals dat ook in onze kazernes te Venlo, Harderwijk enz. het geval is. Elke kazerne is voor een bataljon bestemd, op elke verdieping worden 2 compagnieën gelegerd. Elke compagnie heeft eigen waschkolalen (1 kraan voor elke 5 man) en W.C.'s, die in de kazerne zijn gelegen en door het waschklokaal kunnen worden bereikt.

Op de slaapzalen bedraagt de afstand tusschen de kribben 60—80 cm, de kribben staan 1.25 m van den muur af, de hoofdeinden zijn naar het midden der zaal gericht, de afstand tusschen deze bedraagt 40 cm. Tusschen de hoofdeinden der bedden worden kleerkasten opgesteld. Keuken en eetzalen bevinden zich in het sous-terrain.

In 't bijzonder wijst schrijver op de groote beteekenis van een voldoende ruime opstelling der kribben. Hij acht 5 m² vloeroppervlakte per bewoner noodzakelijk, daar infectieziekten zich omgekeerd evenredig aan de oppervlaktemaat door de kazernes verspreiden. In de nieuwe kazernes is 5.22 m² vloeroppervlakte en 17.75 m³ luchtkubus per man op de slaapzalen aanwezig (Nederl. voorschrift 3.5 m² en 16 m³ R.).

De kosten dezer kazernes bedragen voor een bataljon à 4 Compagnieën 1.750309 zloty (1 zloty is ongeveer 28 cent), dit is per man 3.645 zloty.

Archives Médicales Belges. Maart 1932

Dr. D.

BEWEGELIJKHEID OF VERMOGEN; EEN OUDE STRIJDVRAAG WEDER OPGEWORPEN.

Generaal-Majoor b.d. HEDERICH spreekt op grond van zijn 31-jarige ervaring bij de rijdende artillerie, waarbij de bewegingsoorlog aan het Oostfront is inbegrepen, als zijn meening uit dat het veldkanon model 16 te zwaar en onhandelbaar is, en dat het veldkanon gewijzigd model 96 voor dit speciale onderdeel van het wapen beter geschikt is. Ter inleiding van zijn betoog geeft hij onderstaand overzicht:

	Voertuiggewicht		Grootste dracht	
	met bediening	zonder bediening	Lading 1	lading 2
M 16	2806	2416	8500	11300
gew. M. 96	2300	1910	8025	—

De drang naar grootere dracht heeft tot de invoering van model 16 ook bij de rijdende artillerie aanleiding gegeven. Echter heeft hij gevallen medegemaakt, waarin zelfs batterijen met gew. model 96 uitgerust, een cavaleriedivisie op een raid niet behoorlijk konden volgen. Bovendien heeft het veldkanon model 16 nog andere nadeelen, als de grootere lengte van het voertuig en de gescheiden munitie, welke zou zijn ingevoerd om met een verminderde lading gemakkelijker over dekkingen te kunnen schieten.

Ook de tijd benodigd voor het in stelling komen is voor model 16 grooter dan voor gew. model 96, evenals die noodig voor het overgaan op een ander deel.

Van een kleiner kaliber echter zou hij niets willen weten, met het oog op de werkzaamheid van het enkele schot. Openhartig erkent de schrijver, dat het toch wel voorgekomen is, dat de dracht van het veldkanon gew. model 96 te klein bleek.

Voorts wijst de schrijver er op, dat waarneming van 8000 m en meer tengevolge van het slechte zicht slechts zelden mogelijk zal zijn, en dat voor berekende vuren de noodige betrouwbare kaarten meestal zullen ontbreken. Hij ziet de eisch van groote dracht als geboren uit de verhoudingen van den stellingoorlog, waar het geschut uit goed ingerichte opstellingen allerlei belangrijke punten achter de vijandelijke stellingen moet beschieten. De rijdende artillerie hoort echter in zulke stellingen niet thuis.

Of deze opmerkingen van een rijdende artillerist, gegrond op ervaringen, onder bepaalde omstandigheden verkregen, de oude strijd tusschen bewegelijkheid en vermogen, die in de harde leerschool van den oorlog ten gunste van het laatste is beslist, weder zal doen oplaaien, zal de toekomst moeten leeren.

Militär Wochenblatt n°. 45 van 1932.

A. E.

**DEGEA
AUDOS**

Techn. Bureau
J. DUIKER
Rijnstraat 30
's-Gravenhage

Vertegenw.
Auer Gesellschaft
Berlin-Oranienburg

Het

Consortium Vinicole Français

(Vertegenw. P. L. Cornelissen)

KONINGINNEGRACHT 81 te 's-GRAVENHAGE

levert aan particulieren

Onvervalschte Fransche Wijnen

in kisten van 12 flesschen. Alle wijnen worden in Frankrijk op flesch gebracht en zijn dus niet in Holland afgetapt.

Het Consortium Vinicole Français is de éénige organisatie, die, door bemiddeling van haar verkoopcentrale in den Haag, rechtstreeks van den producent aan den consument levert onder contrôle van de zuiverheid der wijnen door de Fransche Regeerings-Keuringsstations.

In elke kist is een fotografie van het, bij de betreffende zending afgegeven officiëele **Certificaat van Zuiverheid**. Fransche Certificaten van **Oorsprong alléén** hebben géén waarde voor den Nederlandschen consument.

Vraagt prijscourant.

LEVERANCIERS AAN HET LEGER

ACCUMULATOREN-FABRIK AKTIENGESELLSCHAFT

BERLIJN

AFA

HAGEN I.W.

INGENIEUR-BUREAU AMSTERDAM-C. SPUISTRAAT 46
STATIONNAIRE- EN TRANSPORTABELE ACCUMULATOREN
TEN DIENSTE VAN

LAND-, ZEE- EN LUCHT-MACHT

N.V. OERLEMANS & ZONEN

VRIJHOEVE-CAPELLE

F O U R A G E S

**N.V. LAK- & VERFFABRIEK
„PREMIER” v/h GEBR. VERHEY
LOOSDUINEN**

TELEF. 's-GRAVENHAGE 396286

FAKTORVERVEN

(Ned. Octrooi 15753 en 21963) voor ijzerconstructiewerk,
houten loodsen enz. Cementverven, onverzeepbaar ook
op versche beton, cement, eternit enz., afwaschbaar
met zeep, soda en verdunde desinfectiemiddelen.

Uitermate geschikt voor
KAZERNES, HOSPITALEN, e.d.

Monsters en inlichtingen worden gaarne verstrekt

FIRMA H. MOLIER

BOEKBINDERIJ EN
LINIËERINRICHTING

**HOUTMARKT 28-30
= DEN HAAG =**

TELEF. 110704 - POSTREK. 63277

VERZEKERT UWE PAARDEN EN UW VEE BIJ:

Opgericht
in
1903

„GRONINGEN”

PAARDEN- EN VEEVERZEKERING

Directie: LEOPOLD
Catharijnesingel 75, UTRECHT.
(Tel. Nr. 12138)

Reserve
ca.
f 184.000.—

LAGE ONDERLINGE EN VASTE PREMIE!!